

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Statistical Office in Bydgoszcz

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO POMORSKIEGO**

W 2011 R.

**REPORT ON THE SOCIO ECONOMIC
SITUATION
OF KUJAWSKO POMORSKIE
VOIVODSHIP**

IN 2011

Kwiecień 2012 April

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD

Przewodniczący *President*
Wioletta Zwara

Redaktor Główny *Editor in chief*
Barbara Ptaszyńska

Sekretarz *Secretary*
Małgorzata Rybak

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE PREPARATION AND EDITORIAL SUPERVISION

Wiesława Duży, Marta Kobylecka, Agata Kordowska, Marzena Kowalska, Magdalena Piotrowska
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*
Referat Analiz i Badań Regionalnych *Regional Analysis and Surveys Department*
– pod kierunkiem *– supervised by*
dr Wiesławy Gierańczyk

Krzysztof Betka, Paulina Goldiszewicz, Małgorzata Górka, Dariusz Klamecki, Agnieszka Krautforst-Kłoszewska,
Ewa Liminowicz, Bożena Malecka, Magdalena Miško, Anna Nakielska
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*
– pod kierunkiem *– supervised by*
Małgorzaty Rybak

Dorota Malicka, dr Dominik Śliwicki
Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy *Survey and Analysis of Labour Market Centre*

REDAKCJA TECHNICZNA, KOREKTA, SKŁAD I GRAFIKA KOMPUTEROWA TECHNICAL SUPERVISION, PROOF-READING, COMPUTER GRAPHICS

Rafał Lis, Adam Mańkowski, Anna Nakielska, Jacek Pruski
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

Publikacja dostępna na

www.stat.gov.pl/bydgosz

***When publishing SO data
please indicate source***

Publication available on

ISSN 2084-6703

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet <http://www.stat.gov.pl/bydgosz>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl

Druk:

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie; al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa
Format A4

Cena 15,00 zł

Przedmowa

Mam przyjemność przekazać Państwu pierwsze wydanie „**Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2011 r.**”, w którym zaprezentowane zostały w ujęciu dynamicznym informacje o procesach zachodzących na terenie województwa. W niniejszym opracowaniu, stanowiącym element Regionalnych Opracowań Analitycznych, wydawanych przez wszystkie wojewódzkie urzędy statystyczne w podobnym układzie i zakresie, Czytelnik znajdzie informacje o sytuacji demograficznej, zmianach zachodzących na rynku pracy, tendencji w podstawowych obszarach gospodarki narodowej oraz aktywności podmiotów gospodarczych z województwa kujawsko-pomorskiego. Przygotowane dane według wybranych tematów zostały dobrane pod kątem ukazania zróżnicowania województw.

Publikację rozpoczyna zestawienie podstawowych informacji o województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju i pozostałych województw. Zasadniczą część opracowania składa się z 13 rozdziałów, odpowiadających określonym obszarom tematycznym m.in.: ludność, rynek pracy, wynagrodzenia, ceny, rolnictwo, rynek wewnętrzny. Wstępem każdego z rozdziałów jest analiza podstawowych informacji, ułatwiająca zapoznanie się Czytelnika z omawianą tematyką. Zastosowany w publikacji retrospektywny opis zjawisk społecznych i gospodarczych na przestrzeni ostatnich lat pozwala na określenie tendencji danego zjawiska w kolejnych okresach, jak również identyfikacji rzeczywistych potrzeb regionu. Interesującym elementem wydawnictwa jest zestawienie tabelaryczne wybranych danych o województwie według miesięcy. Dla zobrazowania sytuacji dane statystyczne wzbogacono o kartogramy, kartodiagramy i wykresy z wydłużoną retrospekcją czasową.

Wyrażam nadzieję, że niniejsza publikacja okaże się wyczerpującym źródłem informacji o sytuacji w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r., przydatnym w monitoringu i ewaluacji realizacji celów założonych w dokumentach strategicznych, a także zaspokojeniu potrzeb informacyjnych użytkowników indywidualnych.

Zachęcamy również do korzystania z kwartalnych biuletynów statystycznych i miesięcznych komunikatów o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Wioletta Zwara

Preface

I am pleased to present the first edition of "Report on the socio-economic situation of the Kujawsko-Pomorskie in 2011", which were presented in a dynamic presentation about the processes occurring in the voivodship. In this publication, which is a part of the Regional Analytical Studies, published by all of 16th regional statistical offices with a similar structure and scope, the Reader will find information about demographic situation, changes in the labour market, trends in basic areas of the national economy and activity of the national entities in kujawsko-pomorskie voivodship. Prepared by selected subjects data was collected in the purpose to show of voivodship diversity.

The publication begins with major statistical data about Kujawsko-Pomorskie on the background of the country and other voivodships. The main part of the study consists of 13 chapters, corresponding to a specific thematic areas including: population, labour market, wages and salaries, prices, agriculture, internal market. Introduction of each chapter is the analysis of basic information, which enables the Rreader to read the topics discussed. Used in the publication of a retrospective description of the social and economic developments over the last years allows to determine the tendencies of events in subsequent periods, as well as identifying the real needs of the region. An interesting constituent is the tabulation of publishing data on the selected region by month. To illustrate the situation of statistics enhanced by cartograms, cartodiagrams and graphs with extended flashbacks to the time.

I hope that presented elaboration proves to be an exhaustive source of information about the situation in the kujawsko-pomorskie voivodship in 2011, useful in monitoring and evaluation of the scopes in the strategic documents and to meet the information needs of individual users.

We also encourage the use of quarterly statistical bulletins and monthly announcements about socio-economic situation in kujawsko-pomorskie voivodship.

*Director
of Statistical Office in Bydgoszcz*

W. Zwara
Wioletta Zwara

Bydgoszcz, April 2012

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Uwagi ogólne
PODSTAWOWE TENDENCJE
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA
LUDNOŚĆ
RYNEK PRACY
WYNAGRODZENIA
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE
CENY
ROLNICTWO
PRZEMYSŁ
BUDOWNICTWO
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE
RYNEK WEWNĘTRZNY
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW
NAKLĄDY INWESTYCYJNE

SPIS TABLIC

Wybrane wskaźniki ogólnopolskie i wojewódzkie w 2011 r.
Ludność według województw
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sek- torze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim
Bezrobocie rejestrowane
Bezrobocie rejestrowane w województwie kujawsko-pomorskim
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Dynamika przeciętnych miesięcznych wyna- godzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim

CONTENTS

	Nr No.	Str. Page
<i>Preface</i>	x	3
<i>General notes</i>	x	10
<i>BASIC TRENDS</i>	x	14
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY</i>	x	21
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	x	22
<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	x	25
<i>POPULATION</i>	x	26
<i>LABOUR MARKET</i>	x	32
<i>WAGES AND SALARIES</i>	x	47
<i>SOCIAL BENEFITS</i>	x	50
<i>PRICES</i>	x	54
<i>AGRICULTURE</i>	x	59
<i>INDUSTRY</i>	x	68
<i>CONSTRUCTION</i>	x	72
<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	x	75
<i>INTERNAL MARKET</i>	x	81
<i>FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES</i>	x	84
<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	x	87

LIST OF TABLES

<i>Selected indicators for voivodship and Poland in 2011</i>	1	21
<i>Population by voivodships</i>	2	27
<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	3	29
<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	4	32
<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector in kujawsko- -pomorskie voivodship</i>	5	33
<i>Registered unemployment</i>	6	35
<i>Registered unemployment in kujawsko- -pomorskie voivodship</i>	7	38
<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	8	41
<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	9	47
<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	10	48

		Nr No.	Str. Page
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits</i>	11	50
Świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Social benefits in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	12	51
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	13	54
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Price indices of consumer goods and services in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	14	56
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	15	57
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	16	60
Przemysł	<i>Industry</i>	17	68
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of sold production of industry in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	18	70
Budownictwo	<i>Construction</i>	19	72
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of construction and assembly production in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	20	74
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction</i>	21	75
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Dwellings completed in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	22	78
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Dwellings for which permits have been issued in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	23	79
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	24	81
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of retail sale in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	25	82
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	26	86
Nakłady inwestycyjne	<i>Investment outlays</i>	27	87

SPIS WYKRESÓW

Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Natural increase per 1000 population</i>	1	22
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>	2	22
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2011 r.	<i>Employment rate by LFS in 2011</i>	3	22
Stopa bezrobocia według BAEL w 2011 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2011</i>	4	23
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2011</i>	5	23
Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2011 r.	<i>Increase of prices of consumer goods and services in 2011</i>	6	23
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2011 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2011</i>	7	23
Mieszkania oddane do użytkowania w 2011 r.	<i>Dwellings completed in 2011</i>	8	24
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach w 2011 r.	<i>Net turnover profitability rate in enterprises in 2011</i>	9	24

LIST OF GRAPHS

		Nr	Str.
		No.	Page
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2011 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2011</i>	10	24
Dynamika liczby ludności	<i>Indices of the population number</i>	11	26
Dynamika liczby ludności miast i wsi w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of the urban and rural population number in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	12	26
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	13	28
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	14	28
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>	15	30
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	16	30
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	17	32
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment by PKD 2007 sections</i>	18	33
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	19	36
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	20	37
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	21	37
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Unemployment rate</i>	22	39
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Unemployment rate in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	23	40
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	24	41
Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale	<i>Activity rate in the 4th quarter</i>	25	42
Dynamika liczby pracujących w IV kwartale	<i>Indices of employed persons in the 4th quarter</i>	26	42
Struktura pracujących według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in kujawsko-pomorskie voivodship in the 4th quarter</i>	27	43
Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale	<i>Employment rate in the 4th quarter</i>	28	43
Dynamika liczby bezrobotnych w IV kwartale	<i>Indices of unemployed persons in the 4th quarter</i>	29	44
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale	<i>Structure of unemployed persons by age in kujawsko-pomorskie voivodship in the 4th quarter</i>	30	44
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2011 r.	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in in the 4th quarter of 2011 r.</i>	31	45
Stopa bezrobocia w IV kwartale	<i>Unemployment rate in the 4th quarter</i>	32	45

		Nr	Str.
		No.	Page
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons in the 4th quarter</i>	33	46
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	34	47
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2011</i>	35	49
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners</i>	36	52
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retirement pay and pension</i>	37	53
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	38	55
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	<i>Annual changes in prices of selected consumer goods and services in kujawsko-pomorskie voivodship in 2011</i>	39	57
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha	<i>Basic cereals and mixed cereals yields per 1 ha</i>	40	61
Plony ziemniaków z 1 ha	<i>Potatoes yields per 1 ha</i>	41	61
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	<i>Cattle density per 100 ha agricultural land ...</i>	42	63
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	<i>Pigs density per 100 ha agricultural land</i>	43	63
Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)	<i>Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed)</i>	44	64
Dynamika skupu mleka krowiego	<i>Indices of procurement of cows' milk</i>	45	64
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	<i>Procurement and market place prices of agricultural products</i>	46	65
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	<i>Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley</i>	47	66
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	<i>Indices of sold production of industry</i>	48	69
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	<i>Indices of average paid employment in industry</i>	49	71
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według wybranych sekcji i działów PKD 2007 w 2011 r.	<i>Structure of average paid employment in industry by selected sections and divisions of PKD 2007 in 2011</i>	50	71
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	<i>Indices of sold production of construction</i>	51	73
Dynamika produkcji budowlano-montażowej	<i>Indices of construction and assembly production</i>	52	73
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD	<i>Structure of construction and assembly production by divisions of PKD 2007</i>	53	74
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	54	74
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	<i>Indices of dwellings completed</i>	55	76
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	<i>Dwellings completed per 1000 population</i>	56	76
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	57	77
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Dwellings completed in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	58	77

		Nr	Str.
		No.	Page
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	59	78
Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań	<i>Indices of number of permits issued for dwellings</i>	60	79
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	61	80
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	62	82
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	63	84
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity</i>	64	84
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	65	85
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	66	85
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem	<i>Indices of total investment outlays</i>	67	87
Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe	<i>Structure of investments outlays for fixed assets</i>	68	89
ANEKS	APPENDIX		
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	<i>SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP</i>	I	90
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP BY MONTHS</i>	II	94

ZNAKI UMOWNE

Kreska (–)	– zjawisko nie wystąpiło.
Zero (0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka (.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
Znak (x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
Znak (Δ)	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
„W tym”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	– tysiąc	ha	– hektar
mln	– milion	km ²	– kilometr kwadratowy
zł	– złoty	l	– litr
szt.	– sztuka	r.	– rok
kg	– kilogram	cd.	– ciąg dalszy
dt	– decytona	dok.	– dokończenie
t	– tona		

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisach województw informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 1 I 2012 r.

2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raportcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2011 r.” publikuje się bieżące dane według PKD 2007 oraz dane przeliczone według tej klasyfikacji za okresy poprzednie.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; dane nie obejmują poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej;

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In descriptions of voivodships information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 1 January 2012.*

2. *Since 2009 onwards the data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the decree of Council of Ministers of 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) to replace the formerly applied PKD 2004.*

In the publication “The Information on Socio-economic Situation of Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2011”, the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. *The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.*

4. *Data according to NACE Rev. 2 sections as well as to territorial division are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

7. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e. production and service activity, on their own account in order to earn a profit.*

8. *Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

9. *In the publication data in regard to:*

1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons; data do not concern public post office and operators of the public telecommunication network;*

- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

- 2) ***sold production of industry and construction*** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
- 3) ***financial results of non-financial enterprises as well as investment outlays and newly started investments*** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu – ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.).

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

13. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

14. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

11. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output* – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) *sold production of industry* – 2005 constant prices (2005 average current prices).

12. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

13. In data calculations per capita (1000 population etc.) as of the end of the year, the number of population as of 31 December was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 June, unless otherwise noted.

14. Some data are provisional and may be change in subsequent editions of the publication.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

16. The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
X	
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
X	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje (dok.) <i>sections (cont.)</i>	
Obsługa rynku nieruchomości X	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca X	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>
działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń X	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana <i>Manufacture of machinery and equipments n.e.c</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep X	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców X	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców <i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>
Budowa budynków X	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków <i>Construction of buildings</i>
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej X	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering</i>

17. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

17. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

PODSTAWOWE TENDENCJE

Województwo kujawsko-pomorskie z powierzchnią 17972 km² zajmowało 5,7% obszaru Polski (według stanu w dniu 1 I 2011 r.). Dzieli się ona na trzy podregiony, które różnią się nie tylko powierzchnią, ale też gęstością zaludnienia. W 2011 r. w najmniejszym pod względem powierzchni podregionie – bydgosko-toruńskim – przeciętnie na 1 km² przypadały 262 osoby, podczas gdy średnia gęstość zaludnienia w województwie wynosiła 115 osób na 1 km².

LUDNOŚĆ

Większość ludności Kujawsko-Pomorskiego zamieszkiwała miasta, przy czym udział ludności miejskiej zmniejszył się w ostatnich latach (między 2005 r. a 2011 r. o 1,2 pkt proc.) – do 60,3%. Od 2005 r. zmniejszyła się liczba mieszkańców obu miast wojewódzkich; stałemu odpływowi mieszkańców Bydgoszczy i Torunia towarzyszyła zwiększająca się liczba mieszkańców powiatów: bydgoskiego i toruńskiego. Nieznacznemu wzrostowi liczby ludności województwa w 2011 r. w porównaniu z 2005 r. sprzyjał głównie dodatni przyrost naturalny odnotowany w porównywanych latach, ponieważ saldo migracji ludności na pobyt stały było wciąż ujemne.

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim zawarto mniej małżeństw niż w 2005 r. W omawianym okresie najwięcej związków małżeńskich zawarto w 2008 r.

RYNEK PRACY

Sytuacja demograficzna wiąże się w znacznym stopniu z sytuacją na rynku pracy. W 2011 r., podobnie jak w latach 2005-2010 (z wyjątkiem 2009 r.), w województwie odnotowano wzrost w skali roku przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, a największy w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz pozostała działalność usługowa. W całym analizowanym okresie najwięcej zatrudnionych było w przetwórstwie przemysłowym; przy czym udział tej sekcji w sektorze przedsiębiorstw zmniejszał się z roku na rok do poziomu 48,4% w 2011 r. W końcu 2011 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie (16,9%) była nieznacznie niższa niż przed rokiem i wyraźnie niższa niż w 2005 r. Bezrobocie, podobnie jak w latach ubiegłych, dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych, tj. do 35. roku życia.

WYNAGRODZENIA

Wraz ze wzrostem zatrudnienia w latach 2005-2011 w województwie kujawsko-pomorskim zanotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. W 2011 r. najwyższe płace uzyskano w sekcji informacja i komunikacja, najniższe zaś w administrowaniu i działalności wspomagającej.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W latach 2005-2011 wzrosła także przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacone przez ZUS niż wypłacone rolnikom indywidualnym. Należy zauważyć, że liczba emerytów i rencistów w województwie nieznacznie wzrosła w okresie ostatnich sześciu lat, jednocześnie zaobserwowano znaczny spadek liczby pobierających emerytury i renty z KRUS.

CENY

W analizowanym okresie wraz ze wzrostem wynagrodzeń i świadczeń społecznych następował wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych. W 2011 r. na wysoki poziom tego wskaźnika największy wpływ miały ceny w grupie transport, żywność i napoje bezalkoholowe oraz towary i usługi związane z mieszkaniem. W latach 2005-2011 spośród wszystkich grup towarów i usług konsumpcyjnych spadek cen odnotowywano jedynie w grupie odzież i obuwie.

ROLNICTWO

W 2011 r. powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie kujawsko-pomorskim była zbliżona do ubiegłorocznej, ale jednocześnie niższa niż sześć lat temu, przy odnotowanej wyższej wydajności z 1 ha. Zbiór zbóż w 2011 r. był nieco niższy od ubiegłorocznego, ale dzięki lepszej wydajności z jednostki powierzchni – wyższy od notowanego w 2005 r. Na przestrzeni sześciu analizowanych lat plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie były corocznie wyższe od przeciętnych uzyskiwanych w kraju. Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w latach 2005-2010 wzrastała; w 2011 r. w wyniku licznych zaozań zmniejszyła się o 17%, ale w porównaniu z 2005 r. była większa o 60%. Niekorzystne warunki agrometeorologiczne wpłynęły również na obniżenie wielkości plonów, a co za tym idzie zbiorów tej rośliny przemysłowej. W 2011 r. były one niższe od uzyskanych przed rokiem (na podobnym poziomie jak w 2005 r.); lepsze plonowanie zadecydowało o podobnym poziomie produkcji (przy znacznie niższej powierzchni uprawy). Uprawa ziemniaków w Kujawsko-Pomorskim od wielu lat jest ograniczana – w 2011 r. zasadzono je na powierzchni o 29% mniejszej niż sześć lat temu. Równocześnie przy coraz mniejszej powierzchni uprawy plon uzyskiwany z 1 ha jest coraz większy. Zbiór ziemniaków w analizowanym roku był wyższy od ubiegłorocznego i wynikał z lepszego plonowania i tylko nieznacznie zwiększonego areалу uprawy. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2011 r. była nieco mniejsza niż w ub. roku, ale o 23% mniejsza niż w 2005 r. Powierzchnia tej uprawy w latach 2006-2008 zmniejszała się, a od 2009 r. zaczęła się zwiększać. Plon uzyskany przez rolników był o ponad połowę wyższy niż sześć lat temu – miało to wpływ na wysoką produkcję uzyskaną w województwie.

W latach 2005-2009 zwiększało się pogłowie bydła (według stanu w czerwcu); jednak od 2010 r. zauważyć można zmniejszanie się ilości tego gatunku zwierząt w województwie. W 2011 r. w odniesieniu do danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010, zmniejszyła się liczebność stada, ale nadal była większa niż sześć lat temu. W ogólnym pogłowie bydła 38% stanowiły krowy, z czego 94% były to krowy mleczne. Świadczy to o ukierunkowaniu hodowli bydła w naszym regionie głównie na produkcję mleka. Według danych z lipca 2011 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie zmniejszyła się w odniesieniu: do stanu z 2010 r. (dane z PSR 2010) o 10%, a do stanu z 2005 r. o 25,4%. Zmalało również pogłowie loch na chów, którego wielkość świadczy o nastawieniu produkcyjnym w chowie trzody i określa aktualne możliwości reprodukcyjne stada. W okresie sześciu analizowanych lat obserwuje się różnice w liczebności stada trzody chlewnej, co związane jest z dużymi wahaniami opłacalności chowu tego gatunku zwierząt. Liczebność stada owiec w ciągu ostatnich sześciu lat zmalała niemal o połowę. Zmniejszenie, choć na niższym poziomie w skali roku, dotyczy też stada drobiu kurzego (według stanu w czerwcu). W okresie 2005-2009 zaobserwowano spadek liczebności tego

gatunku zwierząt, w 2010 r. natomiast odnotowano jego wzrost. Liczebność drobiu kurzego w 2011 r. była tylko nieznacznie większa niż sześć lat temu. W latach 2005-2008 obserwowano spadek liczebności stada drobiu ogółem, natomiast w kolejnych dwóch latach – wzrost. W 2011 r. ponownie obniżyła się liczebność tego gatunku zwierząt (w skali roku o 16,2%).

W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2005-2008 zmniejszała się wielkość skupu ziarna pszenicy i żyta. W kolejnych latach skup pszenicy był zróżnicowany, a żyta (po wdrożeniu w 2009 r.) zmniejszał się ponownie. W 2011 r. w porównaniu z 2010 r. skup pszenicy wzrósł, zaś żyta zmalał. Skup ziemniaków obniżał się w latach 2007-2010, a w 2011 r. nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków jadalnych. W ciągu ostatniego roku skupiono mniej niż w roku poprzednim żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego. W porównaniu z 2005 r. nastąpił wzrost ilości skupionego żywca wieprzowego i drobiowego, mniej zaś skupiono żywca wołowego. Ilość skupionego w ciągu roku mleka od 2006 r. wzrastała; w 2011 r. skupiono o 14% więcej niż sześć lat wcześniej.

W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost cen wszystkich produktów w skupie, przy czym ceny pszenicy, żyta, ziemniaków jadalnych, żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego oraz mleka osiągnęły wartości najwyższe w okresie sześciu opisywanych lat. Podobne tendencje zauważyć można dokonując analizy przeciętnych cen produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach. Średnie ceny pszenicy, żyta i ziemniaków przekroczyły poziom ubiegłoroczny, przy czym ceny pszenicy i ziemniaków uzyskały wartości najwyższe w ostatnich sześciu latach. Targowiskowe ceny prosiąt na chów były niższe od ubiegłorocznych, jednakże w analizowanym okresie najmniej za prosię płacono rolnikom w 2008 r.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r. w odniesieniu do poprzedniego roku nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych) oraz produkcji końcowej i towarowej.

PRZEMYSŁ

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach bieżących) w analizowanych latach utrzymywała wyraźną tendencję wzrostową. Jednak wartość sprzedanej produkcji przemysłowej wyrażona w cenach stałych w województwie w 2011 r. osiągnęła mniejszą wartość niż przed rokiem. Spadek produkcji w ciągu ostatniego roku był wynikiem spadku obserwowanego w największej sekcji (96,2% przychodów z przemysłu ogółem), tj. w przetwórstwie przemysłowym. Największy spadek produkcji (w cenach stałych), odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Pomimo odnotowanego spadku produkcji (w cenach stałych) zatrudnienie w całym przemyśle, jak i w przetwórstwie przemysłowym, wzrosło nieznacznie w 2011 r. w porównaniu z ub. rokiem.

BUDOWNICTWO

W odniesieniu do 2005 r. zaobserwowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące); jej wartość w 2011 r. względem 2005 r. zwiększyła się ponad dwukrotnie. Obserwuje się także stały wzrost zatrudnienia w budownictwie. Analogiczna sytuacja miała miejsce w produkcji budowlano-montażowej, jednak tendencja wzrostowa w stosunku do 2005 r. była wolniejsza niż w przypadku produkcji sprzedanej budownictwa; jej wartość w 2011 r. zwiększyła się niemal dwukrotnie. Na prze-

strzeni sześciu ostatnich lat tylko w 2009 r. zanotowano niewielki spadek w skali roku zarówno w produkcji sprzedanej budownictwa, jak i produkcji budowlano-montażowej.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2011 r. w porównaniu z 2005 r. wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, wydanych pozwoleń na ich realizację oraz rozpoczętych budów. Zmalała natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania, co może być związane z ponad 3-krotnym wzrostem liczby mieszkań oddanych do użytkowania przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, a średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w tej formie budownictwa w analizowanych latach wyniosła ok. 50,0 m². Analizując lata 2005-2011 zauważa się, że w 2007 r. wydano najwięcej pozwoleń na realizację mieszkań oraz rozpoczęto budowę największej liczby mieszkań. W okresie sześciu lat najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w 2008 r.

RYNEK WEWNĘTRZNY

Od 2005 r. w województwie kujawsko-pomorskim obserwowano wzrost wartości sprzedaży detalicznej zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe. W 2011 r. największym wzrostem sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach według rodzaju działalności przedsiębiorstw charakteryzowała się pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach.

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Jeśli przyjrzeć się od 2007 r. wynikiem finansowym przedsiębiorstw działających w województwie zaobserwować można, że przychody z całokształtu działalności rosły, a w 2011 r. zanotowano największą różnicę między przychodami, a kosztami ich uzyskania. Najwyższy wzrost przychodów zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2007 r. odnotowano w sekcji transport i gospodarka magazynowa. Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto poprawiły się w stosunku do 2010 r., ale były gorsze niż w 2007 r. W 2011 r. najwyższy wskaźnik rentowności netto zanotowano w sekcji zakwaterowanie i gastronomia. W 2011 r. w porównaniu z 2007 r., jak i z 2010 r. wzrosły wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia. Wśród aktywów obrotowych w skali 4 lat najbardziej (ponad dwukrotnie) wzrosła wartość inwestycji krótkoterminowych.

NAKLADY INWESTYCYJNE

W omawianym okresie różna była skala nakładów inwestycyjnych poniesionych przez kujawsko-pomorskie przedsiębiorstwa. W 2006 r. odnotowano niewielki spadek nakładów inwestycyjnych, następnie w latach 2007-2008 notowano wzrost nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw, po czym od 2009 r. nastąpił ich spadek. Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2011 r. były niższe o 8% od zanotowanych rok wcześniej i o 32% od notowanych w 2008 r. Wśród sekcji mających co najmniej 1% udziału w wartości inwestycji, największy wzrost zanotowano w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 84%) oraz w handlu, naprawie pojazdów samochodowych (wzrost o 49%).

BASIC TRENDS

Kujawsko-pomorskie voivodship with area 17972 km² filled 5.7% of Polish area (as of 1st January 2011). In 2011 in the smallest in terms of area subregion – bydgosko-toruński – average per 1 km² was 262 persons, while the average density of population in voivodship was 115 persons per 1 km².

POPULATION

Majority of the population of Kujawsko-Pomorskie inhabited urban areas, in addition the participation of the urban population reduced in the last years up to the 60.3%. Since 2005 a number of residents of both province capitals reduced; an increasing number of residents of bydgoski and toruński powiats accompanied the permanent outflow of residents of Bydgoszcz and Toruń.

LABOUR MARKET

In 2011, similar to 2005-2010 (except for 2009), an increase of the average paid employment in the enterprise sector during the year was recorded in the voivodship, the highest in sections: professional, scientific and technical activities as well as other service activities. In the entire analysed period the most paid employees was in manufacturing. At the end of 2011 the registered unemployment rate in the voivodship (16.9%) was slightly lower than a year ago and clearly lower than in 2005. Unemployment, similar to last years, concerned young people above all, i.e. up to 35. year old.

WAGES AND SALARIES

Along with growth of paid employment in 2005-2011 in kujawsko-pomorskie voivodship was registered an increase of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector. In 2011 the highest wages and salaries were obtained in information and communication section, the lowest in administrative and support service activities.

SOCIAL BENEFITS

In 2005-2011 also increased average monthly gross retirement pay and pension, in addition benefits payed by the Social Insurance Institutions than payed to individual farmers were characterized by higher dynamics.

PRICES

In 2011 to the high level of price index of consumer goods and services influenced prices in the transport, food and non-alcoholic group beverages as well as goods and services connected with dwelling. In 2005-2011 from among all consumer goods and services groups decreased of prices was noted only in the clothing and footwear group.

AGRICULTURE

In 2011 area harvested of basic cereals with cereal mixed in kujawsko-pomorske voivodship was similar to last year's, but simultaneously lower than six years ago, at the higher productivity from 1 ha. Cereal output in 2011 was a little bit lower than last year's, but because of the better productivity from the unit of the area – higher than noted in 2005. Harvested area of rape and agrimony increased in 2005-2010; in 2011 as a result of numerous ploughing decreased of 17%, but with rela-

tion to 2005 was higher by the 60%. Adverse agrometeorological conditions also influenced on reduce the size of yields, and consequently on production of this plant for industrial purposes. In 2011 it was lower than before the year (on the similar level as in 2005); better cropping decided about the similar level of the production (at the much lower harvested area). Cultivation of potatoes in Kujawsko-Pomorskie is limited for many years – in 2011 they were planted on the area lower by 29% than six years ago. At the same time by lower and lower harvested area the yield from 1 ha is increasing. The production of potatoes in the analysed year was higher than last year's as a result of better cropping and only slightly increased acreage of the cultivation. Harvested area of sugar beets in 2011 was slightly lower than last year, but lower by 23% than in 2005. Area of the crop in 2006-2008 was decreasing, and from 2009 started to increase. Yield obtained by farmers was more than half higher than six years ago – this affected the result of high production in voivodship.

In 2005-2009 was increased cattle livestock (as at June); however from 2010 is observed reducing quantities of these species of animals in voivodship. In 2011 with reference to data from the National Agricultural Census 2010, reduced the number of the herd, but still was larger than six years ago. According to data from July 2011 pig livestock in voivodship reduced in the reference: to 2010 (data of the National Agricultural Census 2010) by 10%, to 2005 by 25.4%. In the period of six analysed years differences in the number of the herd of pigs are being observed, which is connected with great hesitations of the profitability of the breeding of these species of animals. Number of sheep livestock during last six years reduced almost for the half. In 2005-2008 was being observed reduce in the number of the total herd of the poultry, however in two consecutive years – growth. Again in 2011 a number of these species of animals decreased (in an annual scale by 16.2%).

In kujawsko-pomorskie voivodship in 2005-2008 a size of the procurement of a grain of wheat and ryes reduced. In the following years the procurement of the wheat was diversified, and ryes (after growth in 2009) reduced again. In 2011 compared with 2010 the purchase of the wheat grew, and rye decreased. The procurement of potatoes reduced in years 2007-2010, and in 2011 quantities of procurement of edible potatoes increased. During last year procurement of cattle, pigs and poultry for slaughter was less than in the previous year. Compared with 2005, quantities of procurement of pork and poultry for slaughter increased, but quantities of procurement of cattle for slaughter decreased. Since 2006 quantity of milk procurement during the year increased; in 2011 purchased by 14% more than six years earlier.

With reference to the previous year noted increase of prices of all procurement products, in addition prices of wheat, rye, edible potatoes, cattle, pigs and poultry for slaughter as well as milk achieved the highest values in the period of six described years. Similar trends can be observe by analysing average market-place prices of agricultural products received by farmers. Average prices of wheat, rye and potatoes exceeded the last year's level, in addition prices of wheat and potatoes achieved the highest values in last six years. Market-place prices of piglets were lower than last year's, however in the analysed period the lowest payment for the piglet given to farmers was in 2008.

In 2010 in kujawsko-pomorskie voivodship with reference to the previous years the gross agricultural output (in constant prices) decreased as well as final and market output.

INDUSTRY

In the analysed years the sold production of industry (in current prices) held distinct growth trend. However, value of sold production of industry in constant prices in voivodship in 2011 achieved lower value than before the year. The decrease of production during last year was a result of the decrease observed in the largest section, i.e. in manufacturing (96.2% of total industry revenue). The greatest decrease of production (in constant prices), was recorded in electricity, gas, steam and air conditioning supply.

CONSTRUCTION

With reference to 2005 was observed the increase of sold production of construction (in current prices); which value increased over twice in 2011 in with regard to 2005. The analogous situation concern construction and assembly production, however growth trend in relation to 2005 was slower than in the case of sold production of construction.

HOUSING CONSTRUCTION

In 2011 compared with 2005 increased number of dwellings completed, permits issued for construction of dwellings as well as for dwellings in which construction has begun. Decreased of average usable floor space of completed dwelling may be associated with more than three times increase of dwelling completed for sale or rent. Analysing 2005-2011 is noticed, that in 2007 were issued the most permits for construction of dwellings as well as has begun the most construction of dwellings. In the period of six years the most dwelling were completed in 2008.

INTERNAL MARKET

Since 2005 in kujawsko-pomorskie voivodship was observed an increase of value of retail sales realized by trade and non-trade units. In 2011 the highest increase of retail sales in individual groups by type of enterprises activity was characterized other retail sales in non-specialized stores.

FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES

If you analyse financial results of enterprises conducting activity in Kujawsko-Pomorskie, it is possible to observe than since 2007 revenues from total activity increased and in 2011 was noted the highest difference between the revenues and cost of obtaining them. The highest increase of incomes both in an annual scale and compared with 2007 was noted in transportation and storage. Profitability rates of gross and net turnover improved in relation to 2010 but deteriorated than in 2007.

INVESTMENT OUTLAYS

In 2006 was noted slightly decrease of investment outlays then in 2007-2008 was recorded an increase of investment outlays of surveyed enterprises and in 2009 decreased. Investment outlays (in current prices) on new capital asset items as well as the improvement of existing in 2011 was lower by 8% than noted a year before and by 32% than recorded in 2008. Among of sections with at least 1% of the participation in the value of investment, the highest increase was recorded in professional, scientific and technical activities (by 84%) as well as in trade; repair of motor vehicles (increase of o 49%).

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

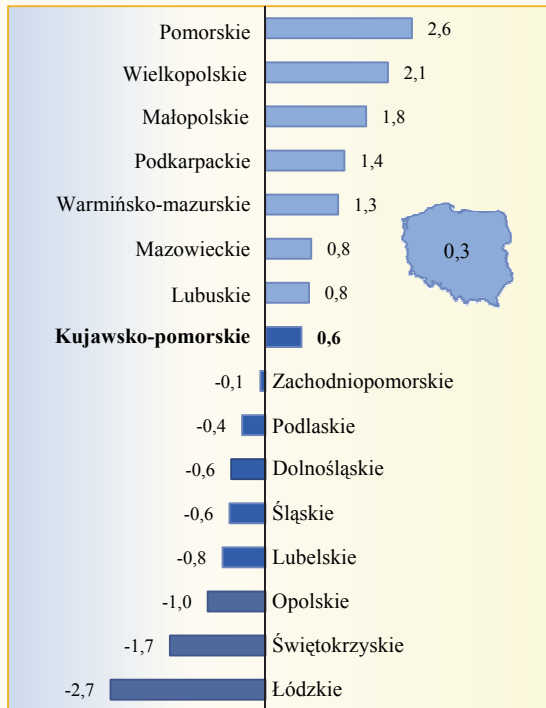
Tabl. 1. Wybrane wskaźniki ogólnopolskie i wojewódzkie w 2011 r.

Wyszczególnienie	Polska	Kujawsko-pomorskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej ^a (stan w dniu 31 XII)	122	115
Przyrost naturalny na 1000 ludności ^a	0,34	0,63
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności ^a	-0,11	-0,80
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w %	56,1	54,8
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w %	50,7	48,7
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w %	9,7	11,0
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	3604,02	2992,93
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1669,22	1534,96
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	986,24	981,70
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010 = 100)	104,3	104,6
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w ha	6,9	12,3
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w szt.	35,6	42,3
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w szt.	84,5	144,5
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w przemyśle w zł	438819	376024
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w budownictwie w zł	394783	284201
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,4	3,1
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1013	891
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	19	8
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	78,3	80,4
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	94,6	95,4
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (2010 = 100, ceny bieżące)	111,9	92,2
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2009 r. w zł	35210	29834

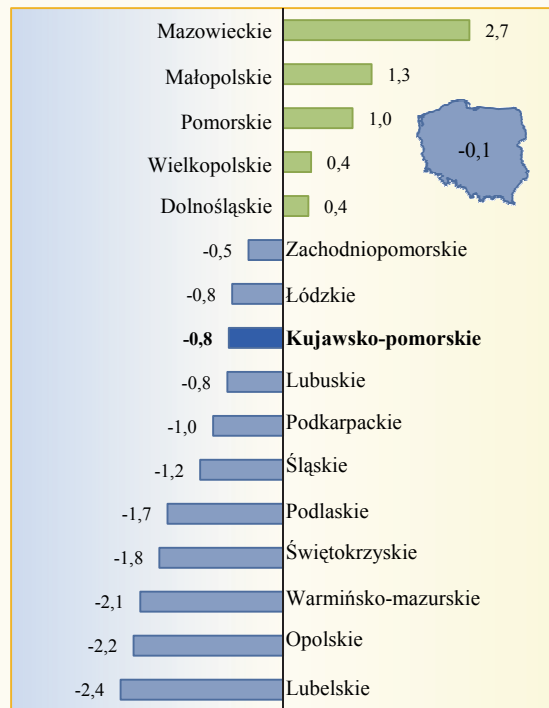
a Dane wstępne. b Przeciętne roczne. c Stan w grudniu. d Stan w końcu listopada.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

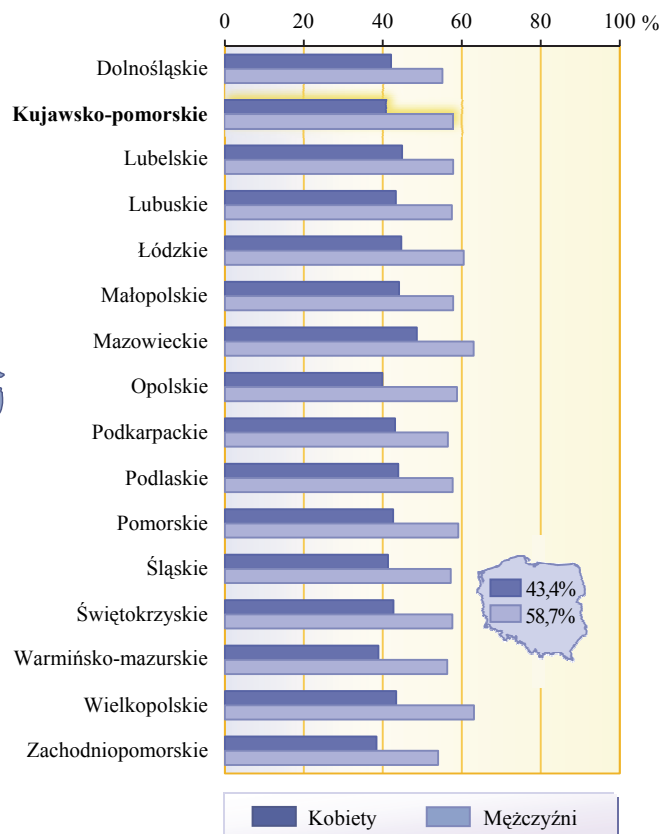
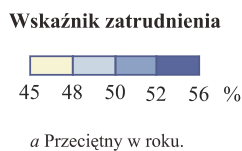
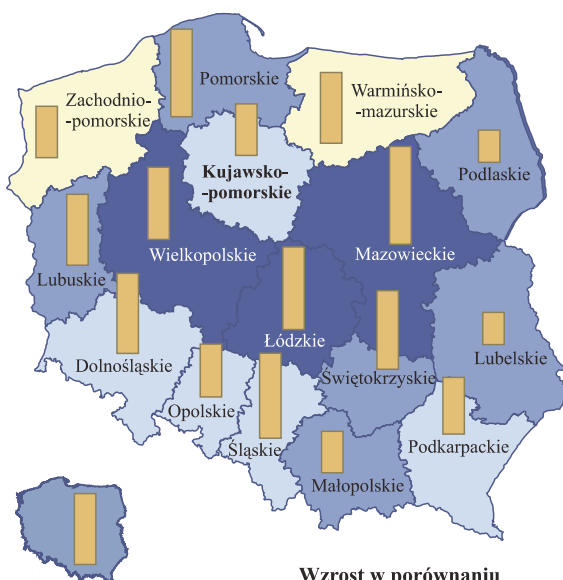
Wyk. 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2011 r.

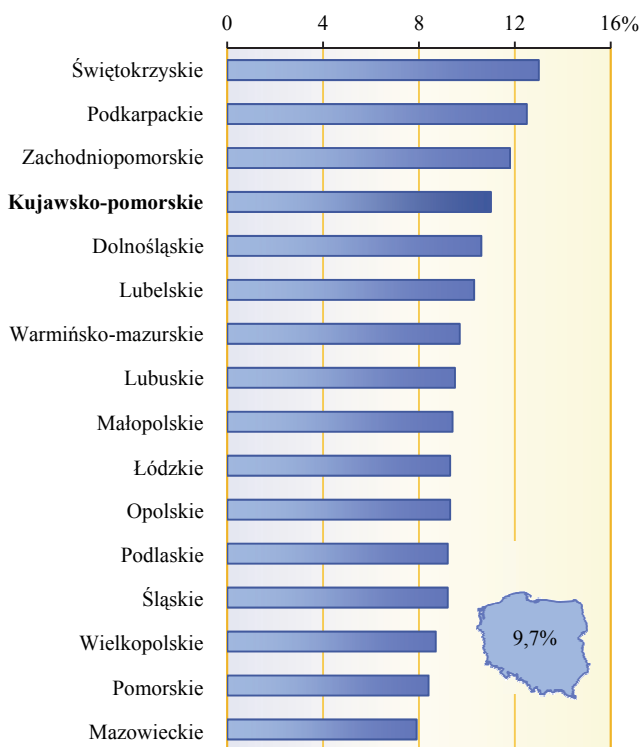
Wyk. 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2011 r.

Wyk. 3. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2011 r.

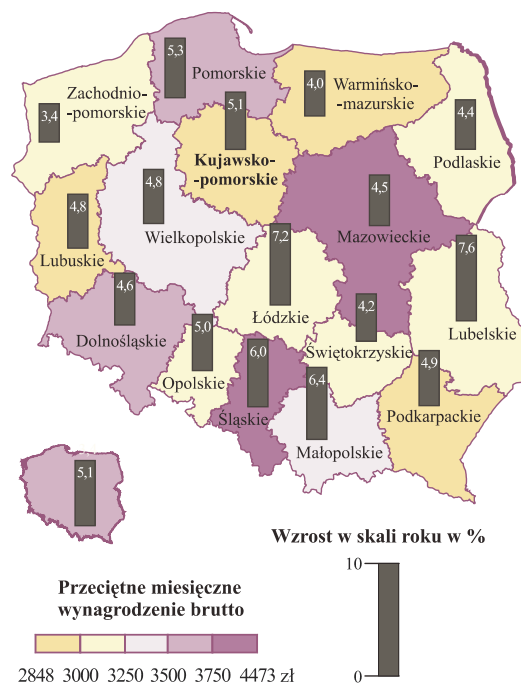

Wyk. 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2011 r.

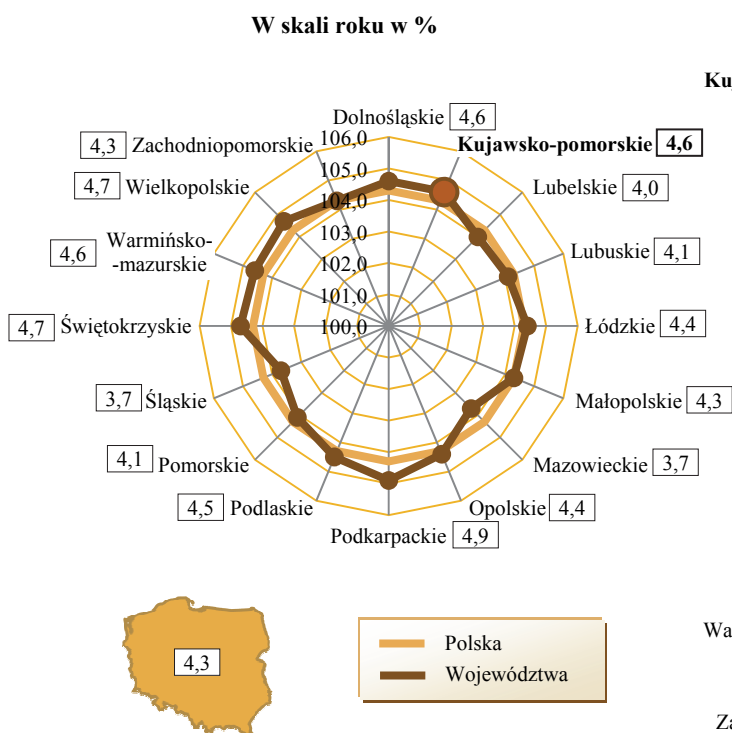

a Przeciętna w roku.

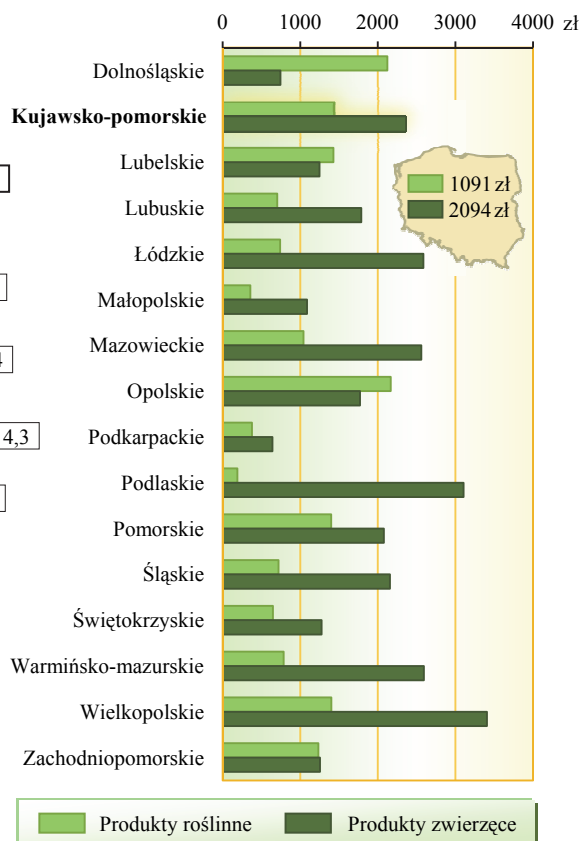
Wyk. 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r.

Wyk. 6. Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2011 r.

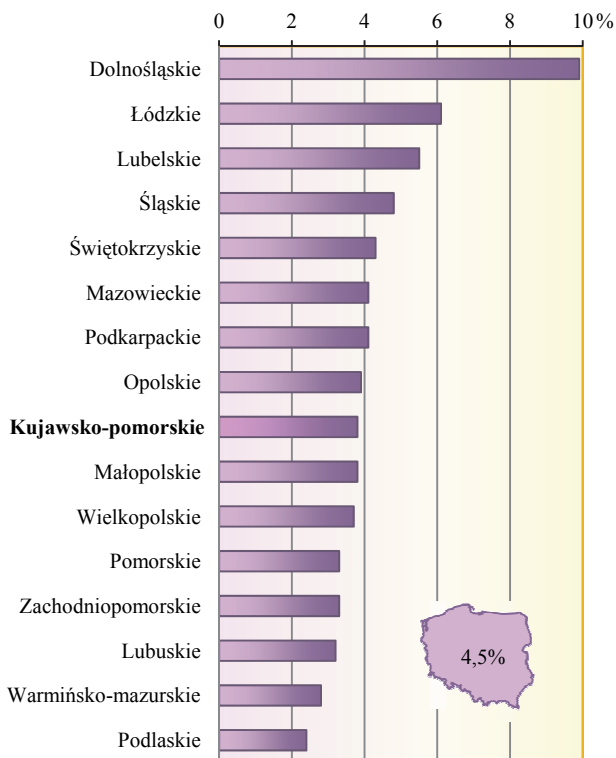
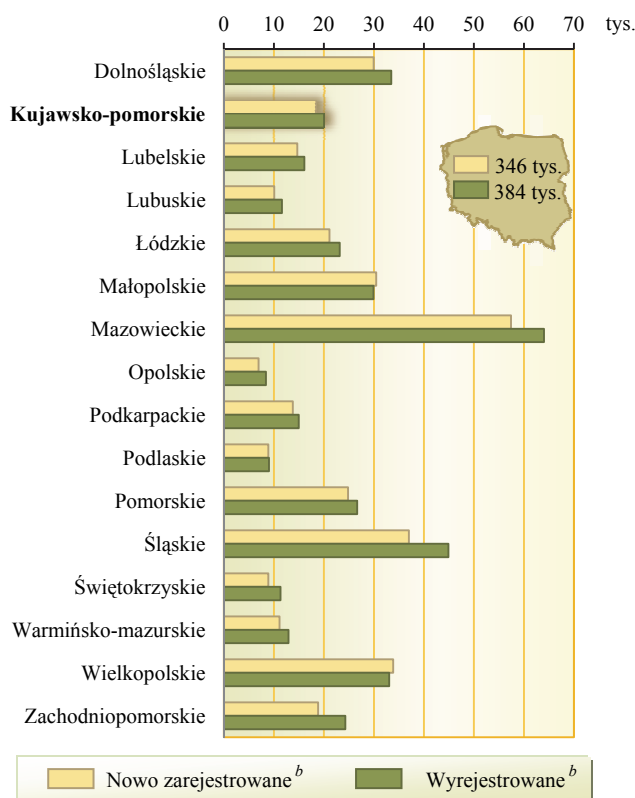
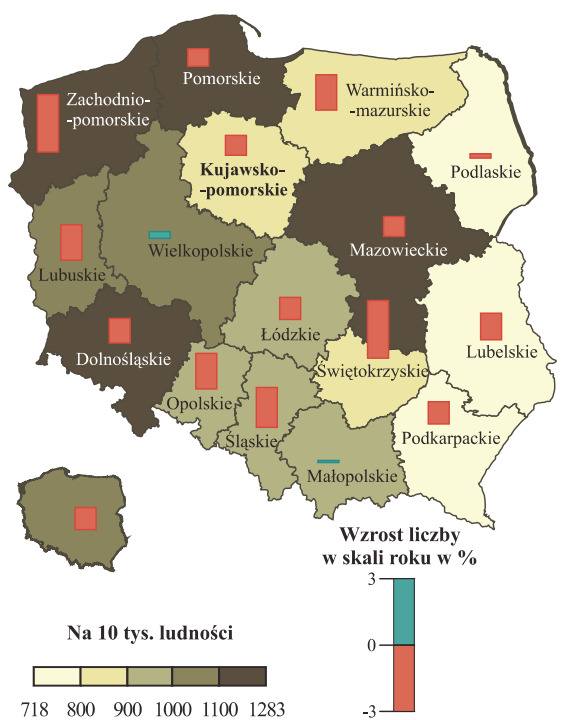
Wyk. 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2011 r.

Wyk. 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2011 r.

Wyk. 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2011 r.

Wyk. 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w 2011 r. Stan w dniu 31 XII

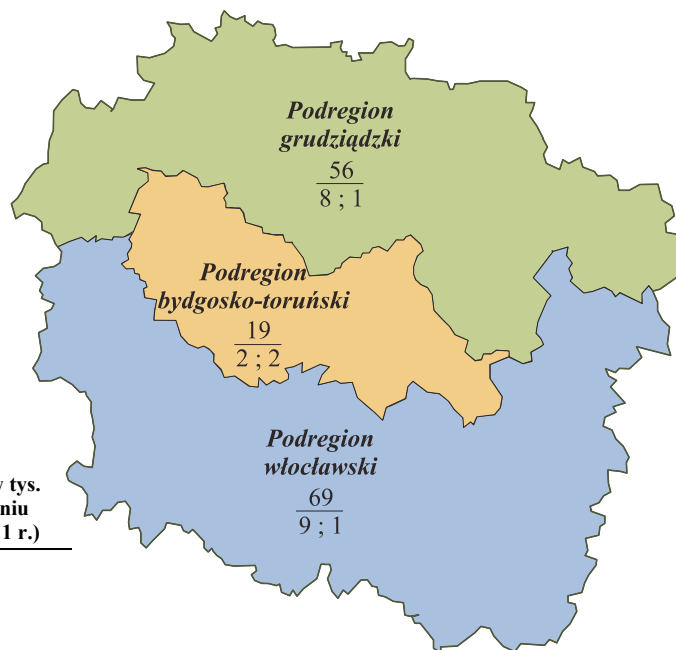
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W ciągu roku

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2012 R.

Stan w dniu 1 I

liczba gmin
 $\frac{144}{19; 4}$
 liczba powiatów liczba miast na prawach powiatu

	Powierzchnia w ha	Ludność w tys. (stan w dniu 31 XII 2011 r.)
KUJAWSKO-POMORSKIE	1797134	2069
podregiony:		
bydgosko-toruński	291624	763
grudziądzki	680796	532
włocławski	824714	774

Podregion bydgosko-toruński		Podregion grudziądzki		Podregion włocławski	
Powiaty:	Miasta na prawach powiatu:	Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:	Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:
bydgoski toruński	Bydgoszcz Toruń	brodnicki chełmiński golubsko-dobrzyński grudziądzki sepoleński świecki tucholski wąbrzeski	Grudziądz	aleksandrowski inowrocławski lipnowski mogileński nakielski radziejowski rypiński włocławski żniński	Włocławek

Według stanu w dniu 1 I 2011 r. województwo kujawsko-pomorskie zajmowało powierzchnię 17972 km² (1797134 ha), co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2011 r.) mieszkało 2069 tys. ludności, tj. 5,4% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 115 osób (ósma lokata w kraju). W miastach mieszkało 60,3% ludności województwa.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

Od 2005 r. zaobserwowano wzrost liczby ludności województwa kujawsko-pomorskiego. W 2011 r. liczba urodzeń była większa niż liczba zgonów, co przełożyło się na utrzymanie dodatniego przyrostu naturalnego. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w 2011 r., podobnie jak w ostatnich latach, było ujemne. W skali roku pogłębiło się ujemne saldo migracji zagranicznych.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r. liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego nieznacznie zmniejszyła się w skali roku, a w odniesieniu do stanu z 2005 r. odnotowano niewielki wzrost. Populacja wo-

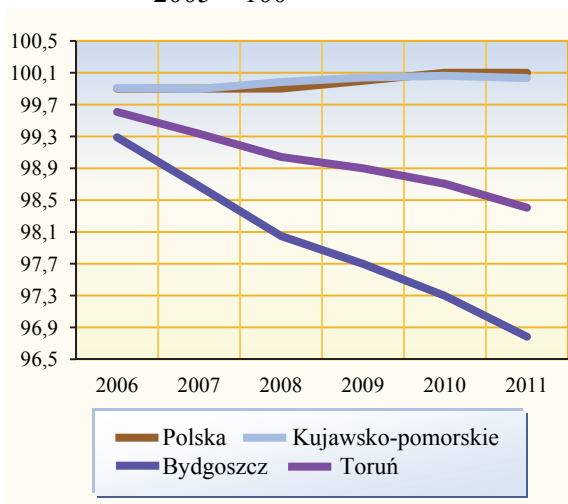
Prezentowane dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej na danym terenie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące, a do 2005 r. – ponad 2 miesiące.

jewództwa, niezmiennie od wielu lat, stanowi 5,4% ogółu ludności Pol-

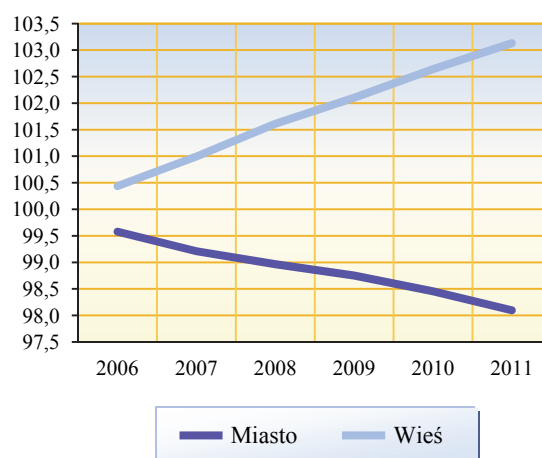
ski. Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w 2011 r. wyniosła w województwie 115, zaś w Polsce – 122 i kształtowała się na poziomie analogicznym do notowanego w 2010 r. oraz w 2005 r. Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – w 2011 r. najniższy notowano w powiatach tucholskim, sępoleńskim i grudziądzkim.

Dane o ludności zbilansowano w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz dane ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności. Dane o stanie i strukturze ludności oraz wszystkie wskaźniki obliczone na tej podstawie mają charakter tymczasowy i po opracowaniu wyników NSP 2011 ulegną zmianie.

Wyk. 11. **Dynamika liczby ludności**
Stan w dniu 31 XII
2005 = 100

Wyk. 12. **Dynamika liczby ludności miast i wsi w województwie kujawsko-pomorskim**
Stan w dniu 31 XII
2005 = 100

Tabl. 2. **Ludność według województw**
Stan w dniu 31 XII

Województwa	Ludność w tys.				Średnioroczne tempo przyrostu/ubytku liczby ludności w %			
	2000	2005	2009	2010	2000	2005	2009	2010
P o l s k a	38254,0	38157,1	38167,3	38200,0	-0,02	-0,04	0,08	0,09
Dolnośląskie	2912,2	2888,2	2876,6	2877,8	-0,17	-0,17	-0,02	0,04
Kujawsko-pomorskie	2067,8	2068,3	2069,1	2069,5	-0,05	0,00	0,06	0,02
Lubelskie	2206,2	2179,6	2157,2	2151,9	-0,13	-0,25	-0,21	-0,25
Lubuskie	1008,5	1009,2	1010,0	1011,0	0,05	0,00	0,11	0,10
Łódzkie	2627,8	2577,5	2541,8	2534,4	-0,36	-0,40	-0,28	-0,29
Małopolskie	3229,1	3266,2	3298,3	3310,1	0,35	0,18	0,34	0,36
Mazowieckie	5115,0	5157,7	5222,2	5242,9	0,05	0,23	0,34	0,40
Opolskie	1070,6	1047,4	1031,1	1028,6	-0,34	-0,39	-0,19	-0,24
Podkarpackie	2101,4	2098,3	2101,7	2103,5	0,12	-0,01	0,11	0,08
Podlaskie	1210,7	1199,7	1189,7	1188,3	-0,13	-0,23	-0,15	-0,12
Pomorskie	2172,3	2199,0	2230,1	2240,3	0,28	0,23	0,48	0,46
Śląskie	4758,9	4685,8	4640,7	4635,9	-0,37	-0,32	-0,11	-0,10
Świętokrzyskie	1302,7	1285,0	1270,1	1266,0	0,01	-0,29	-0,21	-0,32
Warmińsko- -mazurskie	1427,5	1428,6	1427,1	1427,2	0,19	-0,01	0,00	0,01
Wielkopolskie	3345,3	3372,4	3408,3	3419,4	0,17	0,21	0,31	0,33
Zachodniopomorskie	1697,9	1694,2	1693,2	1693,1	0,06	-0,04	0,01	-0,01

Struktura ludności według płci w województwie kujawsko-pomorskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2011 r., podobnie jak przed rokiem, wyniósł 51,8% (w 2005 r. – 51,7%). W Polsce tendencja jest podobna – kobiety w końcu grudnia 2011 r. stanowiły 51,7%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie analogicznym jak rok wcześniej (i w latach poprzednich) osiągając wartość 107, taką samą jak w Polsce na przestrzeni ostatnich lat.

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. zarejestrowano 20971 urodzeń żywych, tj. o 1625 mniej niż przed rokiem, ale o 515 więcej niż w 2005 r. **Współczynnik urodzeń żywych** wyniósł 10,14‰ i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (wyniósł

10,92‰), ale nieco wyższy niż w 2005 r. (9,88‰).

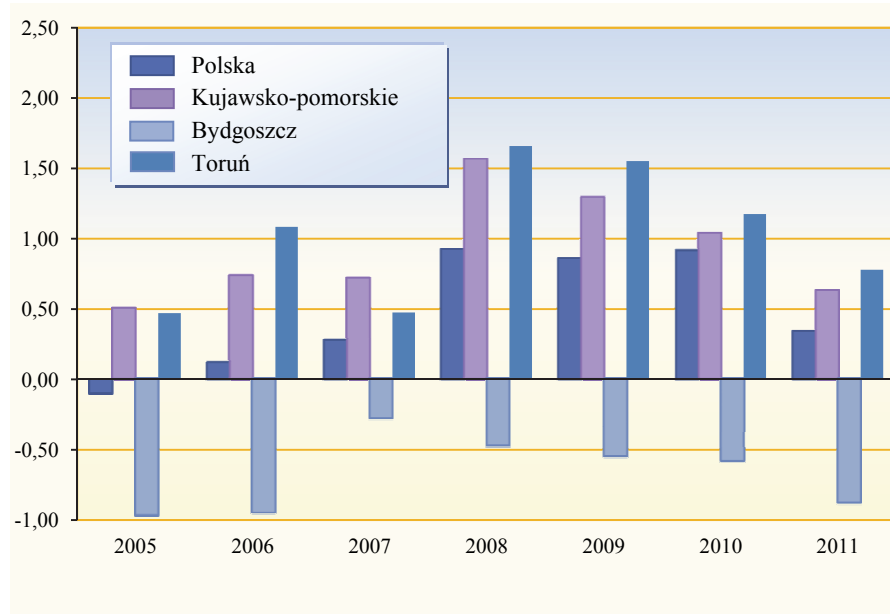
Od początku roku do końca grudnia 2011 r. w województwie zmarły 19663 osoby, tj. o 790 osób mniej niż przed rokiem i o 253 więcej niż w 2005 r. Ogólny **współczynnik zgonów** wyniósł 9,50‰, podczas gdy rok

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

wcześniej – 9,88‰, a w 2005 r. – 9,38‰. W stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego i 2005 r. spadła umieralność niemowląt. **Współczynnik zgonów niemowląt** (liczony na 1000 urodzeń

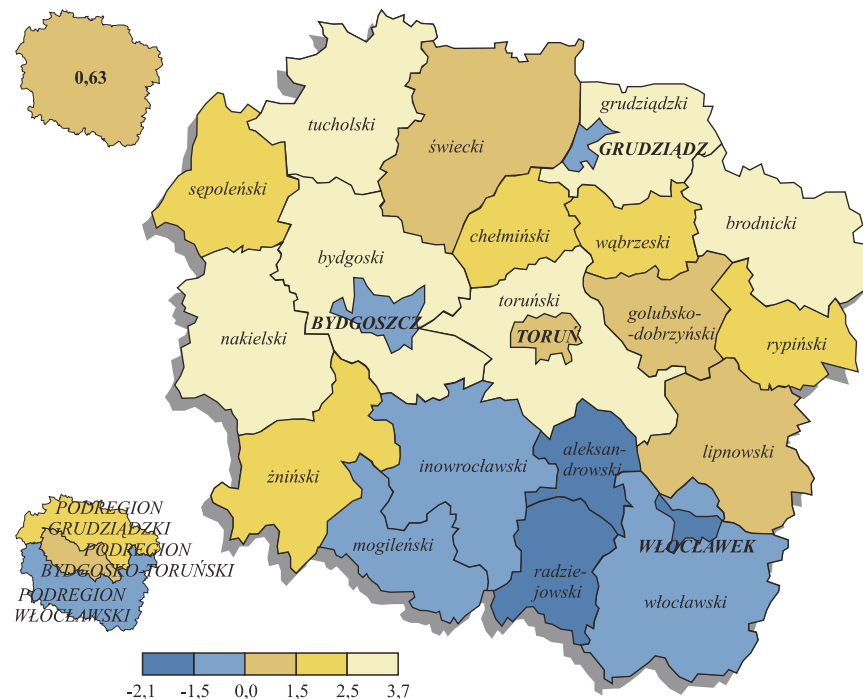
żywych) przyjął wartość 6,01‰, wobec 5,80‰ w okresie styczeń–grudzień 2010 r. i 6,65‰ w 2005 r.

Wyk. 13. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

wartość 0,63‰ i był niższy niż przed rokiem (1,04‰), ale wyższy niż w 2005 r. (0,51‰). Omawiany wskaźnik dla Polski osiągał niższe wartości we wszystkich analizowanych latach, a w ciągu dwunastu miesięcy 2011 r. ukształtował się na poziomie 0,34‰.

Wyk. 14. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.**

Najniższą wartość współczynnika zanotowano w powiecie radziejowskim i aleksandrowskim.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. zanotowano dodatni **przyrost naturalny**. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła 1308, podczas gdy rok wcześniej 2143, a w 2005 r. – 1046.

Współczynnik przyrostu naturalnego w 2011 r. osiągnął

W województwie kujawsko-pomorskim współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował najwyższe wartości dodatnie w powiatach położonych wokół miast na prawach powiatów (toruńskim, bydgoskim, grudziądzkim) oraz w powiecie nakielskim i brodnickim. Łącznie, w województwie notowano dodatnie wartości współczynnika przyrostu naturalnego w czternastu powiatach i jednym mieście na prawach powiatu – Toruniu.

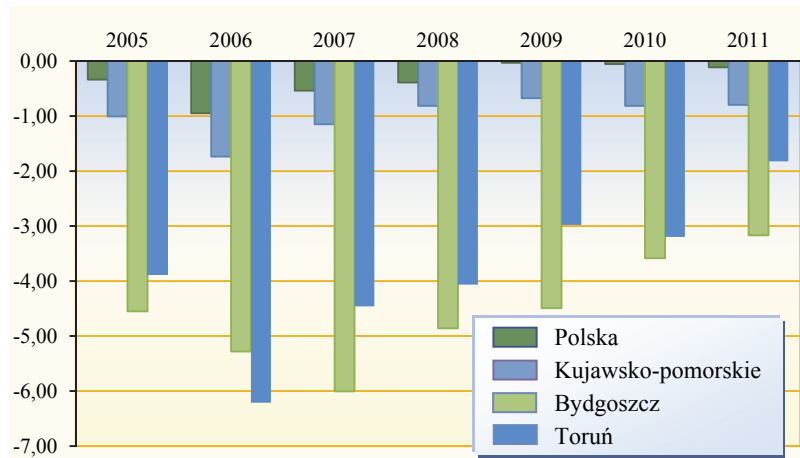
W kujawsko-pomorskich urzędach stanu cywilnego od stycznia do grudnia 2011 r. zarejestrowano 11299 nowo zawartych małżeństw, tj. o 1148 mniej niż przed rokiem, ale o 351 mniej niż w 2005 r. Niższy był również **współczynnik małżeństw**, który w omawianym okresie osiągnął poziom 5,46‰ (wobec 6,01‰ w 2010 r. i 5,63‰ w 2005 r.). Co roku (od 2005 do 2011), liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była wyższa w województwie niż średnio w Polsce.

Tabl. 3. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Małżeństwa	5,42	5,98	5,41
Urodzenia żywe	9,55	10,82	10,17
Zgony	9,65	9,91	9,83
w tym niemowląt ^a	6,42	4,98	4,73
Przyrost naturalny ^b	-0,10	0,91	0,34
Saldo migracji na pobyt stały	-0,34	-0,06	-0,11
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Małżeństwa	5,63	6,01	5,46
Urodzenia żywe	9,88	10,92	10,14
Zgony	9,38	9,88	9,50
w tym niemowląt ^a	6,65	5,80	6,01
Przyrost naturalny ^b	0,51	1,04	0,63
Saldo migracji na pobyt stały	-1,00	-0,81	-0,80
BYDGOSZCZ			
Małżeństwa	5,53	5,95	5,33
Urodzenia żywe	8,52	9,94	9,24
Zgony	9,49	10,52	10,11
w tym niemowląt ^a	5,49	6,83	6,15
Przyrost naturalny ^b	-0,97	-0,58	-0,88
Saldo migracji na pobyt stały	-4,55	-3,58	-3,17
TORUŃ			
Małżeństwa	5,62	6,01	5,22
Urodzenia żywe	9,23	10,42	9,83
Zgony	8,76	9,24	9,05
w tym niemowląt ^a	5,84	5,74	4,06
Przyrost naturalny ^b	0,47	1,18	0,78
Saldo migracji na pobyt stały	-3,88	-3,20	-1,82

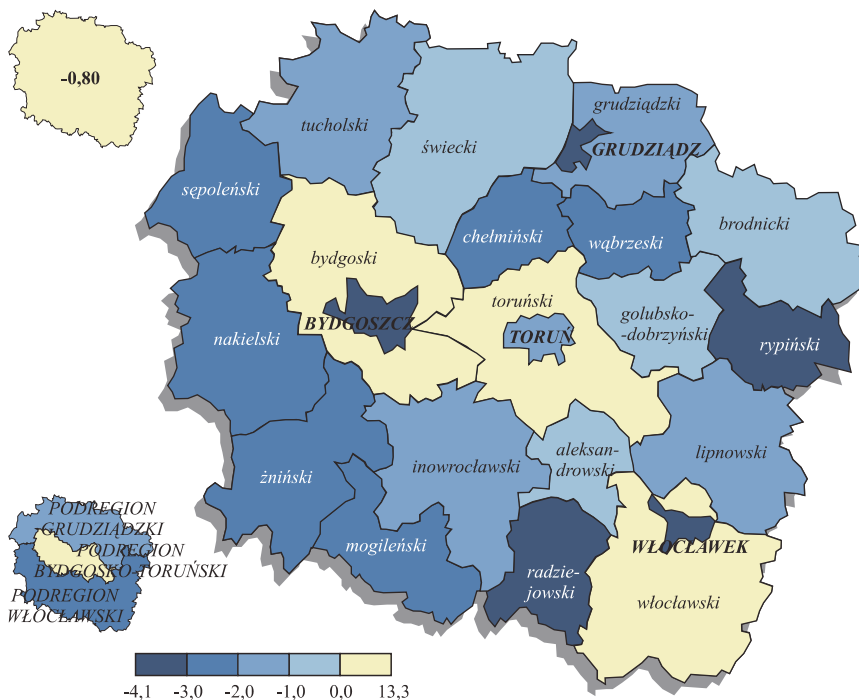
^a Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. ^b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Wyk. 15. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności**

stały w tym czasie: w 2011 r. – o 1649, w 2010 r. – o 1683, a w 2005 r. – o 2080.

Wyk. 16. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.**

ści na pobyt stały w województwie kujawsko-pomorskim według powiatów w 2011 r. należy stwierdzić, iż przyjęło ono wartości dodatnie w trzech powiatach: bydgoskim, toruńskim, wrocławskim. Szczególną uwagę zwraca wysoka wartość salda migracji na pobyt stały w powiatach bydgoskim i toruńskim, gdzie w 2011 r. wynosiło ono odpowiednio: 13,31 i 10,25 osób w przeliczeniu na 1000 ludności.

W okresie dwunastu miesięcy 2011 r., podobnie jak w analogicznym okresie roku poprzedniego i 2005, **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych** ludności na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu omawianego okresu przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt

Odnosząc się tylko do migracji zagranicznych należy stwierdzić, iż w 2011 r. w porównaniu z 2005 r. nastąpił spadek liczby wyjazdów Polaków za granicę na pobyt stały. Zarówno w Polsce, jak i w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2005, 2010 i 2011 liczba emigrantów przekraczała liczbę imigrantów.

Analizując saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności

Dane prezentujące ludność w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Stan i ruch naturalny ludności w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Prognoza ludności w województwie kujawsko-pomorskim do 2035 r. według powiatów i wybranych grup wieku” – opracowanie sygnałne dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

* * *

Dane uzyskane w spisie ludności opublikowano w opracowaniu

- „Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych” – opracowanie dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej GUS.
-

RYNEK PRACY

■ ZATRUDNIENIE

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim po raz kolejny odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw. Największy wzrost przeciętnego zatrudnienia w porównaniu z 2010 r. odnotowano w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz pozostała działalność usługowa. Blisko 50% zatrudnionych w 2011 r. w województwie stanowili zatrudnieni w sekcji przetwórstwo przemysłowe.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. ukształtowało się na poziomie 247,2 tys. osób, co oznacza, że było o 4,2% wyższe w stosunku do poprzedniego roku i o 18,4% wyższe niż w 2005 r. W skali kraju w 2011 r. odnotowano wzrost zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,4%.

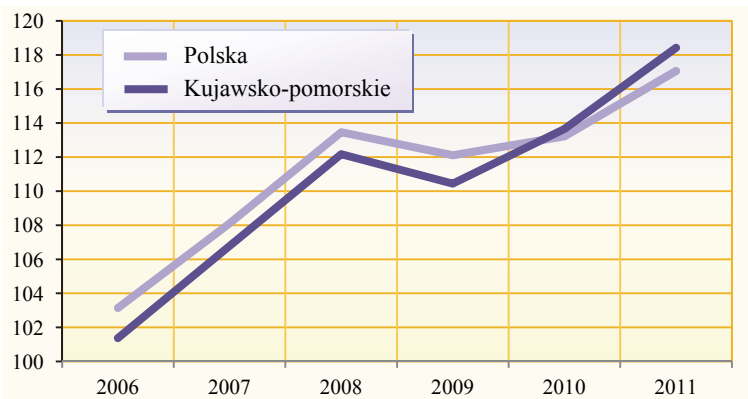
Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 4. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw^a**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011		
	w tysiącach		2005=100	2010=100	
Polska	4646,4	5260,9	5439,1	117,1	103,4
Kujawsko-Pomorskie	208,8	237,3	247,2	118,4	104,2
Bydgoszcz	57,5	58,1	x	101,1
Toruń	38,3	41,3	x	107,7

^a Dane nie obejmują poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

Wyk. 17. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**
2005 = 100

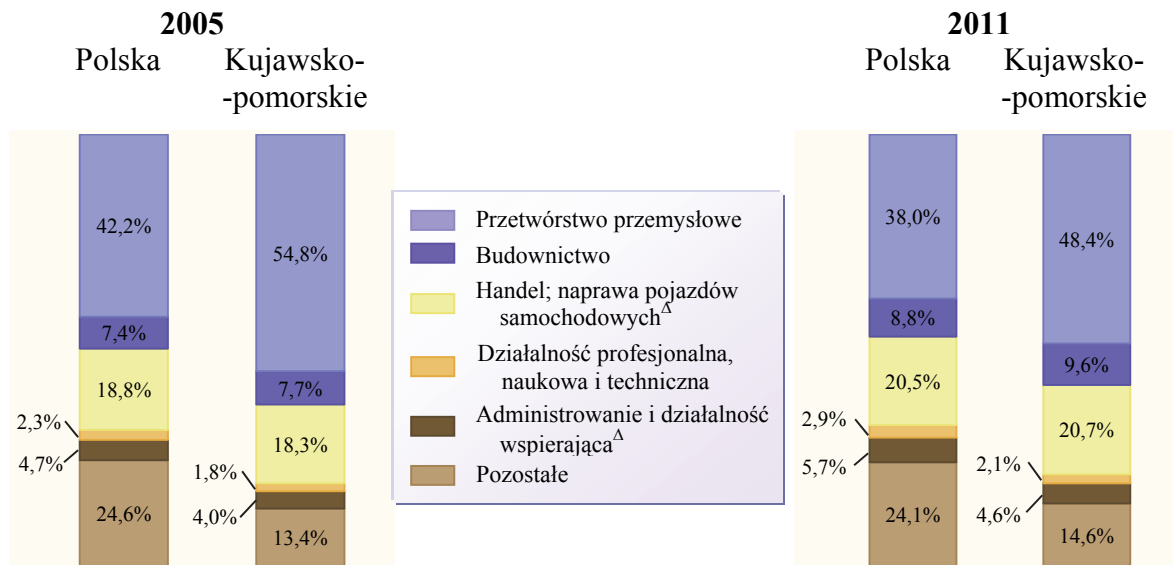

W 2011 r. zatrudnieni w sektorze prywatnym stanowili 91,3% ogółu zatrudnionych w przedsiębiorstwach w województwie kujawsko-pomorskim, czyli o 0,4 pkt proc. więcej niż w 2010 r.

W jednostkach sektora prywatnego przeciętne zatrudnienie w 2011 r. wyniosło 225,7 tys. osób, co oznacza wzrost o 4,6%

w stosunku do zanotowanego rok wcześniej. Przedsiębiorstwa sektora publicznego w omawianym okresie zatrudniały, tyle samo co w poprzednim roku, czyli 21,5 tys. osób.

Wyk. 18. **Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007^a**

^a Dane nie obejmują poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

W 2011 r. największe zatrudnienie w województwie kujawsko-pomorskim zanotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 119,6 tys. osób, tj. 48,4% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw – natomiast najmniejszą grupę stanowili zatrudnieni w pozostałej działalności usługowej – 1,7 tys., tj. 0,7 % ogółu zatrudnionych.

Tabl. 5. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
Ogółem	99,8	100,5	102,0	102,9	107,6	106,4	105,2	104,2
w tym:								
Przemysł	98,9	100,0	101,2	101,8	103,5	102,9	102,5	101,9
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	98,9	100,1	101,5	102,2	104,1	103,5	103,1	102,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	101,0	100,1	97,9	94,8	81,0	81,1	83,2	94,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	98,0	97,6	98,0	97,9	102,6	102,8	101,9	101,8
Budownictwo	105,0	104,2	104,2	105,9	110,4	110,0	109,2	106,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	97,8	98,2	99,4	100,0	107,3	105,4	104,3	103,6
Transport i gospodarka magazynowa	105,1	111,2	117,3	121,7	132,7	125,0	117,6	113,3
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	99,9	100,9	102,6	113,2	130,2	122,1	118,8	111,3

Tabl. 5. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim (dok.)**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
Informacja i komunikacja	119,7	116,2	122,0	107,2	127,9	126,6	118,5	117,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	103,5	101,2	103,1	96,8	106,3	107,8	107,0	111,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	93,6	93,7	98,2	107,4	142,2	144,6	139,9	138,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	104,6	103,4	106,1	107,0	110,2	104,5	101,5	98,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	101,9	102,9	106,2	104,7	109,7	107,3	103,5	104,7
Pozostała działalność usługowa	87,7	87,0	93,5	98,9	135,0	136,0	131,3	130,5

W 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętne zatrudnienie wzrosło najbardziej w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 38,2%), pozostała działalność usługowa (o 30,5%), informacja i komunikacja (o 17,1%), transport i gospodarka magazynowa (o 13,3%), zakwaterowanie i gastronomia (o 11,3%), a także działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (o 11,0%). Zmniejszyło się natomiast w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,6%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 1,2%).

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W końcu 2011 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim utrzymywała się na poziomie 16,9% i była o 0,1 pkt proc. niższa niż w 2010 r. Bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2011 r. stanowili 7,0% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce.

W końcu grudnia 2011 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła 139,6 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 0,2 tys. osób, tj. o 0,2%), ale niższa niż w 2005 r. (o 48,4 tys. osób, tj. o 25,8%). W skali kraju w końcu 2011 r. liczba bezrobotnych była o 1,4% wyższa niż rok wcześniej, natomiast o 28,5% niższa niż w 2005 r.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001) z późniejszymi zmianami.

Tabl. 6. **Bezrobocie rejestrowane**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	2773,0	1954,7	1982,7
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	2793,2	3042,0	2591,5
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	3019,8	2979,8	2563,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	158	83	90
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	17,6	12,4	12,5
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	188,0	139,4	139,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	186,1	203,2	170,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	197,6	198,2	170,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	180	129	138
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	22,3	17,0	16,9
BYDGOSZCZ			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	17,4	13,0	12,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	21,5	23,3	19,3
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	22,6	22,6	19,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	205	318	75
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	10,8	8,0	7,9
TORUŃ			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	11,1	7,5	7,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	15,6	15,2	12,9
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	16,7	15,3	13,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	143	48	52
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,0	8,2	8,0

^a W ciągu roku.

W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2011 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, w jedenastu powiatach odnotowano wzrost liczby bezrobotnych, przy czym największy wzrost odnotowano w powiecie golubsko-dobrzyńskim (o 6,5%), a najmniejszy w powiecie inowrocławskim (o 1,7%). W powiatach: toruńskim, brodnickim, sępoleńskim, świeckim, tucholskim, lipnowskim, mogileńskim, nakielskim, rypińskim oraz miastach na prawach powiatu: Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby bezrobotne, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

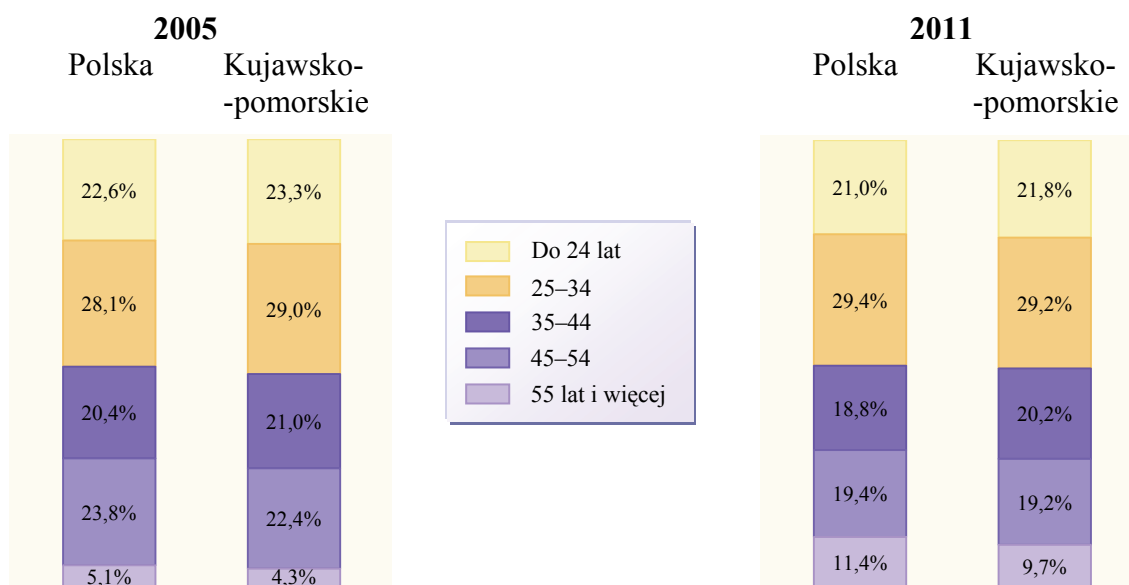
W dniu 31 grudnia 2011 r. 81,7% ogółu bezrobotnych w regionie nie posiadało prawa do zasiłku (w 2010 r. – 81,1%), 82,3% stanowiły osoby wcześniej pracujące (w poprzednim roku – 82,2%), a 45,2% to mieszkańcy wsi (przed rokiem – 45,0%).

W końcu grudnia 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim wśród osób bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Stanowiły one 56,0% ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, o 3,4% więcej niż rok wcześniej.

W końcu 2011 r. bezrobocie w województwie kujawsko-pomorskim nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych, tj. do 35. roku życia. Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (40,8 tys.), a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w porównaniu z poprzednim rokiem pozostał na tym samym poziomie (29,2%). Ponadto, w porównaniu z rokiem poprzednim znacznie wzrosła liczba osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej – o 12,0% (z 12,0 tys. do 13,5 tys. osób). W badanym okresie stanowiły one 9,7% ogółu bezrobotnych w województwie (przed rokiem 8,6%).

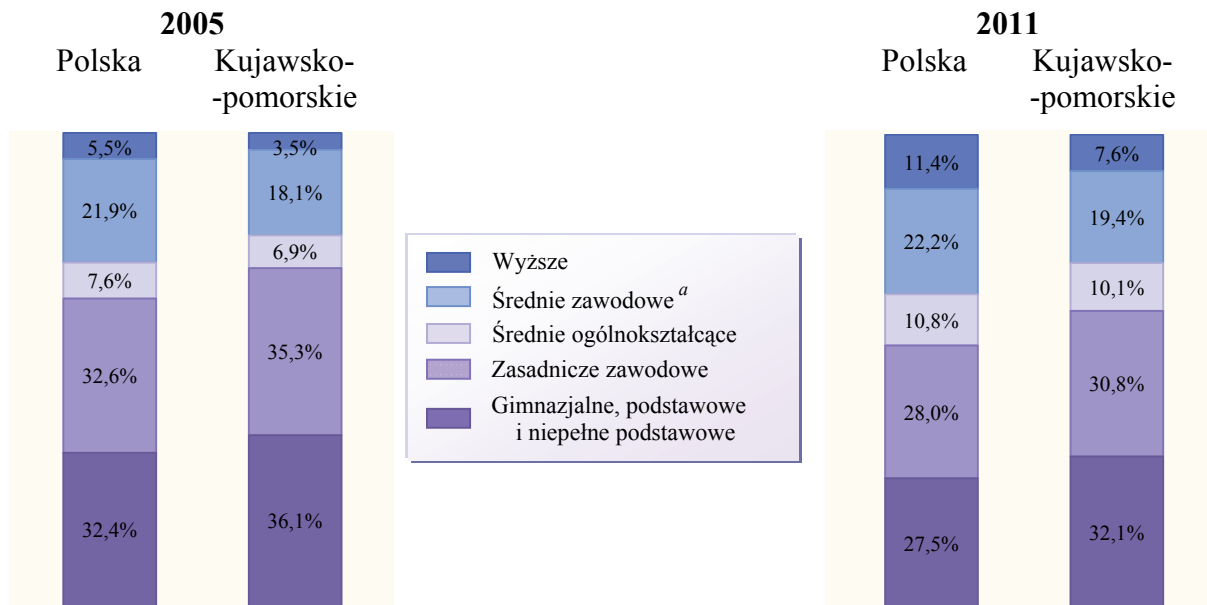
Wyk. 19. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wieku

Stan w dniu 31 XII

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (w końcu grudnia 2011 r. odpowiednio: 32,1% i 30,8% ogółu bezrobotnych). Udział obu wyżej wymienionych grup zmniejszył się w porównaniu z 2010 r., w tym osób z najniższym wykształceniem o 0,9 pkt proc. Coraz większe problemy na rynku pracy odczuwały również osoby z wyższym wykształceniem. W badanym okresie zanotowano największy przyrost takich osób – o 9,2%, przez co odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym wzrósł o 0,6 pkt proc., tj. do poziomu 7,6% w końcu 2011 r.

Wyk. 20. **Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia**
Stan w dniu 31 XII

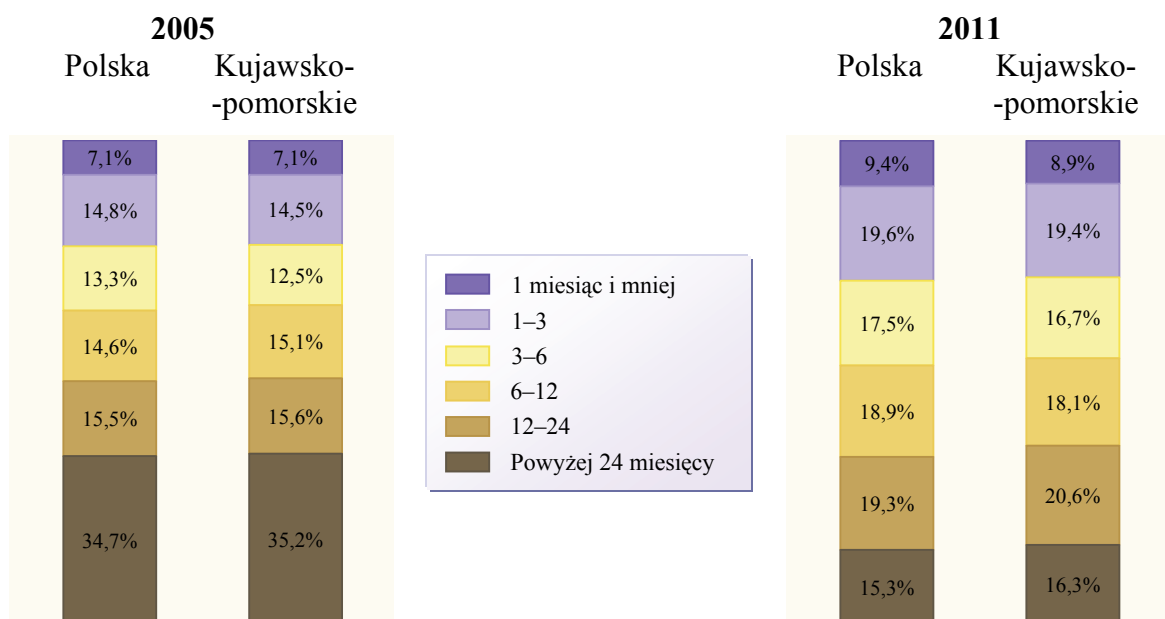

^a Łącznie z policealnym.

Spośród wszystkich kategorii bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy największy wzrost (o 22,9%) w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok (jej udział wzrósł do 36,9%, tj. o 6,8 pkt proc.). Udział osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy wzrósł do 18,1%, tj. o 0,2 pkt proc. w stosunku do roku poprzedniego.

Wyk. 21. **Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy^a**

Stan w dniu 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy w końcu grudnia 2011 r. miały osoby dotychczas niepracujące oraz z krótkim stażem pracy (1-5 lat), które łącznie stanowiły 42,5% ogólnej liczby bezrobotnych (odpowiednio: 17,7% i 24,9%). W porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej pogorszyła się sytuacja na rynku pracy osób ze stażem pracy powyżej 30 lat (ich liczba wzrosła w skali roku o 6,1%). Udział tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł do poziomu 3,0%, tj. o 0,1 pkt proc. względem 2010 r.

Wśród najbardziej charakterystycznych kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2011 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się w porównaniu do poprzedniego roku, w tym najbardziej wzrosła w przypadku osób bez kwalifikacji zawodowych (o 10,9%). Osoby bez kwalifikacji zawodowych stanowiły w badanym okresie 33,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych – ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. zwiększył się o 3,2 pkt proc. Znaczne zmiany odnotowano również w przypadku osób:

- długotrwale bezrobotnych (ich odsetek wzrósł 3,9 pkt proc., do 53,9%),
- kobiet które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (wzrost o 1,2 pkt, do 12,2 %),
- bezrobotnych bez wykształcenia średniego (spadek o 1,1 pkt, do 62,9 %)
- osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18. roku życia (wzrost o 0,8 pkt proc., do 10,1%).

Tabl. 7. **Bezrobocie rejestrowane w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób	145,8	128,1	125,3	139,4	150,5	133,6	130,4	139,6
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	114,5	107,3	103,0	103,9	103,3	104,2	104,1	100,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób	51,6	41,3	50,3	60,0	46,5	33,9	42,6	47,9
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	99,4	91,5	97,4	107,3	90,1	82,0	84,6	79,8
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób	40,2	58,9	53,2	45,8	35,4	50,8	45,8	38,7
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	115,6	111,0	107,8	105,5	87,9	86,2	86,0	84,3
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ) w tysiącach osób	11,3	-17,6	-2,9	14,1	11,1	-16,9	-3,2	9,2
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	17,3	15,5	15,1	17,0	18,0	16,3	15,9	16,9

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej

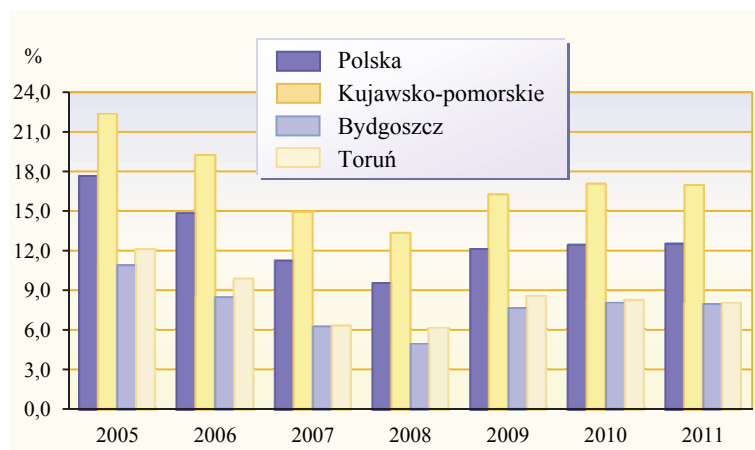
Stopa bezrobocia rejestrowanego w skali kraju, w kolejnych miesiącach 2011 r. była wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku; w województwie natomiast w miesiącu grudniu była niższa.

W końcu grudnia wskaźnik ogólnokrajowy wyniósł 12,5% i wzrósł o 0,1 pkt proc. w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem, ale był niższy o 5,1 pkt w porównaniu z analogicznym okresem 2005 r. W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2011 r. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na

poziomie 16,9% i była o 0,1 pkt proc. wyższa niż rok wcześniej i 5,4 pkt niższa niż w 2005 r.

Wyk. 22. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 XII

Wzrost omawianego wskaźnika w skali roku odnotowano w jedenastu powiatach i wyniósł on od 0,1 pkt proc. (w powiecie inowrocławskim) do 1,0 pkt (w powiecie golubsko-dobrzyńskim).

Najgłębszy spadek notowano w powiecie świeckim (o 1,9 pkt proc.), powiecie mogileńskim (o 1,4 pkt) i brodnickim (o 1,1

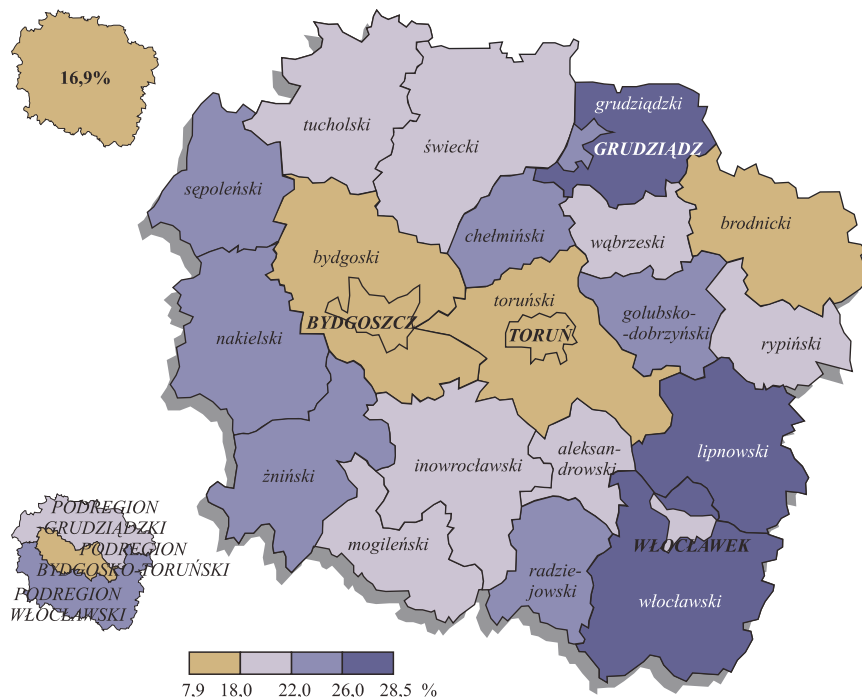
pkt). W województwie nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach wyniosła 20,6 pkt proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,3 pkt. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: lipnowskim (28,5%), grudziądzkim (27,7%), włocławskim (27,0%), zaś najniższą w miastach na prawach powiatu: Bydgoszczy (7,9%) i w Toruniu (8,0%).

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 170,8 tys. osób i była mniejsza niż przed rokiem (o 32,4 tys., tj. o 15,9%) i mniejsza w porównaniu ze stanem z 2005 r. (o 15,3 tys., tj. o 8,2%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zmniejszył się w stosunku do 2010 r. (o 0,5 pkt proc.) i wyniósł 82,0%.

W skali roku wzrósł udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi (do 45,2%, tj. o 0,2 pkt proc.) oraz absolwentów (do 5,6%, tj. o 0,2 pkt). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych obniżył się odsetek osób dotychczas niepracujących (do 17,7%, tj. o 0,1 pkt).

Wyk. 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

rejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym o 4,1 pkt proc. (do 45,6%).

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim bilans bezrobotnych, podobnie jak rok wcześniej, kształtował się niekorzystnie, tzn. w ciągu roku zarejestrowano o 0,2 tys. osób więcej niż wyłączono z ewidencji. Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 100,1%. Powiatowe urzędy pracy w województwie kujawsko-pomorskim w ciągu całego 2011 r. miały do dyspozycji 47,3 tys. ofert pracy, tj. o 29,5% mniej niż rok wcześniej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 138 bezrobotnych (wobec 129 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż w skali kraju. W 2011 r. jako najkorzystniejszą można określić sytuację w mieście Toruniu (52 osoby na 1 ofertę pracy) oraz Bydgoszczy (75 osób), natomiast najniekorzystniej przedstawiała się w powiatach aleksandrowskim i lipnowskim, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało odpowiednio: 734 i 447 zarejestrowanych bezrobotnych.

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

W IV kwartale 2011 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w regionie liczyła 878 tys. osób, a biernych zawodowo – 713 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (780 tys. osób) i bezrobotni (98 tys.).

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych.

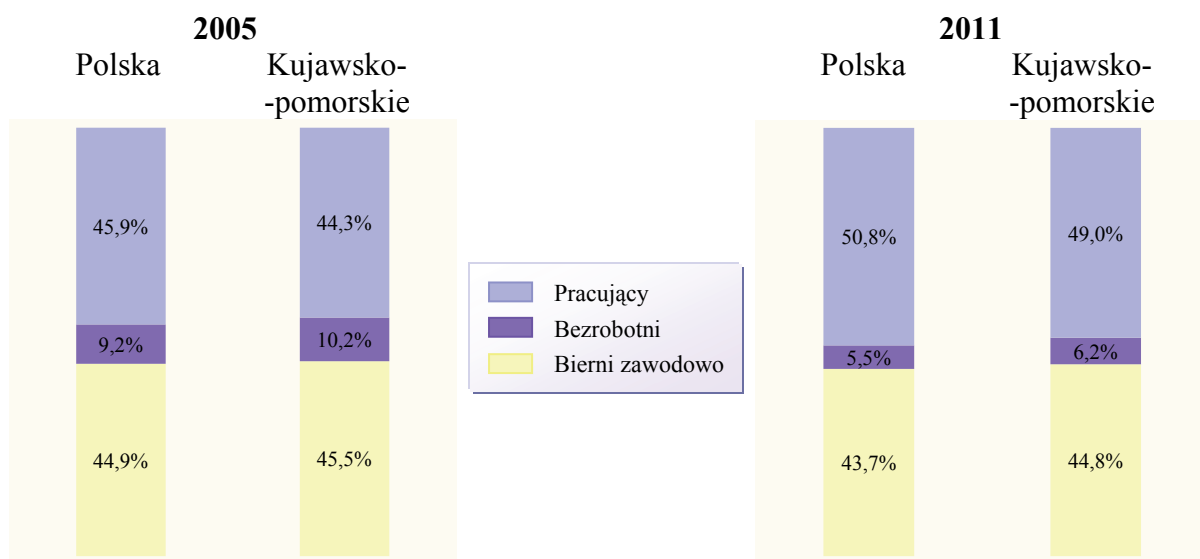
Z ewidencji bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w ciągu 2011 r. skreślono 170,6 tys. osób, tj. o 13,9% mniej niż przed rokiem oraz o 13,7% mniej niż w analogicznym okresie 2005 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 77,7 tys. osób (wobec 82,2 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyre-

Tabl. 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Aktywni zawodowo w tys.	17283	17724	17951
pracujący	14390	16075	16201
bezrobotni	2893	1649	1750
Bierni zawodowo w tys.	14051	14016	13934
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,2	55,8	56,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	45,9	50,6	50,8
Stopa bezrobocia w %	16,7	9,3	9,7
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Aktywni zawodowo w tys.	886	886	878
pracujący	720	793	780
bezrobotni	166	93	98
Bierni zawodowo w tys.	738	750	713
Współczynnik aktywności zawodowej w %	54,6	54,1	55,2
Wskaźnik zatrudnienia w %	44,3	48,4	49,0
Stopa bezrobocia w %	18,7	10,5	11,2

W 2011 r. struktura ludności według statusu na rynku pracy zmieniła się zarówno w stosunku do notowanej w IV kwartale roku poprzedniego, jak i sześć lat wcześniej. W odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. wzrósł o 0,6 pkt proc. udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (w porównaniu z IV kwartałem 2005 r. zanotowano wzrost o 4,7 pkt). Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2011 r. wzrósł o 0,5 pkt proc. w odniesieniu do notowanego w analogicznym okresie roku poprzedniego, zaś w odniesieniu do IV kwartału 2005 r. spadł o 4,0 pkt proc.

Wyk. 24. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg statusu na rynku pracy w IV kwartale

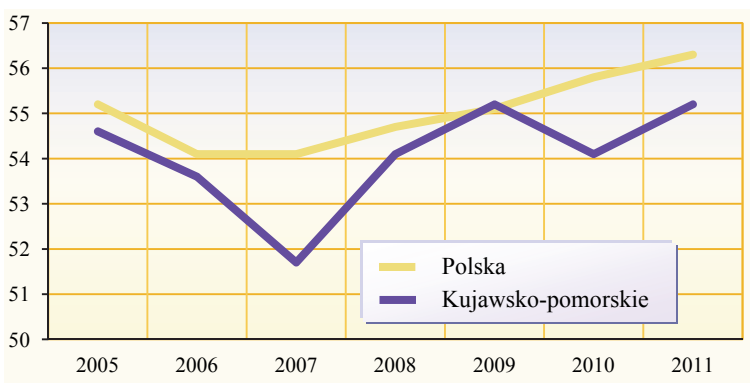

Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2011 r. zmniejszyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie 2010 r. o 0,9%. Tendencję spadkową obserwowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem.

W omawianym okresie 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 55,2% (jego wartość dla kraju wyniosła 56,3%). Zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej w województwie

Wyk. 25. **Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale**

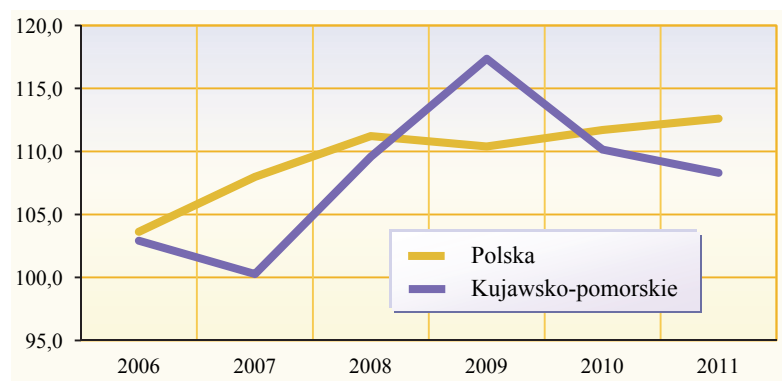
w ujęciu rocznym (opisujący ją współczynnik zwiększył się o 1,1 pkt proc.), a w odniesieniu do analogicznego kwartału 2005 r. zwiększył się o 0,6 pkt (w skali kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio: o 0,5 pkt proc. i o 1,1 pkt). W analizowanym okresie w województwie kujawsko-pomorskim wśród mężczyzn zanotowano wyższą wartość

wskaźnika aktywności zawodowej (64,6%) niż wśród kobiet (46,8%).

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

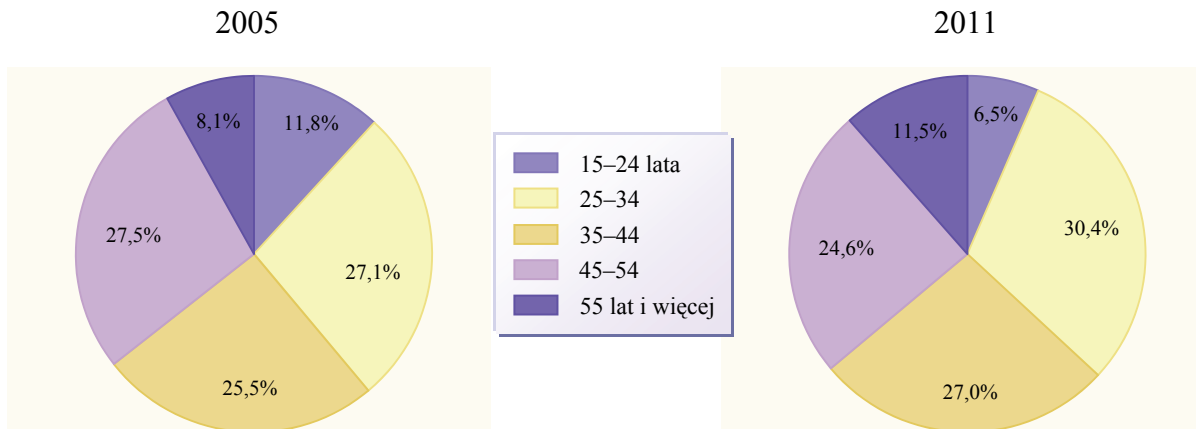
Wyk. 26. **Dynamika liczby pracujących w IV kwartale**
IV kwartał 2005 = 100

Populacja pracujących w IV kwartale 2011 r. liczyła 780 tys. i była o 13 tys. mniejsza niż w roku poprzednim. W porównaniu z analogicznym okresem 2005 r. omawiana zbiorowość zwiększyła się o 60 tys. osób (o 8,3%), a obserwowany wzrost dotyczył obydwu płci. W analizowanym okresie wśród pracujących mniejszy udział miały kobiety (43,7%).

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2011 r. najmniejszy udział w omawianej zbiorowości miały osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15-24 lata (6,5%) i 55 lat i więcej (11,5%). Udziały pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek były zbliżone i mieściły się w granicach 24,6% – 30,4%.

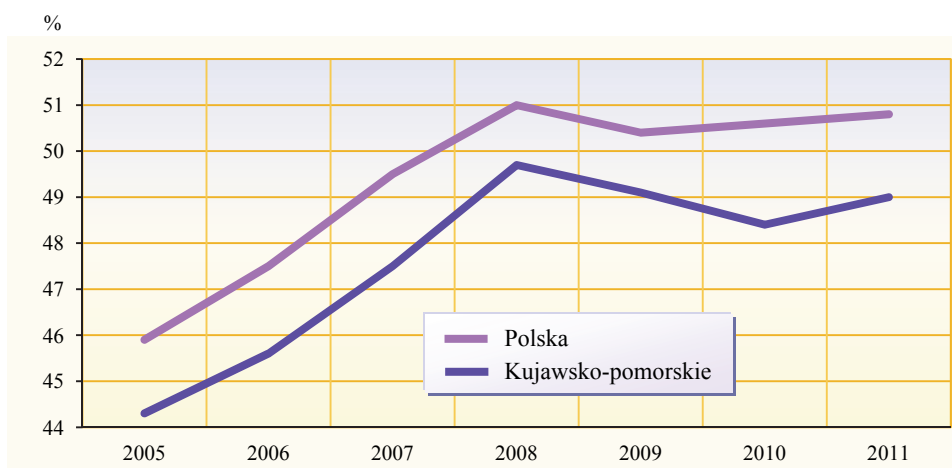
Wyk. 27. **Struktura pracujących według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale**

Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2011 r. wyniósł 49,0% (był o 1,8 pkt proc. niższy od średniego w kraju). W odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. wzrósł o 0,6 pkt proc. (w skali kraju wzrost o 0,2 pkt).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem.

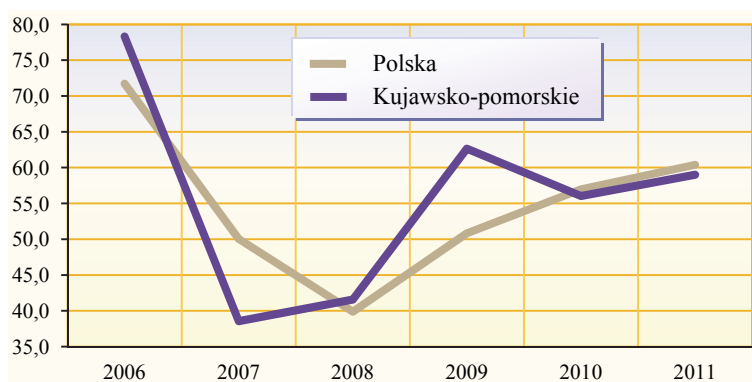
Wyk. 28. **Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale**

W IV kwartale 2011 r. liczba bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 98 tys. osób i w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wzrosła o 5 tys. osób (ten kierunek zmian dotyczył zarówno mężczyzn, jak i kobiet). W porównaniu z analogicznym okresem 2005 r. liczba osób bezrobotnych była niższa o 68 tys. (o 41,0%). W IV kwartale 2011 r. wśród ogółu osób bezrobotnych w regionie większość (54,1%) stanowiły kobiety.

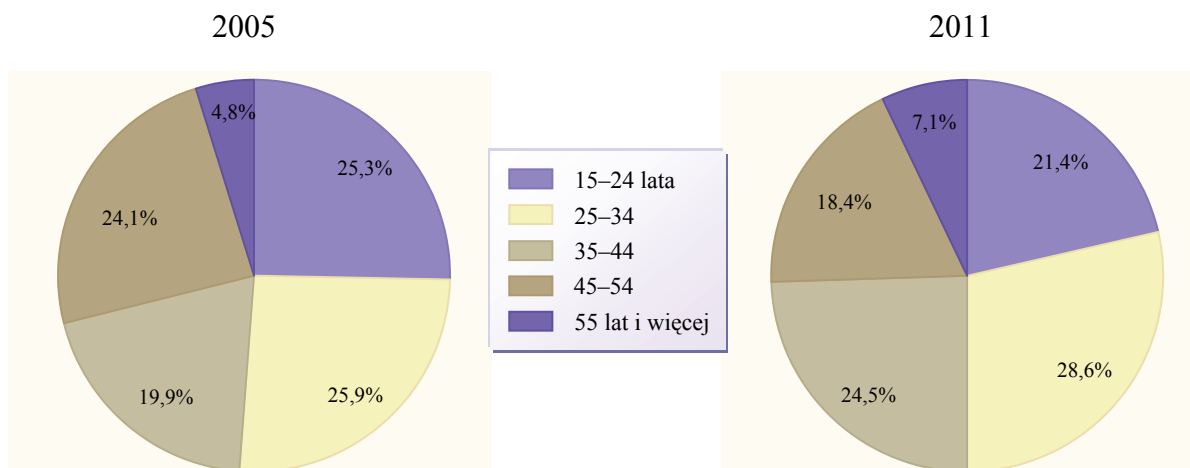
Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Wyk. 29. **Dynamika liczby bezrobotnych w IV kwartale**
IV kwartał 2005 = 100

Analiza bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2011 r. pod względem wieku wykazała, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 25-34 lata (28,6% ogółu bezrobotnych). Najmniejszą zbiorowość obejmowała osoby 55-letnie i starsze (7,1%).

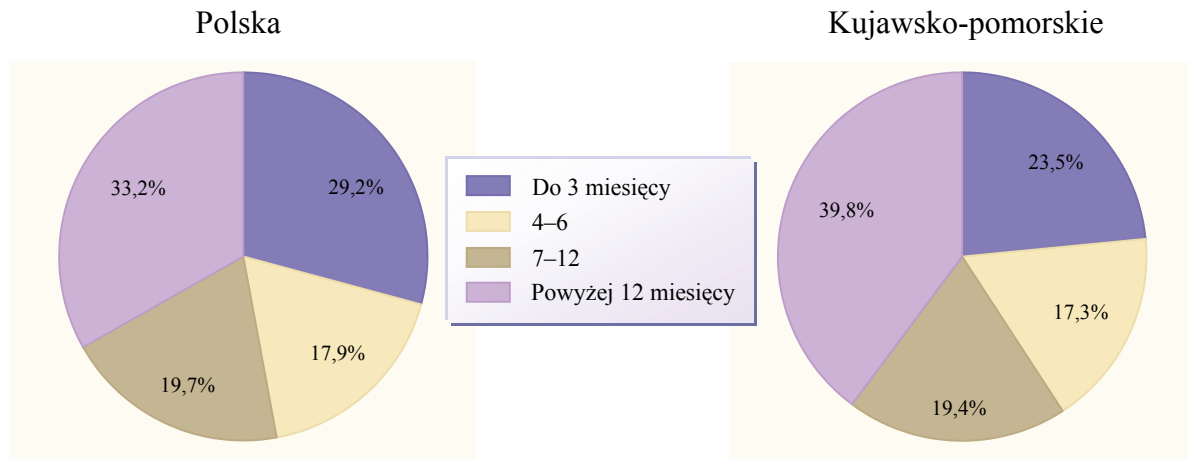
Wyk. 30. **Struktura bezrobotnych według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale**

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 11,7 miesiąca (w kraju – 11,1 miesiąca). Na przestrzeni roku okres ten wydłużył się o 2,2 miesiąca (w Polsce – o 0,9 miesiąca). W analizowanym okresie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) w województwie wyniosła 38 tys., co stanowiło 39,8% ogółu bezrobotnych (wobec 28,0% rok wcześniej). W kraju w IV kwartale 2011 r. odsetek osób

pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 33,1% i w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zwiększył się o 3,7 pkt proc.

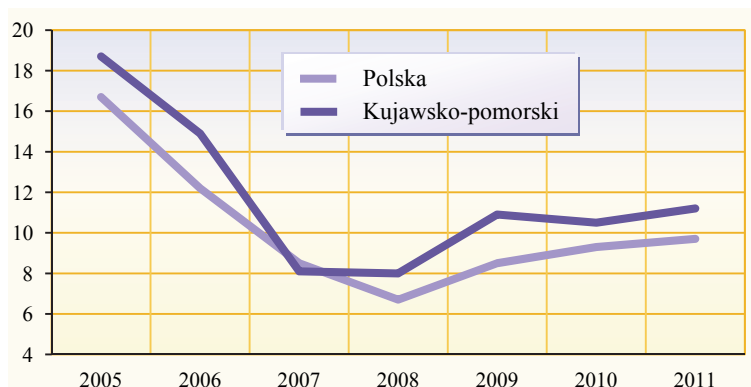
Wyk. 31. **Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2011 r.**

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 11,2% i była o 1,5 pkt proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Na przestrzeni roku wzrosła o 0,7 pkt. proc. (w Polsce – o 0,4 pkt), natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2005 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim o 7,5 pkt proc. (w kraju o 7,0 pkt). W IV kwartale 2011 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn wyniósł 9,3%, a wśród kobiet – 13,5%.

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wyk. 32. **Stopa bezrobocia w IV kwartale**

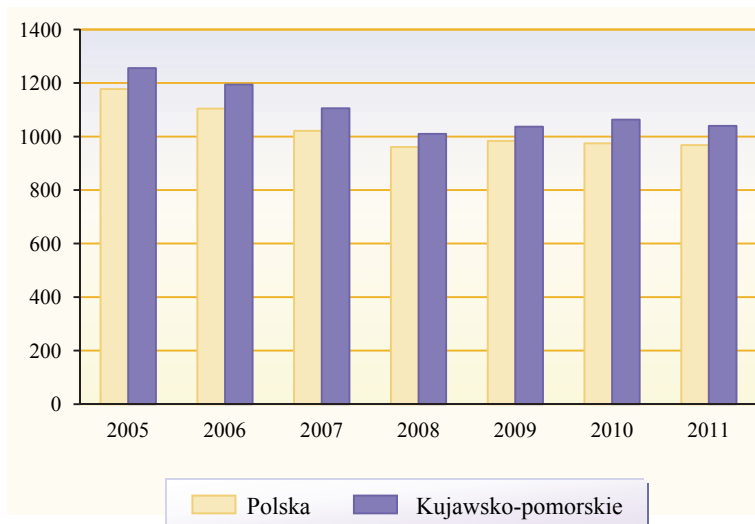

w województwie zmniejszyła się o 4,9%, a w stosunku do analogicznego okresu 2005 r. zmniejszyła się o 3,4%. W skali kraju w analogicznych okresach liczebność analizowanej populacji zmalała odpo-

W IV kwartale 2011 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 713 tys. osób i stanowiła 44,8% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności kraju w tym wieku ukształtował się na poziomie 43,7%. Na przestrzeni roku liczba biernych zawodowo

wiednio: o 0,6% i 0,8%. Większą część zbiorowości osób biernych zawodowo w regionie stanowiły kobiety, których udział w IV kwartale 2011 r. wyniósł 62,8%.

Wyk. 33. **Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale**

W regionie w IV kwartale 2011 r. na 1000 pracujących przypadało 1040 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1063 osób, a w analogicznym okresie 2005 r. – 1256 osób. W IV kwartale 2011 r., podobnie jak w analogicznym okresie 2010 r. i 2005 r., w województwie kujawsko-pomorskim na 1000 pracujących przypadało więcej osób pozostających bez pracy niż w skali kraju.

Dane prezentujące rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałowe dostępne co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Popyt na pracę w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałowe dostępne co pół roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie Urzędu,
- „Osoby powyżej 50. roku życia na rynku pracy” – publikacja dostępna co roku w wersji książkowej oraz elektronicznej na stronie Urzędu.

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej i wzrost ten notowano systematycznie w kolejnych okresach narastających omawianego roku. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się również czas przepracowany w sektorze przedsiębiorstw oraz średnie wynagrodzenie za godzinę pracy.

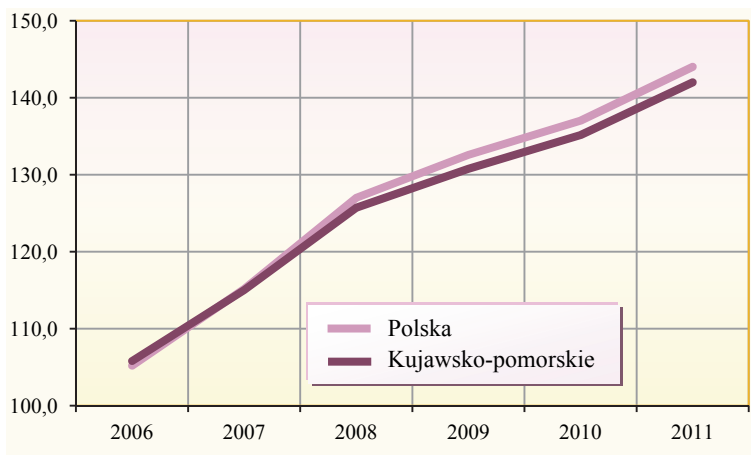
Tabl. 9. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011		
	w złotych			2005=100	2010=100
Polska	2502,79	3429,64	3604,02	144,0	105,1
Kujawsko-Pomorskie	2107,76	2848,61	2992,93	142,0	105,1

W 2011 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 2992,93 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 5,1%. W kraju przeciętna płaca brutto wyniosła 3604,02 zł, co również oznacza wzrost o 5,1% w odniesieniu do zanotowanej przed rokiem.

Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Wyk. 34. **Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**
2005 = 100

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osiągnęło wartość 3746,64 zł i zwiększyło się o 5,4% w stosunku do poprzedniego roku. W sektorze prywatnym przeciętna płaca ukształtowała się na poziomie 2921,11 zł i była o 5,1% wyższa od zanotowanej w 2010 r.

Tabl. 10. **Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim**

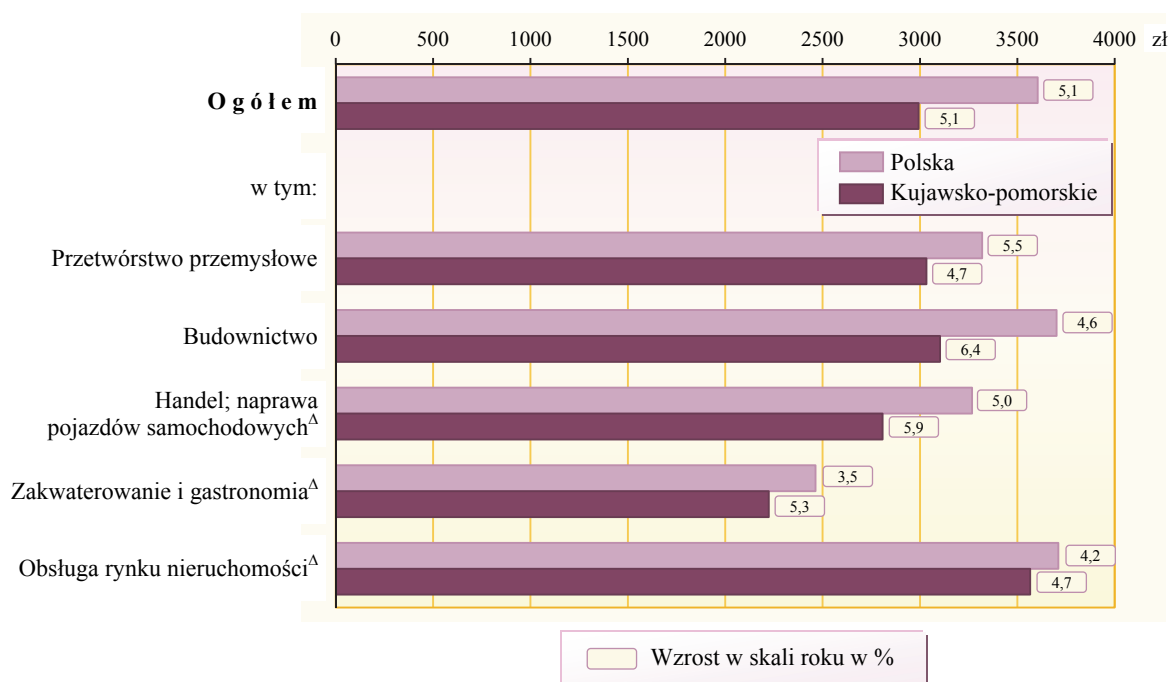
Sektory	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	102,6	103,2	103,6	103,3	103,5	104,6	104,8	105,1
w tym:								
Przemysł	104,9	104,7	104,6	104,4	102,0	103,4	103,9	104,2
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	104,4	104,3	104,4	104,3	102,8	103,9	104,3	104,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	107,6	108,8	108,0	105,4	96,0	97,5	97,9	92,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	108,9	108,8	106,8	107,0	100,9	102,2	103,5	103,2
Budownictwo	95,9	98,7	101,2	100,7	108,6	106,7	105,9	106,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	101,9	102,9	102,7	102,7	104,8	105,9	106,1	105,9
Transport i gospodarka magazynowa	99,5	98,2	98,4	97,0	99,2	100,8	100,7	101,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	105,2	105,4	101,4	101,1	104,1	104,8	105,8	105,3
Informacja i komunikacja	95,5	97,2	105,4	110,2	107,8	109,1	100,5	101,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	106,8	105,3	107,7	107,7	105,7	105,1	104,0	104,7
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	94,9	99,6	101,9	100,2	107,7	106,8	106,6	108,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i sportem	105,5	106,0	105,9	107,9	103,7	103,7	103,9	101,3
Pozostała działalność usługowa	96,3	96,3	97,0	96,5	100,5	101,1	99,8	99,0

W stosunku do poprzedniego roku, w 2011 r. wystąpił wzrost wynagrodzeń w większości sekcji sektora przedsiębiorstw w regionie, przy czym najwyższy notowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspomagająca (o 8,7%), budownictwo (o 6,4%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 5,9%).

W omawianym okresie najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie kujawsko-pomorskim zanotowano w sekcjach: informacja i komunikacja oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; przekroczyły one odpowiednio: o 71,1% i o 37,9% średnią płacę w sektorze przedsiębiorstw w regionie. Najniższe wynagrodzenia stwierdzono natomiast w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca oraz zakwaterowanie i gastronomia (odpowiednio: o 33,5% i o 25,7% mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie).

W 2011 r. w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie przepracowano łącznie 440,3 mln godzin, tj. o 6,3% więcej niż przed rokiem. Przepracowany czas zmniejszył się o 1,1% w sektorze publicznym, natomiast w sektorze prywatnym – wzrósł o 7,0%. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 213,5 mln (48,5% ogółu) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 90,5 mln (20,6%).

Wyk. 35. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r.

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r. wyniósł 148,4 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w tym okresie ukształtowało się na poziomie 20,17 zł, przy czym w sektorze publicznym osiągnęło wartość 25,74 zł, zaś w sektorze prywatnym – 19,65 zł. W porównaniu z 2010 r. zaobserwowano wzrost wynagrodzenia za godzinę pracy o 3,0% (w sektorze publicznym – o 6,7%, a w prywatnym – o 2,8%). Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni w sekcji informacja i komunikacja – 33,89 zł, a najniższe w sekcji administrowanie i działalność wspierająca – 13,89 zł.

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów ukształtowała się na poziomie niższym niż rok wcześniej. Wpływ na to miała głównie malejąca zbiorowość świadczeniobiorców KRUS, którzy stanowili w 2011 r. 17,5% ogółu emerytów i rencistów z województwa. W latach 2006-2011 odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS, niż wypłacane rolnikom indywidualnym.

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 464,9 tys. osób i była niższa od notowanej przed rokiem (o 2,8 tys. osób, tj. o 0,6%), a nieznacznie wyższa od notowanej w 2006 r. (o 0,5 tys. osób, tj. o 0,1%). Większe zmiany w tym zakresie stwierdzono w skali kraju – w omawianym roku świadczenia wypłacano przeciętnie 8740,8 tys. osób, czyli o 1,4% mniej niż w roku poprzednim.

Tabl. 11. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2011		
	w liczbach bezwzględnych		2006 = 100	2010 = 100	
POLSKA ^a					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających w tys.:					
świadczenia wypłacane przez ZUS	7217,4	7491,4	7414,2	102,7	99,0
rolników indywidualnych	1586,0	1374,6	1326,6	83,6	96,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1214,75	1588,95	1669,22	137,4	105,1
w tym emerytura	1310,75	1698,35	1783,06	136,0	105,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	802,52	954,68	986,24	122,9	103,3
w tym emerytura	841,06	996,18	1028,51	122,3	103,2
KUJAWSKO-POMORSKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających w tys.:					
świadczenia wypłacane przez ZUS	369,0	383,8	383,3	103,9	99,9
rolników indywidualnych	95,4	83,9	81,6	85,5	97,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1115,52	1461,65	1534,96	137,6	105,0
w tym emerytura	1227,29	1597,22	1674,94	136,5	104,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	792,86	948,95	981,70	123,8	103,5
w tym emerytura	837,37	995,08	1027,29	122,7	103,2

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSW oraz MS nieuwzględnionymi w województwie.

W 2011 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 5,3% i utrzymał się na poziomie sprzed roku. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa kujawsko-pomorskiego stanowili 5,2% ogólnej ich liczby w kraju, zaś świadczeniobiorcy z KRUS – 6,1% udziału.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa).

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim emerytura i renta z ZUS otrzymywało 383,3 tys. osób, tj. o 0,1% mniej niż przed rokiem i o 3,9% więcej niż przed pięcioma laty. Najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (64,1% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (17,7%).

W porównaniu z rokiem poprzednim w niewielkim stopniu, bo o 0,6%, wzrosła liczba emerytów. Istotnej zmianie nie uległa liczba osób pobierających renty rodzinne (spadek o 0,1%), zmniejszyła się natomiast przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 2,7%).

Tabl. 12. Świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	469,9	469,3	468,5	467,7	465,3	464,9	465,3	464,9
analogiczny okres poprzedniego roku=100	98,7	98,6	98,6	98,6	99,0	99,1	99,3	99,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	384,9	384,7	384,3	383,8	383,0	382,9	383,5	383,3
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,2	99,0	99,0	99,1	99,5	99,5	99,8	99,9
rolników indywidualnych	85,0	84,6	84,3	83,9	82,3	82,1	81,8	81,6
analogiczny okres poprzedniego roku=100	96,6	96,6	96,6	96,6	96,9	97,0	97,1	97,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	1420,52	1444,58	1454,41	1461,65	1503,12	1521,84	1530,04	1534,96
analogiczny okres poprzedniego roku=100	107,3	106,8	106,8	106,7	105,8	105,3	105,2	105,0
rolników indywidualnych	926,37	941,24	946,35	948,95	967,14	976,94	980,06	981,70
analogiczny okres poprzedniego roku=100	105,5	105,2	105,1	105,0	104,4	103,8	103,6	103,5

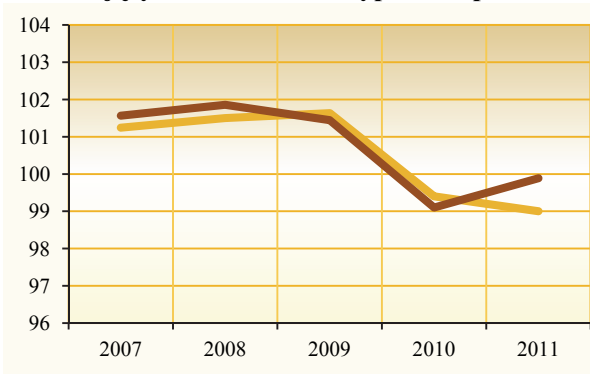
Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnień do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Odmienne kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – w przypadku wszystkich kategorii świadczeniobiorców zanotowano zmniejszenie zbiorowości w porównaniu z 2010 r.

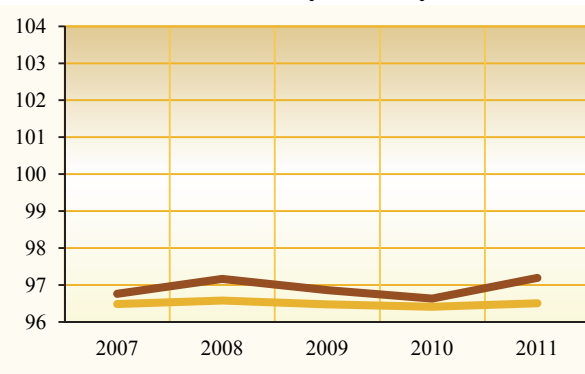
Emerytury i renty rolnicze w 2011 r. pobierało 81,6 tys. osób (o 2,8% mniej niż przed rokiem i o 14,5% mniej w stosunku do 2006 r.). W ciągu ostatniego roku największy spadek (o 4,3%) zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy; w niewielkim stopniu zmalała zbiorowość osób korzystających z rent rodzinnych – o 0,5%. Świadczeniobiorcy KRUS charakteryzowali się również nieco odmienną strukturą – podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, dominowali emeryci, przy czym ich odsetek wyniósł 75,6%. Najniższy udział miały natomiast osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 3,5% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

Wyk. 36. **Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów**
Rok poprzedni = 100

Pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS

Rolników indywidualnych

— Polska — Kujawsko-Pomorskie

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W regionie w 2011 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1534,96 zł i była wyższa o 5,0% niż przed rokiem (w kraju wzrost o 5,1%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych w województwie kujawsko-pomorskim

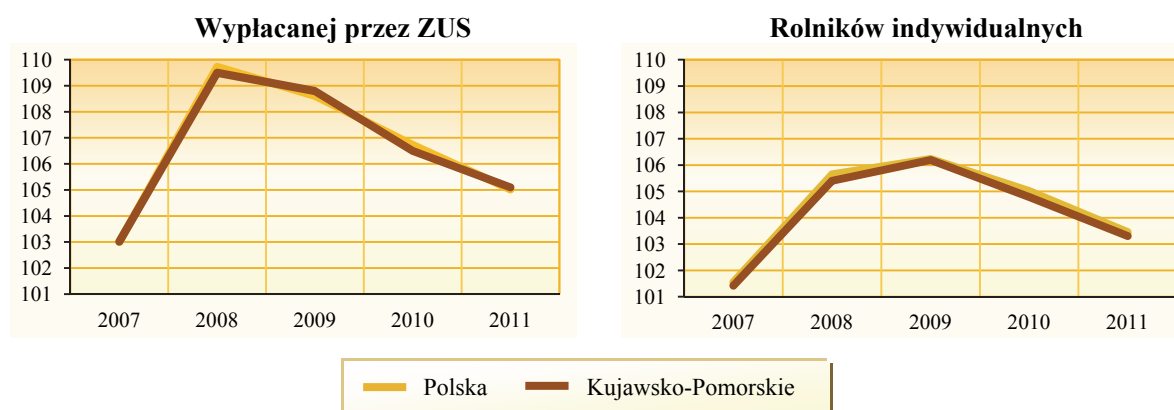
ukszałtowało się na poziomie 981,70 zł i zwiększyło się o 3,5% w ciągu roku. Tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. Nieco szybciej rosła przeciętna

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

emerytura i renta wypłacana przez ZUS niż to samo świadczenie z KRUS. W ostatnim roku różnica wyniosła 1,5 pkt proc. w województwie i 1,8 pkt w kraju. Rozpatrując zaś poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w 2011 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano w województwie w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacanej przez ZUS (o 5,0%), w kraju zaś – przeciętnej emerytury wypłacanej przez ZUS (również o 5,0%).

Wyk. 37. Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto

Rok poprzedni = 100

W 2011 r. wysokość świadczeń w województwie kształtowała się poniżej średniej krajowej. Pod względem wysokości przeciętnej emerytury i renty z ZUS, województwo kujawsko-pomorskie plasowało się na dziesiątym miejscu w kraju, a pod względem analogicznego świadczenia pobieranego w 2011 r. przez rolników indywidualnych – znalazło się na ósmym miejscu. W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS odnotowano jednak mniejsze odchylenia od średniej krajowej w poszczególnych kategoriach świadczeń (wahały się one od o 0,1% mniej niż przeciętnie w kraju w przypadku emerytur, do o 8,1% więcej niż w kraju w przypadku rent rodzinnych) w porównaniu z wypłatami z ZUS (gdzie emerytury były niższe od średniej krajowej o 6,1%, renty rodzinne – o 8,6%, a renty z tytułu niezdolności do pracy nawet o 12,6% niższe).

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w publikacji pt. „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego”, który co kwartał dostępny jest w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

CENY

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku był wyższy od notowanego w roku poprzednim. Podobnie jak w Polsce, wzrost cen wystąpił w większości grup towarów i usług, a najwyższy odnotowano w zakresie transportu, żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem.

Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosły o 4,6% (w Polsce wzrosły o 4,3%). W województwie najbardziej zdrożały: towary i usługi związane z transportem (o 7,5%), żywność i napoje bezalkoholowe (o 6,1%) oraz towary i usługi związane z mieszkaniem (o 6,0%). Mniej niż w poprzednim roku płacono za

odzież i obuwiu (o 3,4%) oraz za usługi i towary związane z rekreacją i kulturą (o 0,1%). Podobne tendencje obserwowano w skali kraju, przy czym w odróżnieniu od województwa kujawsko-pomorskiego, zanotowano niewielki wzrost cen towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury (o 0,5%).

Tabl. 13. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych**

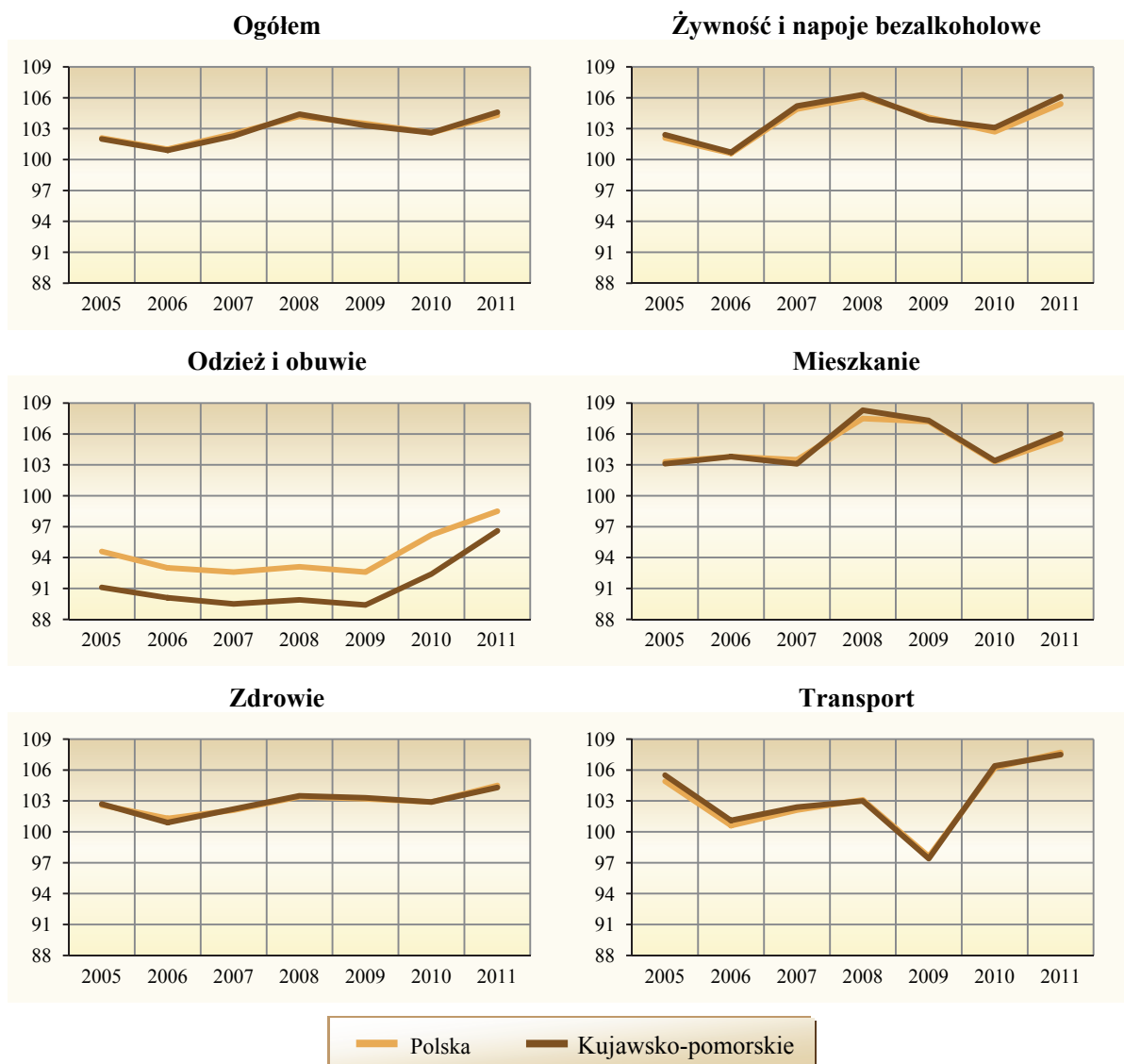
Wyszczególnienie	2005	2010	2011
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,1	102,6	104,3
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,1	102,7	105,4
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,7	105,3	103,7
Odzież i obuwiu	94,6	96,2	98,5
Mieszkanie	103,3	103,3	105,5
Zdrowie	102,6	102,9	104,5
Transport	104,9	106,2	107,7
Rekreacja i kultura	100,6	99,7	100,5
Edukacja	103,2	102,7	103,4

Tabl. 13. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
	rok poprzedni = 100		
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Ogółem	102,0	102,6	104,6
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,4	103,1	106,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	103,2	105,4	104,6
Odzież i obuwie	91,1	92,4	96,6
Mieszkanie	103,1	103,4	106,0
Zdrowie	102,7	102,9	104,3
Transport	105,5	106,4	107,5
Rekreacja i kultura	100,4	99,2	99,9
Edukacja	103,7	102,6	102,7

Wyk. 38. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Rok poprzedni = 100

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim największy wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wystąpił w II i IV kwartale (po 5,0%), przy czym w II kwartale najbardziej zdrożały żywność i napoje bezalkoholowe (o 8,2%), a w IV kwartale były to usługi i towary związane z transportem (o 9,2%). We wszystkich analizowanych okresach 2011 r. zaobserwowano wzrost cen wyżej wymienionych grup oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, towarów i usług związanych z mieszkaniem, zdrowiem i edukacją. Jedynie w grupie odzież i obuwie utrzymywał się spadek cen.

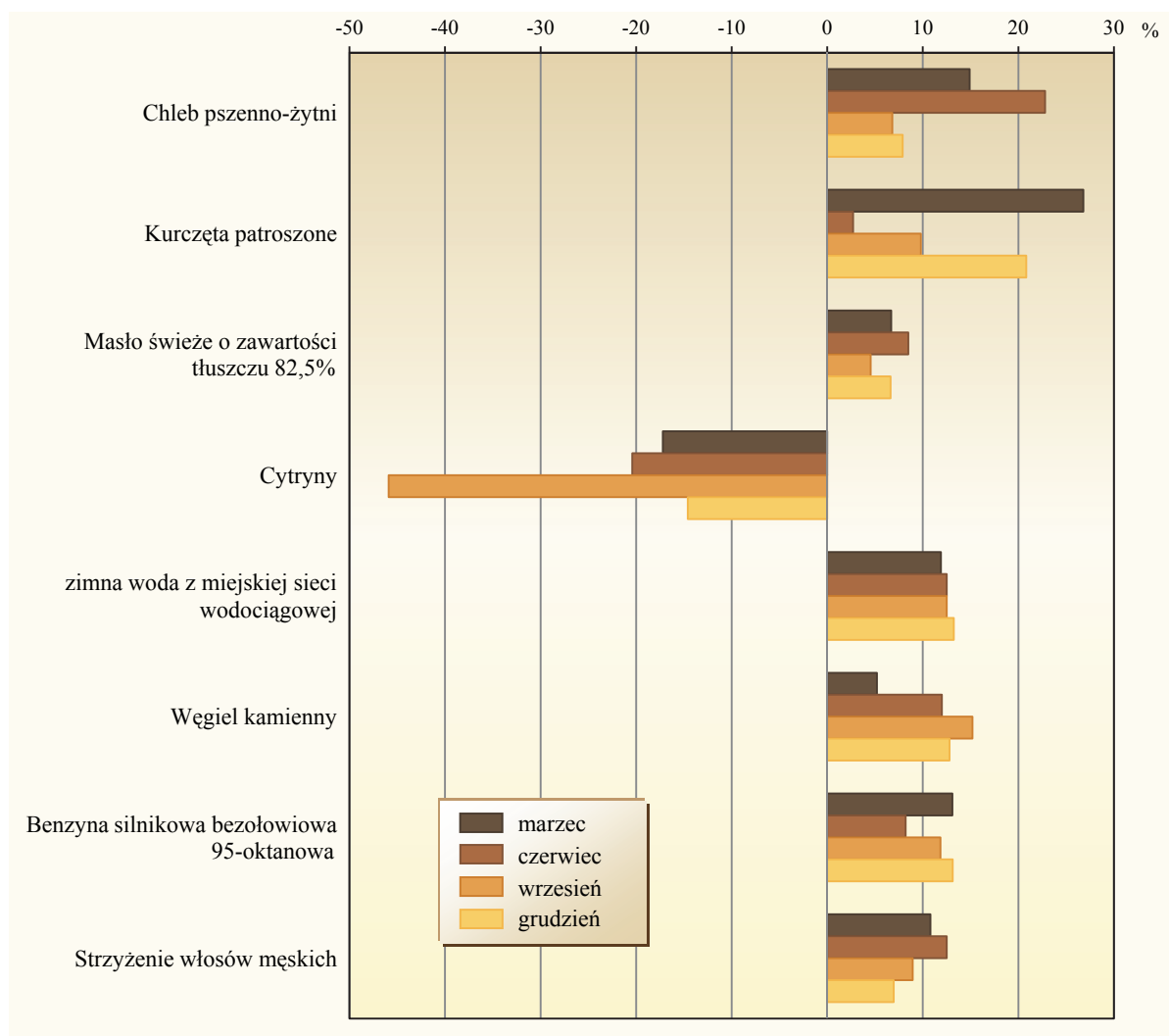
Tabl. 14. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	103,2	102,3	102,2	102,6	104,0	105,0	104,5	105,0
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,8	101,4	103,7	104,7	105,8	108,2	105,1	105,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	107,3	107,1	103,2	104,0	104,9	104,0	105,6	104,1
Odzież i obuwie	91,6	91,5	93,2	93,4	93,5	97,8	96,6	98,5
Mieszkanie	104,4	103,5	102,8	103,0	105,2	105,7	106,4	106,6
Zdrowie	102,9	103,1	103,0	102,4	103,3	103,7	104,0	106,0
Transport	109,5	107,6	103,4	105,5	107,3	106,7	106,9	109,2
Rekreacja i kultura	100,8	98,7	98,7	98,6	99,8	100,2	99,5	99,9
Edukacja	102,0	102,1	102,7	103,5	102,6	102,1	102,4	103,6

W grudniu 2011 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego największe zmiany cen wystąpiły w grupie artykułów żywnościowych. W województwie kujawsko-pomorskim, najbardziej podrożały: cukier (o 31,7%), kawa naturalna mielona "Tchibo Family Classic" (o 30,9%) i kurczęta patroszone (o 20,8%). Zdecydowanie mniej niż przed rokiem płacono m.in. za ziemniaki (o 50,0%), cebulę (o 33,9%) oraz cytrynę (o 14,6%). W grupie artykułów nieżywnościowych znacząco wzrosły ceny za zimną wodę z miejskiej sieci wodociągowej (o 13,2%) oraz benzynę silnikową bezołowiową, 95-octanową (o 13,1%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były trzy razy w miesiącu.

Wyk. 39. **Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.**

Tabl. 15. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	
	w złotych			2010 = 100
POLSKA				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,33	2,08	2,25	108,2
Kurczęta patroszone – za 1 kg	4,63	5,96	7,12	119,5
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,07	13,68	15,34	127,4
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	19,67	21,65	22,95	106,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,67	2,78	104,1
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,10	4,27	4,63	108,4
Cebula – za 1 kg	1,20	2,25	1,40	62,2
Ziemniaki – za 1 kg	0,89	1,43	0,74	51,7

Tabl. 15. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	
	w złotych			2010 = 100
POLSKA (dok.)				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,03	2,94	3,95	134,4
Sok jabłkowy – za 1 l	2,83	3,64	3,73	102,5
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	458,31 ^a	467,17	484,87	103,8
Półbuty skórzane męskie na podszwie nie- skórzanej – za 1 parę	146,77	164,09	172,72	105,3
Proszek do prania – za 400 g	4,43	4,46	100,7
Ciepła woda – za 1 m ³	14,10	17,89	18,61	104,0
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	1,94	2,23	2,46	110,3
Bilet normalny do kina	12,72	15,23	15,89	104,3
Wizyta u lekarza specjalisty II stopnia	51,31	69,63	74,13	106,5
KUJAWSKO-POMORSKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,25	1,90	2,05	107,9
Kurczęta patroszone – za 1 kg	4,36	5,57	6,73	120,8
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	12,38	13,14	14,81	112,7
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	19,50	22,49	23,09	102,7
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,43	2,47	2,77	112,1
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,14	4,23	4,51	106,6
Cebula – za 1 kg	1,05	2,21	1,46	66,1
Ziemiaki – za 1 kg	0,83	1,32	0,66	50,0
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,89	2,87	3,78	131,7
Sok jabłkowy – za 1 l	2,78	3,72	3,86	103,8
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	387,50 ^a	495,14	495,14	100,0
Półbuty skórzane męskie na podszwie nie- skórzanej – za 1 parę	162,00	183,61	188,31	102,6
Proszek do prania – za 400 g	4,55	4,45	97,8
Ciepła woda – za 1 m ³	14,72	18,04	18,59	103,0
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	1,79	2,29	2,38	103,9
Bilet normalny do kina	11,17	16,36	16,64	101,7
Wizyta u lekarza specjalisty II stopnia	47,50	70,00	73,85	105,5

^a Ubranie męskie 2-częściowe, z elanowełny.

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

ROLNICTWO

■ WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

W okresie późnego lata i wczesnej jesieni 2010 r., a więc w czasie siewów upraw ozimych, na terenie województwa kujawsko-pomorskiego występowały zmienne warunki agrometeorologiczne. Początkowo korzystne warunki wilgotnościowe pozwoliły na wykonanie podorywek, siew poplonów i rzepaku ozimego, jednak późniejsze intensywne opady deszczu utrudniały przygotowanie pól i siewy ozimin, a także wschody i wegetację już zasianych roślin. Po suchym październiku, przebieg pogody w listopadzie nie stwarzał zagrożenia dla roślin. Znaczne ochłodzenie, ze spadkiem temperatury poniżej 0°C i opady śniegu pod koniec listopada gwałtownie przerwały wegetację.

Wznowienie procesów fizjologicznych nastąpiło pod koniec marca 2011 r. Kwiecień w porównaniu z wielolecieciem był miesiącem suchym i umiarkowanie chłodnym. Warunki sprzyjały siewom roślin jarych oraz przyspieszały osuszanie zastoisk wodnych. Pod koniec kwietnia rozpoczęło się kwitnienie rzepaku ozimego, jednak jego stan na większości plantacji był gorszy niż w roku poprzednim. Więcej niż w latach poprzednich dokonano zaozań rzepaku, głównie ze względu na niską obsadę, co było związane ze słabą kondycją niektórych plantacji już jesienią oraz gorszymi warunkami przezimowania (w lutym nastąpiło gwałtowne ochłodzenie przy braku okrywy śnieżnej). W I dekadzie maja nastąpiły gwałtowne spadki temperatury nocą (nawet poniżej -7°C), co spowodowało wymarznienia liści i kwiatów wielu roślin oraz zahamowanie wzrostu. Po tym okresie nastąpił wzrost temperatury i powrót do suszy z kwietnia. W połowie maja wystąpiły opady, ale wcześniejsze straty były już nieodwracalne i nie poprawiły stanu sadów i rzepaku.

W lipcu przeważały dni z opadami deszczu, a temperatura była w normie dla tego okresu. Taka aura poprawiła stan upraw pastewnych, użytków zielonych, kukurydzy i roślin okopowych oraz w pewnym stopniu zbóż po majowej suszy. Jednak trwające prawie cały miesiąc deszcze utrudniły zbiór już dojrzałego rzepaku i zbóż. Po mokrym lipcu, sierpień był nieco korzystniejszy, chociaż należał do wilgotnych. Zboże i rzepak prawie w całości zostały zebrane, jednak żniwa przebiegały w trudnych warunkach.

Po dość wilgotnych letnich miesiącach wrzesień był stosunkowo suchy i pogodny. Jedynie w I dekadzie lokalnie występowały huragany, połączone z ulewnymi deszczami, co spowodowało straty zwłaszcza w kukurydzy. W tym czasie prawie w całości zostały wykopane ziemniaki, chociaż wilgotne lato sprzyjało rozwojowi chorób grzybowych na liściach, a na niektórych plantacjach zaraza ziemniaka mogła porazić także bulwy. Ten rok był korzystny dla uprawy buraka cukrowego. Pogodny wrzesień umożliwił też zbiór III pokosu traw. W październiku przeważały dni bezdeszczowe, z dużą ilością słońca jednak uwilgotnienie gleby było na poziomie zadawalającym. Ułatwiło to przeprowadzenie jesiennych prac polowych oraz wschody i wegetację roślin ozimych. W połowie miesiąca wystąpiły nocne spadki temperatury poniżej -2°C, jednak były one na tyle krótkotrwałe, że nie poczyniły większych strat w niezbranych jeszcze roślinach. Przyspieszyły jednak zbiór kukurydzy na ziarno. Po prawie bezdeszczowym październiku, listopad był również miesiącem suchym, a także stosunkowo ciepłym, jak na tę porę roku. Taka aura sprzyjała zbiorom buraków cukrowych i innych roślin okopowych.

Tabl. 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbo- zowymi	31,5	34,9	32,9
rzepak i rzepik	26,3	23,6	22,4
ziemniaki	176	211	230
buraki cukrowe	416	483	561
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu):			
bydło	34,5	37,2 ^a	37,3
trzoda chlewna	113,9 ^b	98,5 ^a	87,5 ^b
owce	2,0	1,7 ^a	1,6
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	845,1	1000,0 ^a	825,9
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	36,69	59,84	81,99
ziarno żyta za 1 dt	27,64	42,12	74,24
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	37,05	50,86	49,57
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,05	4,56	5,58
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,82	3,89	4,52
mleko krowie za 1 l	0,93	1,07	1,21
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	45,49	64,91	95,51
ziarno żyta za 1 dt	34,67	48,58	78,79
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	52,87	98,51	111,47
prosię na chów za 1 szt.	131,00	130,20	121,13
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbo- zowymi	31,7	36,6	35,7
rzepak i rzepik	30,8	28,5	19,3
ziemniaki	170	229	235
buraki cukrowe	373	479	561
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu):			
bydło	39,1	42,9 ^a	43,6
trzoda chlewna	205,7 ^b	164,8 ^a	152,0 ^b
owce	2,2	1,3 ^a	1,2
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	670,8	725,9 ^a	655,8
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	37,90	60,36	83,16
ziarno żyta za 1 dt	29,91	41,45	76,98
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	51,68	63,78	64,73
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,21	4,64	5,95
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,81	3,98	4,65
mleko krowie za 1 l	0,95	1,05	1,20
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	41,40	58,25	87,95
ziarno żyta za 1 dt	31,61	54,02	72,77
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	56,59	98,56	115,14
prosię na chów za 1 szt.	130,37	132,85	113,75

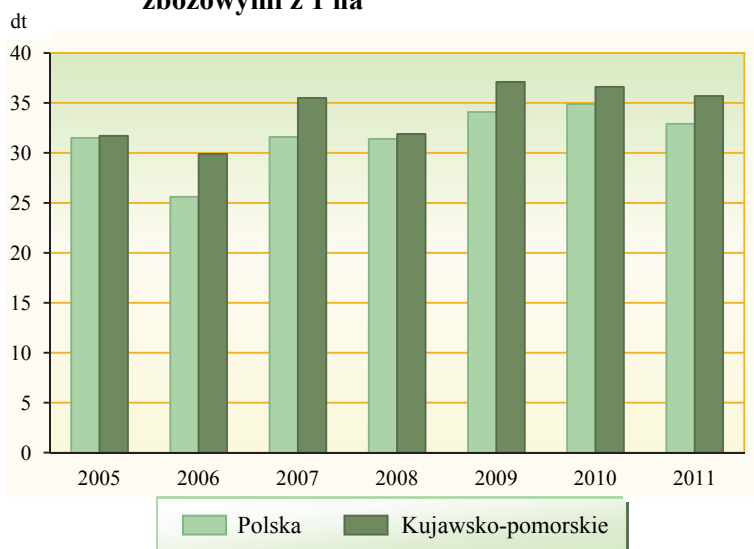
^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Stan w końcu lipca.

■ PRODUKCJA ROŚLINNA

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim, pomimo zbliżonej powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uzyskano mniejszą produkcję niż przed rokiem i niższą wydajność z jednostki powierzchni. Zbiory rzepaku i rzepiku w omawianym roku były również niższe niż rok wcześniej. O niższym poziomie produkcji rzepaku i rzepiku zdecydowała mniejsza powierzchnia uprawy oraz zdecydowanie gorsze niż w 2010 r. plonowanie. Zbiór ziemniaków był wyższy niż w 2010 r. i wynikał z ich lepszego plonowania i nieznacznie zwiększonego areału uprawy. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych była niższa od ubiegłorocznej, ale uzyskane zbiory dzięki lepszej wydajności z 1 ha były wyższe.

Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2011 r. wyniosła 568,3 tys. ha i była o 0,8% większa niż w roku poprzednim, zaś o 7,3% mniejsza w porównaniu z notowaną w 2005 r.

Wyk. 40. **Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha**

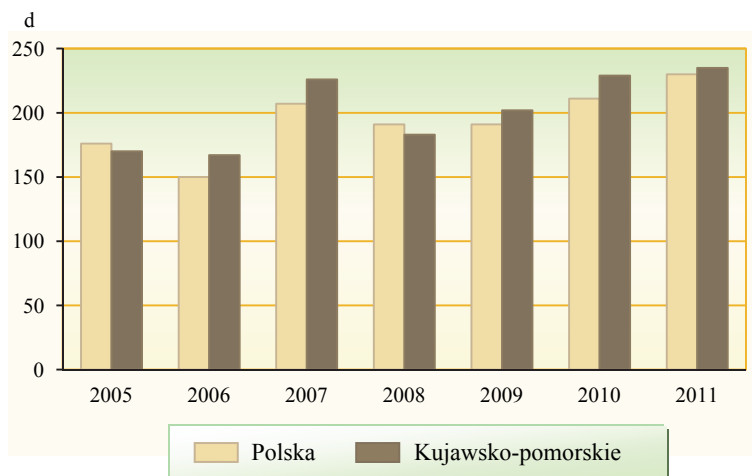
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2011 r. osiągnęły poziom 35,7 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 2,5%, zaś w porównaniu z 2005 r. wzrosły o 12,6%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju uzyskanych w 2011 r. były o 8,5% wyższe. W omawianym roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w regionie oszacowano na 2030,9 tys. ton i było to

o 1,6% mniej niż przed rokiem, ale o 4,6% więcej niż w 2005 r.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2011 r. wynosiła 104,9 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 16,8%, a w stosunku do 2005 r. wzrosła o 60,4%. W omawianym roku plony wyniosły 19,3 dt z ha i osiągnęły poziom niższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zmniejszyły się one aż o 32,3%, a w odniesieniu do 2005 r. – o 37,3%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 202,4 tys. ton i były niższe o 43,7% od uzyskanych w 2010 r., ale tylko o 0,6% wyższe od notowanych w 2005 r.

Uprawa ziemniaków w 2011 r. była prowadzona na obszarze 19,5 tys. ha, czyli o 2,5% większej niż w roku poprzednim, zaś w porównaniu z 2005 r. – o 28,7% mniejszej. W omawianym roku z 1 ha zebrano 235 dt ziemniaków, czyli więcej: o 2,6% niż w poprzednim roku i o 38,2% niż sześć lat wcześniej. Uzyskane plony w odniesieniu do średnich w kraju były o 2,2% wyższe. Produkcja ziemniaków

Wyk. 41. Plony ziemniaków z 1 ha

sześć lat temu odpowiednio: o 1,9% i o 23,0%. Omawiany rok był korzystny pod względem warunków meteorologicznych dla uprawy buraka cukrowego; plony tej uprawy osiągnęły poziom 561 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w 2010 r. o 17,1%, a w porównaniu z 2005 r. aż o 50,4%. Zbiory buraków cukrowych w województwie w 2011 r. oszacowano na 21116,0 tys. ton. Były one wyższe o 14,9% od uzyskanych w 2010 r. i o 16,0% od uzyskanych sześć lat temu.

▪ POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zmniejszyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec, drobiu oraz koni. W analizowanym okresie odnotowano natomiast nieznaczne zwiększenie stada kóz.

Pogłowie bydła w województwie kujawsko-pomorskim według stanu w czerwcu 2011 r. liczyło 460,6 tys. szt., co stanowiło 8,0% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010 liczebność stada bydła zmniejszyła się o 1,2% (w Polsce utrzymała się na tym samym poziomie), natomiast w odniesieniu do 2005 r. wzrosła o 12,7% (w kraju – wzrosła o 5,1%). W 2011 r. w ogólnym pogłowie bydła krowy stanowiły 38,1%, w tym 94,3% to krowy mleczne (dla Polski udziały te wyniosły odpowiednio: 45,6% i 94,2%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka.

Według danych z lipca 2011 r., pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 1605,7 tys. szt. (w tym 161,2 tys. szt., tj. 10,0% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 11,9%. W odniesieniu do stanu w 2010 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 10,4% (w Polsce zanotowano spadek o 11,6%).

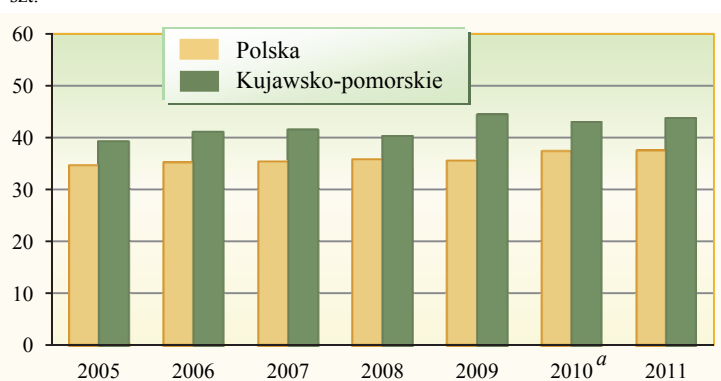
*Badania **pogłowia trzody chlewnej** i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w kwietniu według stanu w końcu marca, w sierpniu według stanu w końcu lipca i w grudniu według stanu w końcu listopada, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.*

w regionie w 2011 r. wyniosła 457,5 tys. ton i na skutek zwiększonej wydajności z 1 ha oraz nieznacznie większego areálu przekroczyła o 5,0% zbiory z 2010 r., natomiast w porównaniu z 2005 r. zbiory były niższe o 1,7% ze względu na znaczne zmniejszenie areálu uprawy.

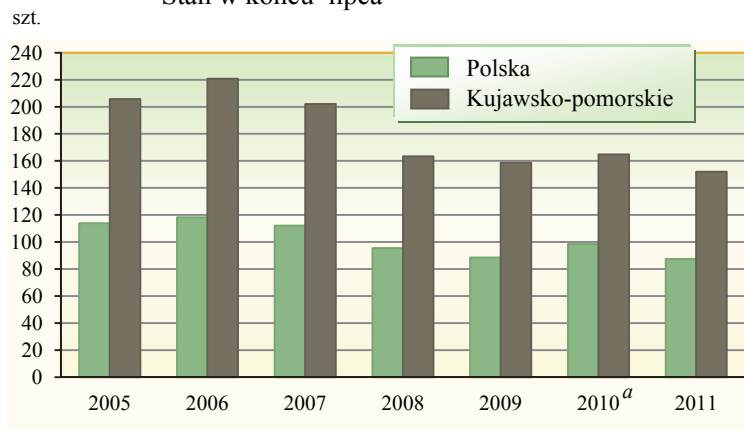
Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2011 r. wyniosła 37,6 tys. ha i była mniejsza niż w roku poprzednim oraz

Wyk. 42. **Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych**

Stan w czerwcu

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI.Wyk. 43. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych**

Stan w końcu lipca

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI.

drobiu było mniejsze odpowiednio: o 14,5 % i o 6,0%.

▪ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu ziarna żyta, żywca wieprzowego, wołowego i drobiowego. Ziemniaków, ziarna pszenicy oraz mleka skupiono więcej niż przed rokiem.

W 2011 r. skupiono 717,8 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowi 9,4% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 9,1%, a w porównaniu z 2005 r. – niższy o 4,8% (w kraju odpowiednio: spadek o 7,1% i wzrost o 11,6%). W omawianym roku w regionie skupiono 606,5 tys. ton pszenicy, tj. o 0,4% więcej niż w poprzednim roku, a o 3,6% mniej niż w 2005 r. Skup żyta wyniósł 34,7 tys. ton i zmniejszył się: o 35,2% w odniesieniu do 2010 r. oraz o 33,8% w stosunku do 2005 r.

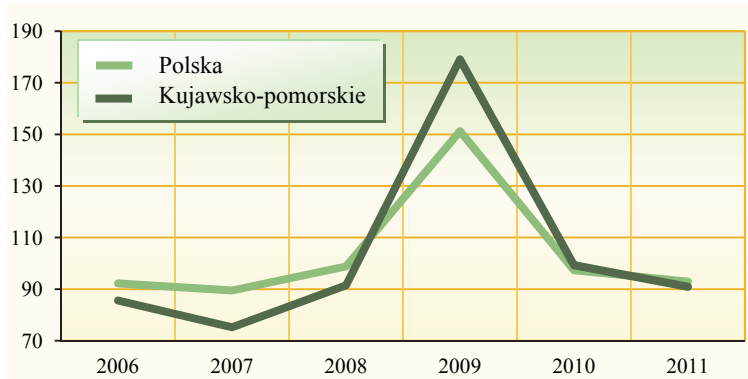
W porównaniu z 2005 r. spadek pogłowia był większy i wyniósł zarówno dla województwa, jak i dla kraju – 25,4%.

Pogłowie owiec w analizowanym roku liczyło 12,6 tys. szt., co stanowiło 5,0% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem jego stan zmniejszył się o 10,7% (w Polsce odnotowano spadek o 6,3%). W odniesieniu do 2005 r. pogłowie owiec w regionie zmniejszyło się aż o 45,7% (w kraju – o 20,6%).

W 2011 r. stado drobiu w regionie ukształtowało się na poziomie 7490,5 tys. szt. i stanowiło 5,2% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie zmniejszyła się o 16,2% (w kraju – spadek o 18,7%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2005 r. zarówno w województwie, jak i w Polsce pogłowie

Wyk. 44. **Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**

Rok poprzedni = 100

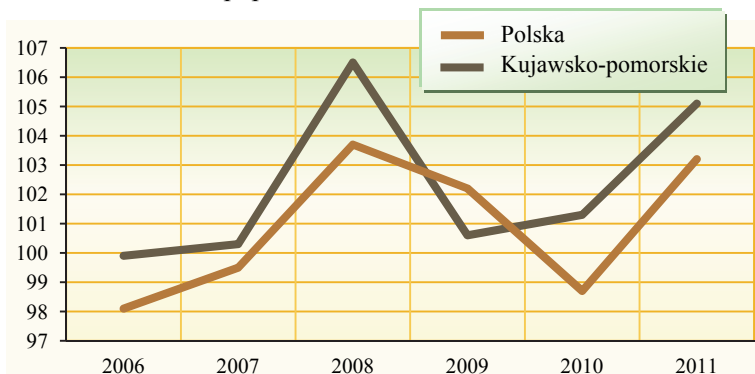

tj. o 24,8% więcej niż w poprzednim roku i o 18,4% więcej niż sześć lat temu.

W omawianym roku skupiono 257,7 tys. ton żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami (co stanowi 7,9% skupu ogólnokrajowego).

Wyk. 45. **Dynamika skupu mleka krowiego**

Rok poprzedni = 100

skupiono 106,8 tys. ton, czyli o 2,1% mniej niż w roku poprzednim, ale o 31,1% więcej w porównaniu z 2005 r.

W 2011 r. skup mleka krowiego wyniósł 699,5 mln litrów (co stanowiło 7,7% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 5,2% więcej niż przed rokiem i o 14,3% więcej niż sześć lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio: o 3,2% i o 5,3%).

■ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

W 2011 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost cen wszystkich produktów rolnych zarówno w skupie, jak i na targowiskach (z wyjątkiem ceny prosiąt na chów).

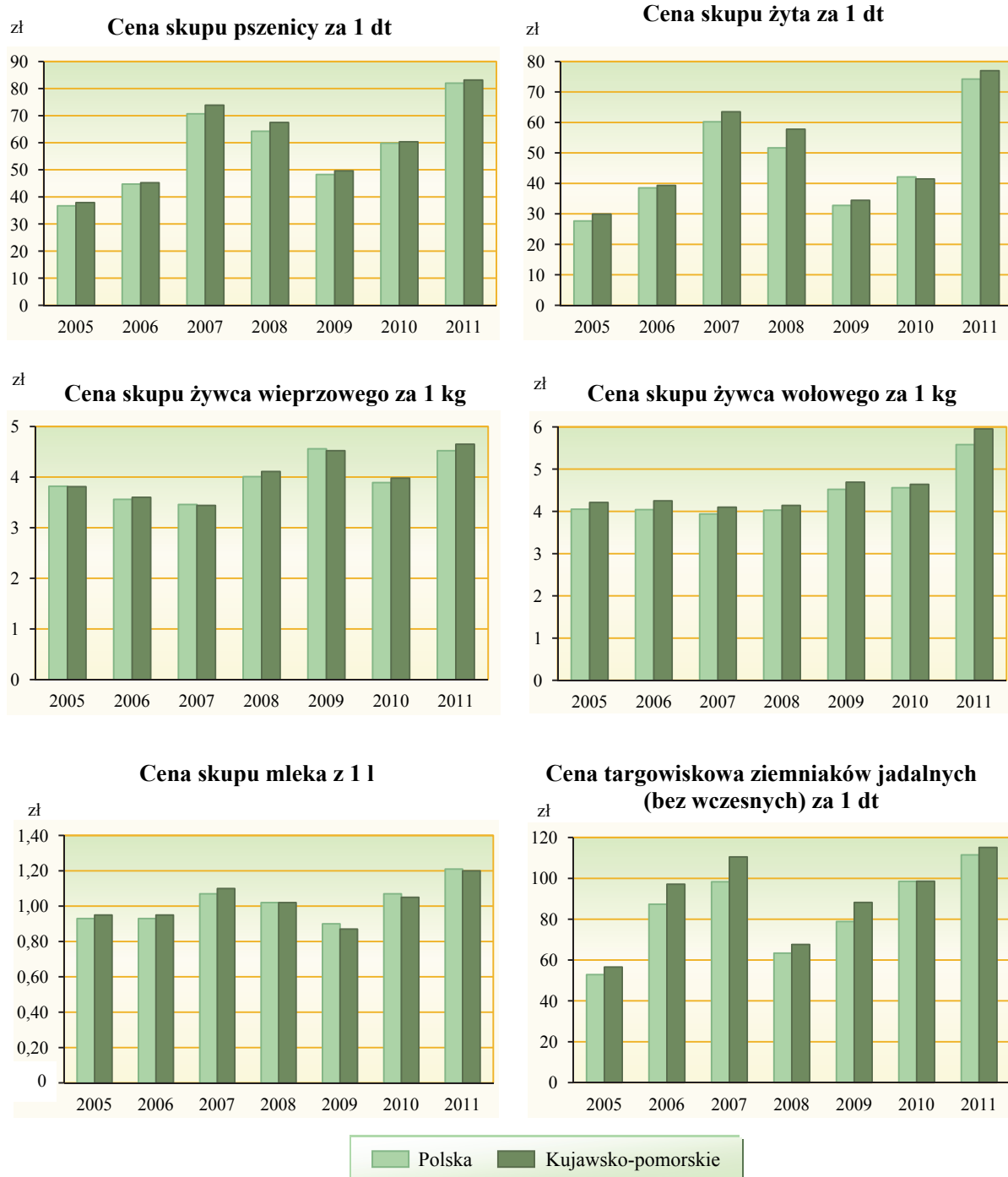
Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2011 r. wyniosła 83,16 zł za 1 dt (w kraju – 81,99 zł) i była o 37,8% wyższa niż przed rokiem i aż o 119,4% – w porównaniu z 2005 r. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 87,95 zł (w kraju – 95,51 zł), tj. o 51,0% więcej niż w roku poprzednim i o 112,4% więcej niż sześć lat wcześniej.

Skup ziemniaków w 2011 r. ukształtował się na poziomie 135,0 tys. ton, co stanowiło 10,6% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim i 2005 r. nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków odpowiednio: o 11,4% i o 19,6% (w kraju odnotowano wzrost porównywalnie: o 11,5% i o 18,6%).

W 2011 r. skupiono 2154,5 tys. ton buraków cukrowych

W ciągu ostatniego roku skupiono 214,7 tys. ton żywca wieprzowego (w wadze żywej), tj. o 2,0% mniej niż w roku poprzednim, zaś o 1,1% więcej niż sześć lat wcześniej. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 29,9 tys. ton i był o 15,8% mniejszy niż przed rokiem i o 27,1% mniejszy niż w 2005 r. Żywca drobiowego

Wyk. 46. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 76,98 zł za dt (w kraju – 74,24 zł), tj. o 85,7% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2010 r. i aż o 157,4% wyższym niż w 2005 r. W obrocie targowiskowym cena żyta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 34,7%, a w odniesieniu do uzyskanej przed sześcioma laty – o 130,2% (osiągając poziom 72,77 zł; w Polsce – 78,79 zł).

W 2011 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 64,73 zł za dt (w kraju – 49,57 zł), tj. o 1,5% więcej niż przed rokiem i o 25,3% więcej niż w 2005 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków ukształtowała się na poziomie 115,14 zł za dt (w Polsce – 111,47 zł), tj. o 16,8% wyższym w stosunku do zanotowanego w 2010 r. i o 103,5% wyższym niż w 2005 r.

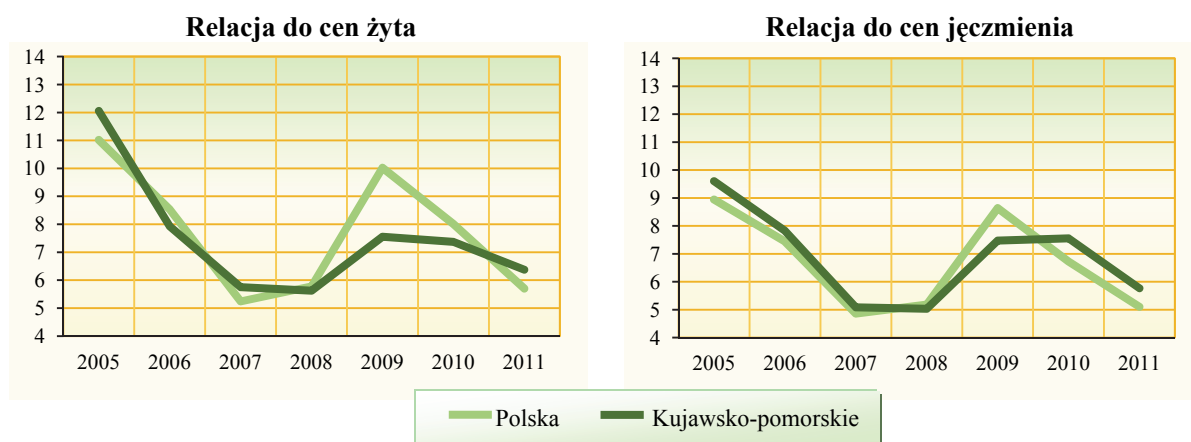
Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W województwie kujawsko-pomorskim w omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 5,95 zł (w kraju – 5,58 zł), tj. zwiększyła się o 28,2% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2005 r. – była wyższa o 41,3%

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,65 zł za kg (w kraju – 4,52 zł), tj. o 16,8% wyższą niż w 2010 r. i o 22,0% wyższą niż sześć lat wcześniej.

W 2011 r. w odniesieniu do roku poprzedniego i 2005 r., pogorszyła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta. Ukształtowała się ona na poziomie 6,4 (wobec 7,4 w 2010 r. oraz 12,1 w 2005 r.), w kraju relacja wyniosła 5,7 (wobec 8,0 w 2010 r. oraz 11,0 w 2005 r.). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w analizowanym okresie również zmniejszyła się i wyniosła 5,8 w 2011 r., wobec 7,6 w 2010 r. i 9,6 w 2005 r. (w kraju wyniosła odpowiednio: 5,1; 6,7 i 8,9).

Wyk. 47. **Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia**

W 2011 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,02 zł za kg (w kraju – 4,08 zł) i była o 20,0% wyższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 33,1% wyższa niż w 2005 r.

Za 1 litr mleka w omawianym roku płacono 1,21 (w kraju – średnio 1,21 zł/l), tj. o 14,1% więcej niż przed rokiem i o 26,9% więcej niż sześć lat wcześniej.

▪ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej i zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej. W przypadku produkcji towarowej nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem przy spadku produkcji roślinnej i wzroście produkcji zwierzęcej.

W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano spadek produkcji globalnej o 4,2%, o czym zadecydowała o 8,1% niższa niż rok wcześniej produkcja roślinna oraz o 0,3% niższa produkcja zwierzęca. W analizowanym roku udział województwa kujawsko-pomorskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,5%. W przypadku produkcji roślinnej udział ten ukształtował się na poziomie 7,7%, a zwierzęcej – 7,3%.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W 2010 r. z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie kujawsko-pomorskim 37,8% stanowiła produkcja roślinna, a na dominującą produkcję zwierzęcą przypadało 62,2%. Wartość produkcji końcowej w 2010 r., w porównaniu z 2009 r., była o 3,8% niższa wskutek spadku o 8,6% produkcji roślinnej i nieudziym, bo 0,6%, spadku produkcji zwierzęcej.

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem (o 4,0%), przy spadku wartości produkcji roślinnej (o 13,6%) i wzroście (o 3,3%) produkcji zwierzęcej.

W 2010 r. udział naszego województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej ukształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł 7,4%.

Dane prezentujące rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

PRZEMYSŁ

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano spadek (w cenach stałych) produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z rokiem poprzednim. Wystąpił on we wszystkich okresach narastających z wyjątkiem I kwartału. W odniesieniu do ub. roku zanotowano również spadek (w cenach stałych) wydajności pracy (mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego), przy jednoczesnym zwiększeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2011 r. w województwie osiągnęła wartość 48323,9 mln zł (w cenach bieżących) i była o 0,8% (w cenach stałych) niższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim i o 46,6% wyższa niż w 2005 r. W skali kraju w tym czasie sprzedaż produkcji zwiększyła się odpowiednio: o 7,7% i o 44,3%. Po notowanym w I kwartale 2011 r. niewielkim wzroście produkcji sprzedanej przemysłu w regionie w skali roku (o 0,3%), w kolejnych okresach narastających obserwowano spadki (w I półroczu wyniósł on 5,1%, a w okresie trzech pierwszych kwartałów 2011 r. – 3,3%).

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

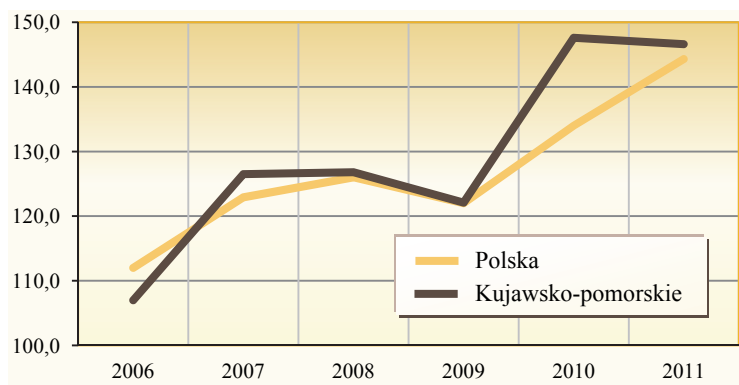
- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Tabl. 17. **Przemysł**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	651874,8	945306,9	1094654,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	83,0	83,8
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2384,2	2442,2	2494,5
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	28727,9	43550,6	48323,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	94,1	95,4	96,2
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	123,6	126,1	128,5

Tabl. 17. Przemysł (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
BYDGOSZCZ			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	7730,2	9030,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	91,3	95,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	29,2	28,6
TORUŃ			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	4360,3	5072,6
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	92,8	93,6
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	16,3	16,1

Wyk. 48. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2005 = 100

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim złożyła się m.in. produkcja w sekcjach:

- przetwórstwo przemysłowe na poziomie 46471,2 mln zł,
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 678,9 mln zł,
- dostawa wody; gospodarowanie

ściekami i odpadami; rekultywacja – 939,8 mln zł.

Spadek produkcji w ciągu ostatniego roku był wynikiem zmniejszenia produkcji sprzedanej (w cenach stałych) przede wszystkim w największej sekcji przemysłu, tj. w przetwórstwie przemysłowym (o 0,2%, przy udziale 96,2% w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w regionie, wobec 83,8% w kraju). Największy spadek produkcji odnotowano w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz parę wodną i gorącą wodę (o 26,2%) oraz dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja (spadek o 10,1%).

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego wyższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja: wyrobów farmaceutycznych (o 116,3%), odzieży (o 60,5%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 44,6%), wyrobów z metali (o 29,5%), wyrobów tekstylnych (21,9%), mebli (o 19,4%), wyrobów z drewna, korka słomy i wikliny (o 18,9%), metali (o 17,2%),

*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

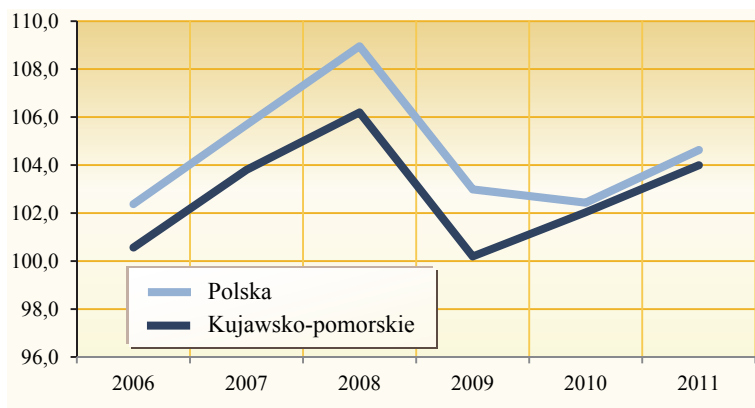
robów z gumy i tworzyw sztucznych (o 16,7%) oraz poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (wzrost o 15,3%). W analizowanym okresie odnotowano spadek w naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń (o 62,2%) oraz w produkcji maszyn i urządzeń (o 12,3%).

Tabl. 18. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim**
(ceny stałe)

Sektory i działy	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	119,2	126,0	125,5	120,9	100,3	94,9	96,7	99,2
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe	119,6	126,7	126,2	121,9	101,8	95,8	97,4	99,8
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	111,6	106,3	107,5	107,8	105,0	102,0	101,6	104,1
Produkcja wyrobów tekstylnych	110,8	131,6	133,9	147,0	115,1	110,8	116,9	121,9
Produkcja odzieży	130,3	129,3	120,9	117,6	143,6	160,9	160,6	160,5
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	125,0	127,4	131,5	135,6	137,2	125,8	125,9	118,9
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	118,2	126,8	123,0	117,4	107,6	105,8	106,5	105,3
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ...	149,9	135,4	138,2	138,3	122,6	118,2	114,1	115,3
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	98,2	96,1	99,7	100,4	109,3	106,0	106,7	105,4
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	112,9	116,6	117,2	118,2	124,9	122,3	118,0	116,7
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	84,6	98,2	106,5	107,6	125,7	114,1	111,5	113,1
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	103,8	104,9	110,3	112,0	130,6	131,3	130,4	129,5
Produkcja urządzeń elektrycznych	85,9	98,5	96,8	103,0	94,5	89,1	99,4	99,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	95,4	100,9	97,4	99,0	92,3	90,3	87,6	87,7
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	83,5	91,5	88,2	94,7	162,6	151,0	152,0	144,6
Produkcja mebli	104,5	105,2	104,5	107,8	123,6	120,0	119,3	119,4
Pozostała produkcja wyrobów	135,2	129,2	131,4	128,6	93,4	93,7	97,1	100,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	117,8	119,3	115,9	99,1	64,7	64,4	66,9	73,8
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	102,3	98,3	100,0	98,5	87,8	90,6	89,8	89,9
w tym:								
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	110,0	97,5	97,5	96,6	95,4	107,5	103,0	102,8
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	90,5	92,4	96,5	95,5	87,9	84,9	83,2	83,7
Gospodarka odpadami, odzysk surowców ^Δ	111,3	104,3	104,3	102,2	85,8	91,2	92,6	92,5

Spadkowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim w skali roku i wzrostowi w porównaniu z 2005 r. towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia (odpowiednio: o 1,9% i o 4,0%). Taką tendencję odnotowano także w kraju (wzrost zatrudnienia odpowiednio o 2,1% i o 4,6%).

Wyk. 49. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2005 = 100

W 2011 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 128,5 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyło się w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,6%), a wzrosło – w przetwórstwie przemysłowym

(o 2,1%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji (o 1,8%).

Wyk. 50. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według wybranych sekcji i działów PKD 2007 w 2011 r.**

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 376,0 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 2,6% niższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W kraju wydajność pracy w przemyśle w omawianym okresie wzrosła o 5,5%.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

BUDOWNICTWO

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim notowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W rezultacie, w omawianym okresie odnotowano zwiększenie wydajności pracy w budownictwie, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 6730,2 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 21,8% (w skali kraju wzrosła o 17,3%)

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

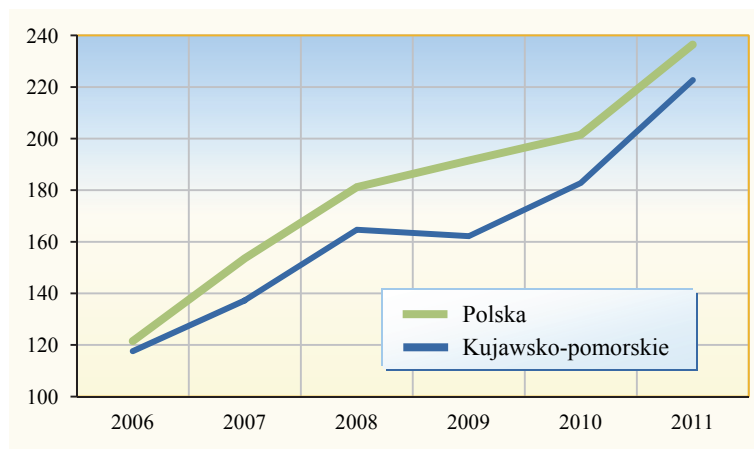
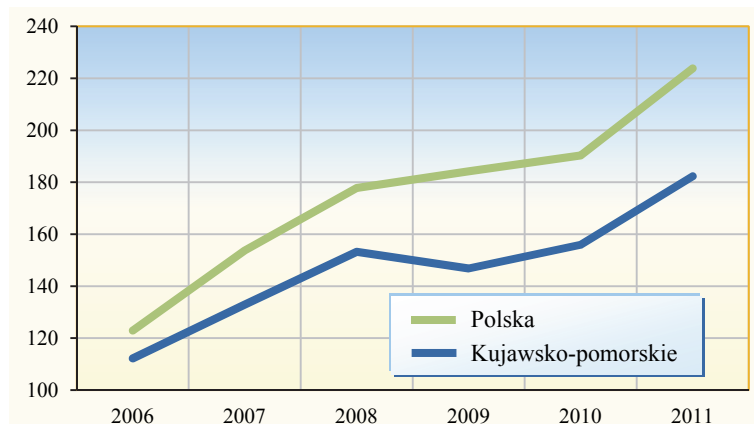
- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Tabl. 19. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	79669,3	160403,9	188127,8
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	54,5	51,5	51,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	344,5	442,8	476,5
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	3021,8	5524,9	6730,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	66,1	56,4	54,1
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	16,1	22,2	23,7
BYDGOSZCZ			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	1172,8	1430,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	63,3	62,9
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	.	4,3	4,5

Tabl. 19. Budownictwo (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
TORUŃ			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	872,1	1115,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	63,0	52,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	3,3	3,6

Wyk. 51. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2005 = 100Wyk. 52. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2005 = 100

nostki zajmujące się budową budynków (40,6% sprzedaży produkcji budowlano-montażowej), których produkcja była o 13,0% wyższa niż rok wcześniej. W przedsiębiorstwach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 36,1%) produkcja wzrosła o 17,0%, a w wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (udział 23,3%) – wzrosła o 24,5%.

W województwie produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie wyniosła 3643,4 mln zł (54,1% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 17,0%. W kraju wzrost produkcji budowlano-montażowej wyniósł 17,6%.

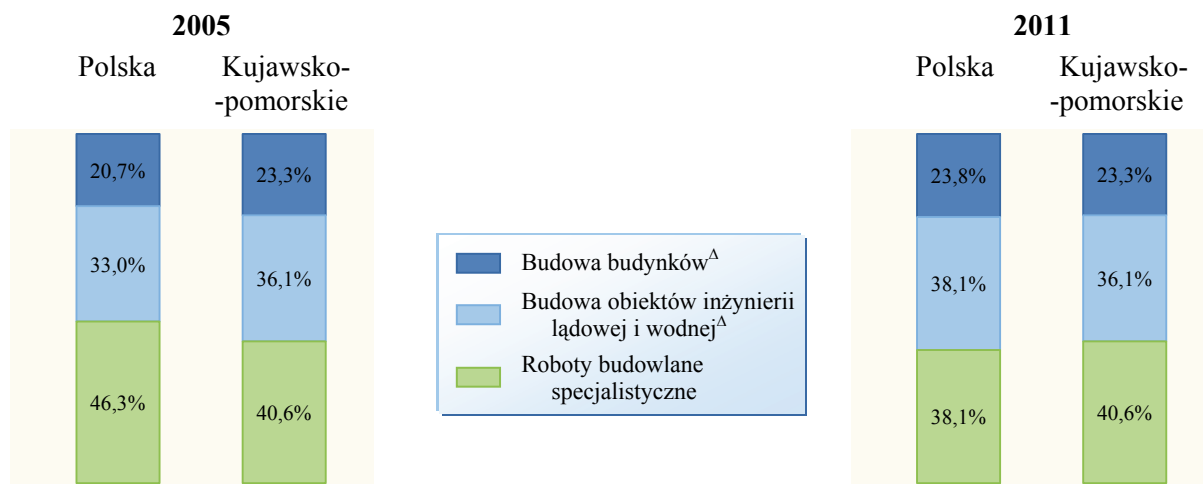
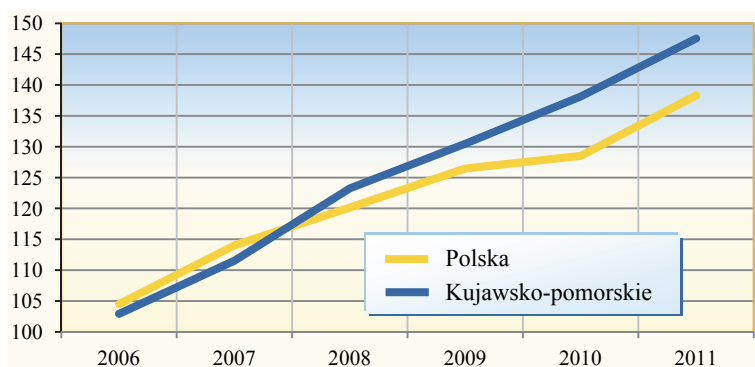
Roboty o charakterze inwestycyjnym w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. stanowiły 40,4% produkcji budowlano-montażowej, a ich wartość była o 3,1% wyższa niż w poprzednim roku. Udział robót inwestycyjnych w produkcji budowlano-montażowej zmniejszył się o 5,5 pkt proc. w porównaniu z 2010 r.

W 2011 r. wśród przedsiębiorstw budowlano-montażowych znaczący udział posiadały jed-

Tabl. 20. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie kujawsko-pomorskim (ceny bieżące)**

Działy	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	97,4	100,1	105,1	106,2	113,7	121,0	118,2	117,0
Budowa budynków ^Δ	99,3	108,3	112,0	114,4	118,0	112,6	116,4	113,0
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	108,4	97,4	99,2	103,0	115,3	138,7	122,1	117,0
Roboty budowlane specjali- styczne	86,8	90,6	102,4	97,9	104,8	114,4	116,0	124,5

W 2011 r. rosnącej produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji (o 6,8%, wobec wzrostu o 7,6% w skali kraju).

Wyk. 53. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)**Wyk. 54. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2005 = 100**

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 284,2 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 14,1% w stosunku do roku poprzedniego.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Efekty budownictwa mieszkaniowego odnotowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. były lepsze niż rok wcześniej. Wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, wydanych pozwoleń na ich realizację oraz rozpoczętych budów. Zmalała natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania.

W 2011 r. w regionie oddano do użytkowania 6448 mieszkań, tj. o 11,0% więcej niż przed rokiem i o 43,7% więcej niż w 2005 r. W kraju notowano spadek o 3,5% liczby lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania w odniesieniu do roku poprzedniego (wzrost o 15,0% w porównaniu z 2005 r.).

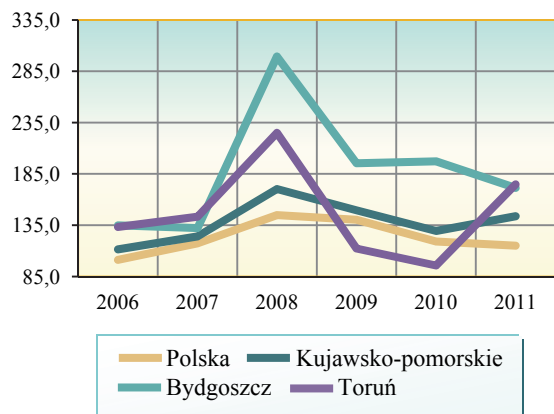
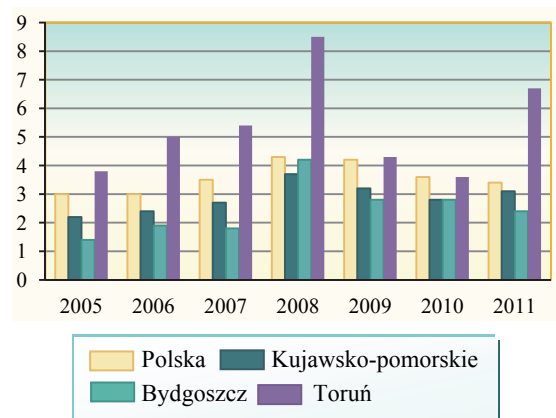
Informacje o mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Tabl. 21. **Budownictwo mieszkaniowe**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,0	3,6	3,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	105,3	106,1	107,2
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	3,3	4,6	4,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,8	4,1	4,2
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	2,2	2,8	3,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	105,7	103,0	99,3
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	2,7	3,3	3,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,4	3,1	3,6
BYDGOSZCZ			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	1,4	2,8	2,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	72,1	70,3	73,1
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	2,4	2,2	3,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	1,7	2,1	3,5

Tabl. 21. **Budownictwo mieszkaniowe**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
TORUŃ			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,8	3,6	6,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	70,8	66,5	59,0
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	5,3	3,5	3,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,0	4,4	3,5

Wyk. 55. **Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania**
2005 = 100Wyk. 56. **Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności**

W 2011 r. budownictwo indywidualne, zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce miało największy udział w strukturze mieszkań oddanych do użytkowania (57,0% w 2010 r. i 55,7% w 2005 r.); w stosunku do 2010 r. i 2005 r. w Kujawsko-Pomorskim miał miejsce wzrost liczby tych mieszkań (odpowiednio: o 5,2% i o 34,8%). Ponadto oddano do użytkowania więcej mieszkań komunalnych (o 177,3% w stosunku do 2010 r. i o 52,1% w stosunku do 2005 r.) oraz mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (odpowiednio: o 30,8% i aż o 235,6%). Jednocześnie następował spadek liczby oddanych do użytkowania mieszkań w budownictwie spółdzielczym (o 68,1% w stosunku do 2010 r. i o 86,6% w stosunku do 2005 r.) oraz w budownictwie społecznym czynszowym (odpowiednio: o 44,8% i o 19,6%).

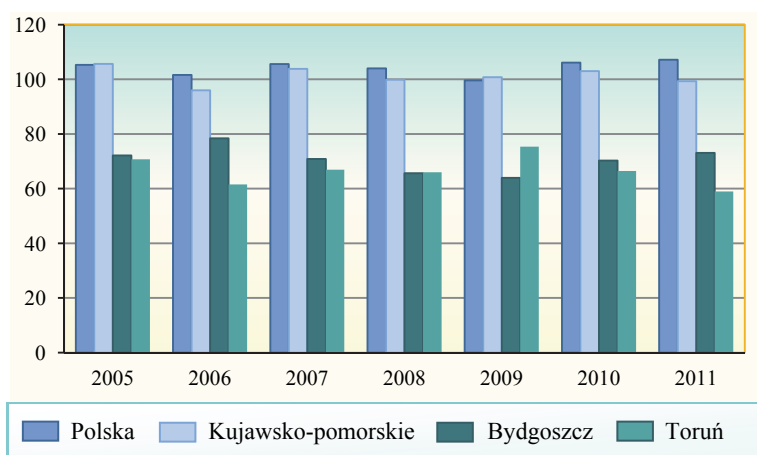
Tabl. 22. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim

Formy budownictwa	2010				2011			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2009 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2010 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
O g ó ł e m	5807	100,0	86,5	103,0	6448	100,0	111,0	99,3
Spółdzielcze	257	4,4	111,7	63,3	82	1,3	31,9	56,5
Komunalne (gminne)	119	2,0	14,3	46,8	330	5,1	277,3	40,3
Zakładowe	4	0,1	133,3	177,0	4	0,1	100,0	284,8
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1707	29,4	87,8	54,7	2232	34,6	130,8	54,8
Spółeczne czynszowe	230	4,0	323,9	47,6	127	2,0	55,2	50,5
Indywidualne	3490	60,1	96,2	135,1	3673	56,9	105,2	134,1

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. wyniosła 99,3 m² (w kraju – 107,2 m²) i zmniejszyła się o 3,7 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju wzrosła o 1,1 m²), a w porównaniu z 2005 r. zmniejszyła się o 6,4 m² (w kraju wzrosła o 1,9 m²).

Wyk. 59. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. wyniosła 99,3 m² (w kraju – 107,2 m²) i zmniejszyła się o 3,7 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju wzrosła o 1,1 m²), a w porównaniu z 2005 r. zmniejszyła się o 6,4 m² (w kraju wzrosła o 1,9 m²).

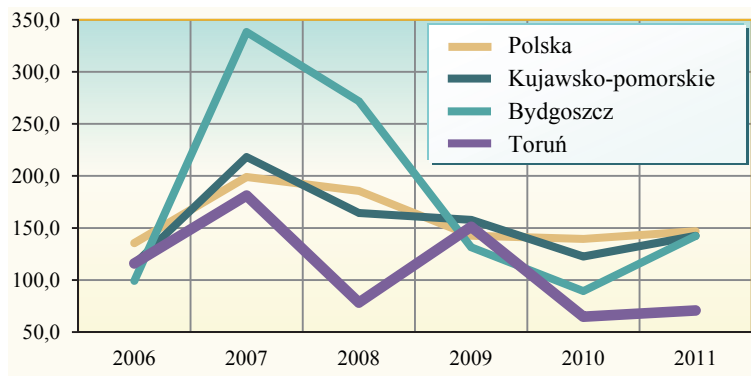
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 134,1 m², a najmniejsze były mieszkania komunalne – 40,3 m².

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. największe

mieszkania wybudowano w powiecie wąbrzeskim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 154,3 m²), bydgoskim (147,8 m²) i grudziądzkim (147,1 m²), a najmniejsze m.in. w miastach na prawach powiatu: w Toruniu – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 59,0 m², w Bydgoszczy – 73,1 m² i we Włocławku – 75,9 m².

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim wydano pozwolenia na budowę 8029 mieszkań, tj. o 16,1% więcej niż rok wcześniej i o 42,4% więcej niż w 2005 r. (w skali kraju nastąpił wzrost odpowiednio: o 5,2% i o 46,9%).

Wyk. 60. **Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań**
2005 = 100

W województwie kujawsko-pomorskim najwięcej pozwoleń na budowę mieszkań wydano inwestorom indywidualnym (63,0% ogółu) oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (33,4%). Liczba pozwoleń na budowę uzyskanych przez tych inwestorów zwiększyła się w skali roku odpowiednio: o 0,4% i o 73,7%. W stosunku do

2010 r. odnotowano ponadto 2,5-krotny wzrost liczby pozwoleń wydanych na realizację mieszkań spółdzielczych oraz spadek o 14,5% liczby pozwoleń wydanych na realizację mieszkań w budownictwie komunalnym.

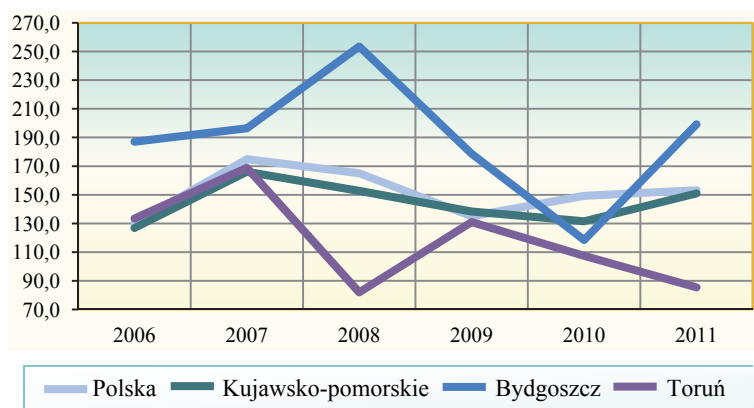
Tabl. 23. **Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie kujawsko-pomorskim**

Formy budownictwa	2010			2011		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2009 = 100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2010 = 100
O g ó ł e m	6914	100,0	77,7	8029	100,0	116,1
Spółdzielcze	4	0,1	1,2	10	0,1	250,0
Komunalne (gminne)	324	4,7	188,4	277	3,4	85,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1543	22,3	51,5	2680	33,4	173,7
Indywidualne	5043	72,9	97,2	5062	63,1	100,4

Większą niż przed rokiem liczbę pozwoleń na realizację lokali mieszkalnych wydano w 8 powiatach i 3 miastach na prawach powiatu. Najwyższy wzrost nastąpił: w mieście Włocławku (4-krotny), w powiecie inowrocławskim (o 61,2%), w mieście Bydgoszczy (o 59,3%) i w powiecie wąbrzeskim (o 51,5%); wyraźny spadek natomiast zaobserwowano w powiecie rypińskim (o 40,4%), w powiecie tucholskim (o 32,5%) oraz w powiecie żnińskim (o 30,7%).

W 2011 r. rozpoczęto budowę 7439 mieszkań, tj. o 14,8% więcej niż w 2010 r. (w skali kraju wzrost wyniósł 2,6%). W porównaniu z 2005 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań zwiększyła się w województwie o 51,0% (w kraju – o 53,3%).

Wyk. 61. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2005 = 100

W regionie w 2011 r. największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym – 4423, tj. o 3,1% więcej niż rok wcześniej oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 2431, tj. o 68,7% więcej.

W województwie kujawsko-pomorskim w odniesieniu do 2010 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto od-

notowano w 8 powiatach i w 2 miastach na prawach powiatu. Najwyższy wzrost wystąpił w mieście Włocławku (o 223,1%), w mieście Bydgoszczy (o 68,1%), w powiecie włocławskim (38,4%) oraz w powiecie bydgoskim (o 34,3%). Wyraźny spadek odnotowano w mieście Grudziądzu (o 46,8%), w powiecie rypińskim (o 28,4%), w mieście Toruniu (o 20,4%) i w powiecie grudziądzkim (o 20,1%).

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim” – roczne opracowanie sygnałne dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

RYNEK WEWNĘTRZNY

Według wstępnych danych, w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. wzrosła wartość sprzedaży detalicznej w odniesieniu do roku poprzedniego (podobnie było w 2010 r.); wzrosła również wartość sprzedaży hurtowej towarów.

Wartość **sprzedaży detalicznej** (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2011 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 12,7% (w kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 11,6% wyższym niż w roku poprzednim).

Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną przez punkty sprzedaży detalicznej, placówki gastronomiczne oraz inne punkty sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabl. 24. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2006	2010	2011
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	111,9	105,5	111,6
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	113,9	107,9	101,9
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	113,1	120,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	111,4	101,2	102,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	119,0	113,6	130,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	116,8	117,2	117,8
Włókno, odzież, obuwie	118,3	113,1	112,5
Meble, RTV, AGD	120,9	123,0	106,7
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	105,6	83,6	107,0
Pozostałe	105,5	95,9	116,7

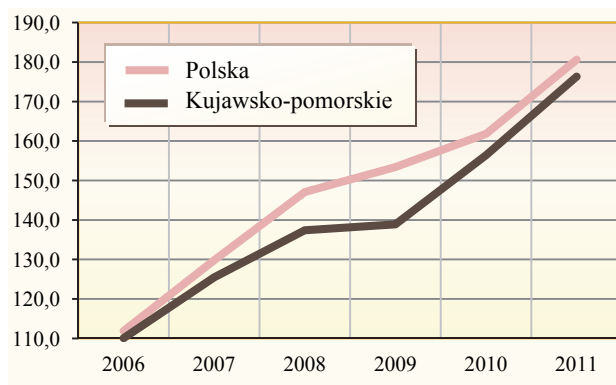
^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Tabl. 24. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (dok.)

Wyszczególnienie	2006	2010	2011
	rok poprzedni = 100		
KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó l e m	110,1	112,6	112,7
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	113,2	108,8	96,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	129,9	125,5	103,2
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	107,3	106,6	110,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	143,3	107,4	147,1
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	113,6	110,7	109,7
Włókno, odzież, obuwie	101,1	93,4	115,1
Meble, RTV, AGD	107,0	85,5	108,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	122,7	131,4	130,9
Pozostałe	88,0	118,9	121,6

^a Patrz notka *a* na str. 81.

Wyk. 62. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące)
2005 = 100

motocykli, części – spadek o 3,7%.

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2011 r. największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (38,3%), przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii „pozostałe” (18,9%) oraz zajmujące się sprzedażą paliw stałych, ciekłych i gazowych (13,8%).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. wysoki wzrost w odniesieniu do 2010 r. obserwowano w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (o 47,1%), prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 30,9%) oraz w grupie „pozostałe” (o 21,6%). Poziomu sprzedaży z 2010 r. nie uzyskano jedynie w grupie zajmującej się sprzedażą pojazdów samochodowych,

Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie kujawsko-pomorskim (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó l e m	107,0	107,0	109,7	112,6	115,4	118,2	115,3	112,7
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	88,7	95,9	104,1	108,8	105,0	101,3	98,7	96,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe ...	116,6	119,1	117,7	125,5	112,7	114,8	112,6	103,2
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	110,1	105,7	107,5	106,6	107,4	111,5	112,1	110,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	110,1	111,6	113,9	107,4	168,3	154,8	151,1	147,1
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	110,6	104,2	109,3	110,7	120,7	121,7	118,1	109,7
Włókno, odzież, obuwie	92,9	87,3	92,2	93,4	125,9	121,7	113,6	115,1
Meble, RTV, AGD	95,9	88,6	83,9	85,5	91,5	107,5	111,8	108,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	138,7	136,5	145,7	131,4	112,1	121,5	124,0	130,9
Pozostałe	100,5	106,9	108,8	118,9	136,2	136,0	123,2	121,6

^a Patrz notka *a* do tabl. 24 na str. 81.

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim wartość **sprzedaży hurtowej** towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych przekroczyła o 21,3% poziom zanotowany przed rokiem (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych wzrost wyniósł 21,4%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym roku była wyższa o 13,4% niż w 2010 r. (w tym zrealizowana przez jednostki hurtowe – o 13,0%). W województwie w skali roku najbardziej zwiększyła się wartość sprzedaży hurtowej wyrobów tytoniowych (o 138,1%), wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 104,1%), sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana (o 70,5%) oraz sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie (o 67,4%). Poziomu sprzed roku nie osiągnęła sprzedaż hurtowa AGD, RTV, artykułów użytku domowego – spadek o 68,6%.

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

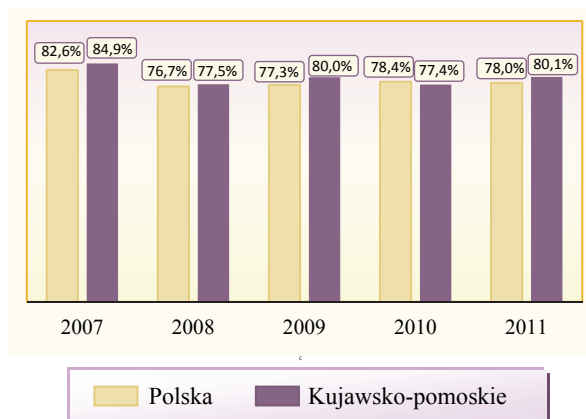
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniki finansowe uzyskane przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe polepszyły się w porównaniu z poprzednim rokiem. Większa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów ich uzyskania wpłynęła na polepszenie wskaźnika poziomu kosztów. Wyższy niż w 2010 r. był wynik finansowy brutto i netto. Odnotowano poprawę wskaźników rentowności. Pogorszyły się natomiast wyniki z działalności finansowej i pozostałej działalności operacyjnej.

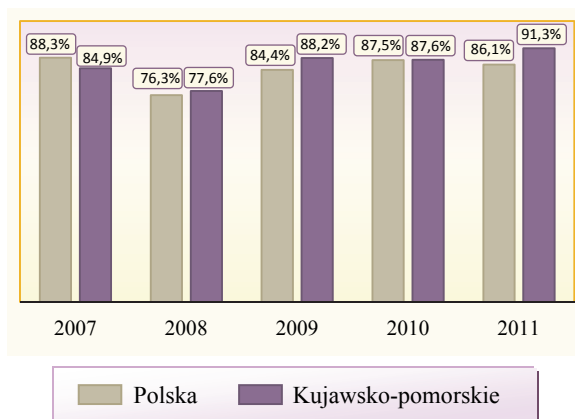
Wyniki finansowe uzyskane w 2011 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie kujawsko-pomorskim były lepsze w porównaniu z rokiem poprzednim i 2008 r. Taką tendencję odnotowano także w kraju.

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późniejszymi zmianami).

Wyk. 63. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**

Wyk. 64. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

W 2011 r. zysk netto wykazało 80,1% badanych przedsiębiorstw, wobec 77,4% przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności ogółu badanych jednostek wzrósł z 87,6% w 2010 r. – do 91,3% w analizowanym okresie.

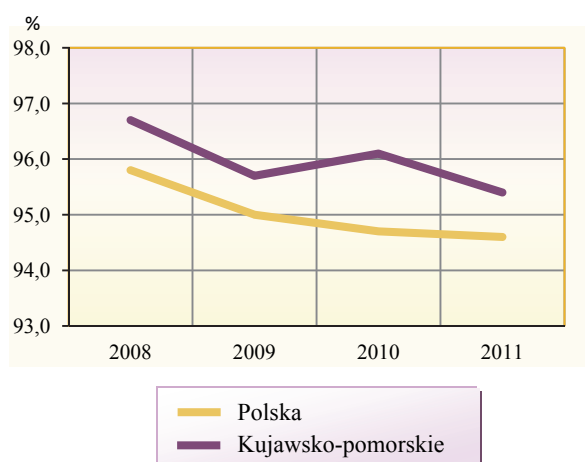
Przychody z całokształtu działalności w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. ukształtowały się na poziomie 82081,1 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były wyższe o 9,6%, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 78269,1 mln zł i były wyższe o 8,8% w porównaniu z 2010 r. Wyższa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów ich uzyskania wpłynęła na poprawę wskaźnika poziomu kosztów, który w 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z rokiem poprzednim spadł o 0,7 pkt proc. (do 95,4%), podczas gdy w kraju zanotowano jego spadek jedynie o 0,1 pkt – do 94,6%.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim osiągnęły wartość 80047,0 mln zł (wzrost o 9,9% w stosunku do roku poprzedniego), a koszty własne ich uzyskania wyniosły 75667,5 mln zł (wzrost o 8,1 % w skali roku). Wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (na poziomie 4379,5 mln zł) był o 52,3% wyższy niż w 2010 r. Pogorszyły się natomiast wyniki: pozostałej działalności operacyjnej (326,6 mln zł w 2010 r., 78,7 mln zł w 2011 r.) oraz operacji finansowych (strata zwiększyła się z minus 256,5 mln zł do minus 646,2 mln zł). W rezultacie wynik działalności gospodarczej był o 29,4% wyższy od zanotowanego w roku poprzednim i wyniósł 3812,0 mln zł. Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 3816,3 mln zł, tj. o 29,3% większą niż w 2010 r. Po odliczeniu obciążeń (głównie podatku dochodowego) wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 3145,5 mln zł i zwiększył się o 34,4% w stosunku do uzyskanego w 2010 r.

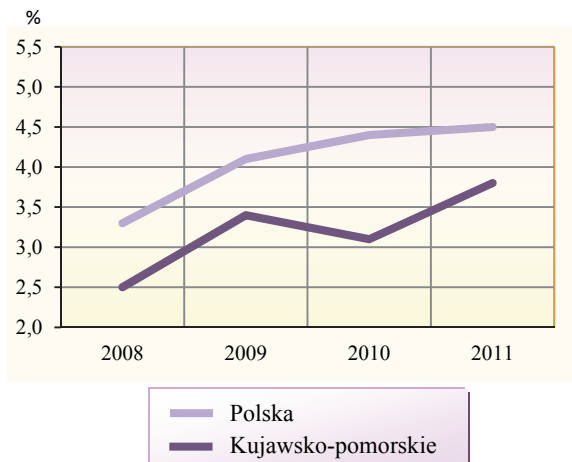
Wyniki finansowe:

- *wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;*
- *obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz płatności z nim zrównanych, na podstawie odrębnych przepisów;*
- *wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.*

Wyk. 65. Wskaźnik poziomu kosztów

Wyk. 66. Wskaźnik rentowności obrotu netto

Wskaźniki:

- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Poprawiły się też wskaźniki rentowności, i tak: sprzedaży produktów, towarów i materiałów (wzrost z 3,9% w poprzednim roku do 5,5% w 2011 r.), obrotu brutto (odpowiednio: z 3,9% do 4,6%) oraz obrotu netto (z 3,1% do 3,8%). W skali roku zwiększył się także wskaźnik płynności finansowej I stopnia (odpowiednio: z 28,0% do 33,9%), a wskaźnik płynności finansowej II stopnia obniżył się w skali roku (z 112,5% do 102,5%).

W 2011 r. sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim nie odbiegała od sytuacji w kraju; odnotowano poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych badanych przedsiębiorstw w odniesieniu do tego samego okresu poprzedniego roku.

Tabl. 26. **Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych**

Wyszczególnienie	2007	2010	2011
	w %		
POLSKA			
Wskaźnik poziomu kosztów	93,9	94,7	94,6
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,6	5,2	5,3
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	6,1	5,3	5,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto	5,0	4,4	4,5
Wskaźnik płynności I stopnia	33,7	39,7	38,1
Wskaźnik płynności II stopnia	98,9	105,5	102,7
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,8	96,1	95,4
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	4,6	3,9	5,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	3,9	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,3	3,1	3,8
Wskaźnik płynności I stopnia	20,0	28,0	33,9
Wskaźnik płynności II stopnia	83,9	112,5	102,5

Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

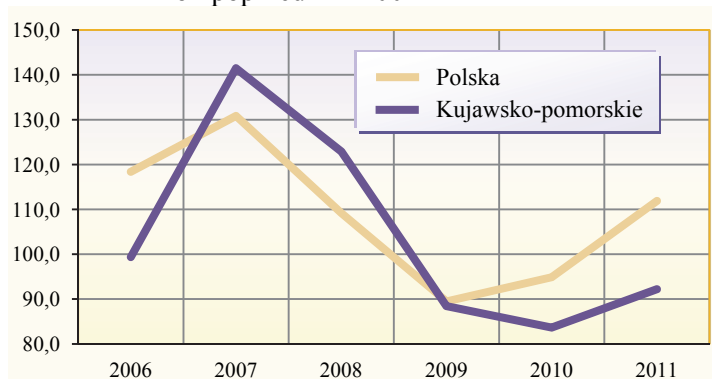
- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.
- „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych według województw (wg PKD 2007) – tablice dostępne co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej GUS.

NAKLĄDY INWESTYCYJNE

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. notowano spadek nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw w odniesieniu do roku poprzedniego, przy czym jego skala była mniejsza niż rok wcześniej. W porównaniu z 2010 r. znacznie niższa była także wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych, przy większej liczbie nowych inwestycji.

Wyk. 67. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem**
(ceny bieżące)

Rok poprzedni = 100

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2011 r. przez badane przedsiębiorstwa w regionie wyniosły 2551,2 mln zł i były niższe od zanotowanych rok wcześniej o 7,8%. W kraju w 2011 r. wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła o 11,9% w odniesieniu do poziomu zanotowanego w 2010 r.

*Prezentowany podział **nakładów inwestycyjnych**, obejmujących nakłady na nowe środki trwałe i (lub) ulepszenie (rozbudowę, przebudowę, rekonstrukcję, modernizację) istniejących obiektów majątku trwałego, opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.*

Tabl. 27. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł	62160,6	89236,8	99853,7
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	36,3	42,1	39,1
Zakupy	63,0	56,8	59,5
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	52,4	45,5	47,1
środków transportu	10,6	11,3	12,4

Tabl. 27. **Nakłady inwestycyjne (dok.)**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó ł e m w mln zł	2166,1	2767,1	2551,2
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	34,8	37,5	39,6
Zakupy	64,8	61,1	60,1
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	57,8	52,6	50,6
środków transportu	7,0	8,4	9,6

W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 1011,0 mln zł (o 2,7% mniej niż rok wcześniej), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 1290,3 mln zł (o 11,4% mniej), a na środki transportu – 244,0 mln zł (o 4,6%

Nakłady na środki trwałe to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących).*

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

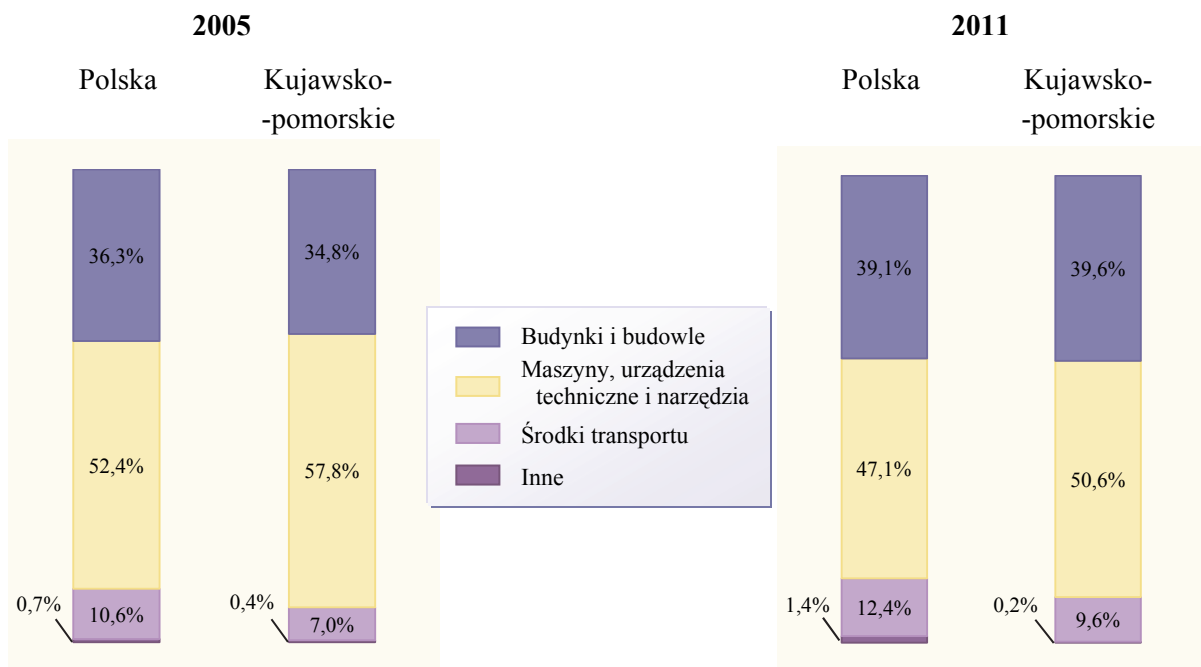
więcej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1534,4 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 9,2%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem zmniejszył w skali roku o 1,0 pkt proc.

Spadek nakładów inwestycyjnych w porównaniu z 2010 r. odnotowano w sekcjach: budownictwo (o 57,6%), zakwaterowanie i gastronomia (o 43,6%), dostawa wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacja (o 39,9%), obsługa rynku nieruchomości (o 22,8%), przetwórstwo przemysłowe (o 9,5%) oraz opieka społeczna i pomoc zdrowot-

na (spadek o 4,9%). Największy wzrost nakładów notowano w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 84,3%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 49,2%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 41,5%) oraz transport i gospodarka magazynowa (wzrost o 31,0%).

W 2011 r. w regionie inwestorzy rozpoczęli realizację 1710 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 838,8 mln zł (w roku poprzednim rozpoczęto 1614 nowe inwestycje o wartości 915,3 mln zł). W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zwiększyła się o 16,2%, a ich wartość kosztorysowa wzrosła o 6,0 %.

Wyk. 68. Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe (ceny bieżące)

W województwie kujawsko-pomorskim nakłady inwestycyjne na zakup używanych środków trwałych w 2011 r. wyniosły 299,9 mln zł i były o 20,4% niższe od zanotowanych w roku poprzednim. Z ogólnej kwoty nakładów na używane środki trwałe na budynki i budowle wydatkowano 58,5 mln zł (o 52,7% mniej niż w 2010 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 86,4 mln zł (o 7,7% mniej niż w 2010 r.), a na środki transportu – 51,0 mln zł (o 8,7% więcej niż w 2010 r.).

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Ludność ^a (w tys.)	2068,3	2066,4	2066,1	2067,9	2069,1	2069,5	.	Population ^a (in thous.)
Na 1000 ludności:								Per 1000 population (in the period Jan–Sep):
małżeństwa zawarte	5,63	6,17	6,84	7,11	6,80	6,01	5,46	marriages contracted
urodzenia żywe	9,88	10,23	10,56	11,25	11,15	10,92	10,14	live births
zgony	9,38	9,49	9,84	9,69	9,86	9,88	9,50	deaths
przyrost naturalny	0,51	0,74	0,72	1,56	1,29	1,04	0,63	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,00	-1,73	-1,15	-0,81	-0,68	-0,81	-0,80	internal and international net migration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	208,8	211,7	223,0	234,2	230,6	237,3	247,2	Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	101,4	105,3	105,0	98,5	102,9	104,2	previous year = 100
udział sektora prywatnego (w %)	86,1	86,5	87,6	89,8	90,5	90,9	91,3	private sector participation (in %)
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	188,0	160,1	123,2	110,3	134,1	139,4	139,6	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	22,3	19,2	14,9	13,3	16,2	17,0	16,9	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %)	83,9	83,9	83,0	79,5	77,7	81,1	81,7	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	180	83	106	107	117	129	138	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c (w %)	55,7	52,8	51,6	52,4	54,8	54,7	54,8	Activity rate by LFS ^c (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c (w %)	44,7	44,3	45,8	47,7	49,1	48,9	48,7	Employment rate by LFS ^c (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^c (w %)	19,8	16,1	11,3	9,1	10,4	10,6	11,0	Unemployment rate by LFS ^c (in %)

a Stan w końcu roku. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *c* Przeciętne w roku.
a As of the end of the year. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *c* Average during the year.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	2107,73	2229,93	2424,21	2649,92	2756,36	2848,61	2992,93	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector^a (in zł)</i>
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	464,5	464,4	467,1	471,4	474,1	467,7	464,9	<i>Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	99,7	100,0	100,6	100,9	100,6	98,6	99,4	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	1036,09	1115,52	1149,10	1260,89	1369,48	1461,65	1534,96	<i>Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)</i>
rok poprzedni = 100	102,6	107,7	103,0	109,7	108,6	106,7	105,0	<i>previous year = 100</i>
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł)	749,31	792,86	805,18	850,65	903,64	948,95	981,70	<i>Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)</i>
rok poprzedni = 100	101,5	105,8	101,6	105,6	106,2	105,0	103,5	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):								<i>Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)</i>
ogółem	102,0	100,9	102,3	104,4	103,3	102,6	104,6	<i>total</i>
żywność i napoje bezalkoholowe	102,4	100,7	105,2	106,3	103,9	103,1	106,1	<i>food and non-alcoholic beverages</i>
odzież i obuwie	91,1	90,1	89,5	89,9	89,4	92,4	96,6	<i>clothing and footwear</i>
mieszkania	103,1	103,8	103,1	108,3	107,3	103,4	106,0	<i>dwelling</i>
Plony zbóż podstawowych (z mieszkankami zbożowymi) z 1 ha w dt	31,7	29,9	35,5	31,9	37,1	36,6	35,7	<i>Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha per dt</i>
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych:								<i>Farm animals stock per 100 ha agricultural land:</i>
bydło ^b	39,1	41,0	41,4	40,2	44,4	42,9 ^c	43,6	<i>cattle^b</i>
trzoda chlewna ^d	205,7	220,8	202,1	163,4	158,6	164,8 ^c	152,0	<i>pigs^d</i>

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* Stan w czerwcu. *c* Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. *d* Stan w końcu lipca.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *b* As of June. *c* Data of Agricultural Census as of 30 Jun. *d* As of the end of Jul.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (cd.)

SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):								<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
ziarna zbóż (bez siewnego)	78,5	119,8	163,9	91,8	71,4	119,8	144,2	<i>cereal grain (excluding sowing seed)</i>
żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt)	125,3	101,0	96,5	101,0	113,3	98,9	128,2	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
żywca rzeźnego wieprzowego	90,5	94,5	95,6	119,5	110,0	88,1	116,8	<i>pigs for slaughter</i>
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:								<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
1 kg żyta	12,1	7,9	5,7	5,6	7,6	7,4	6,4	<i>per kg of rye</i>
1 kg jęczmienia	9,6	7,8	5,1	5,0	7,5	7,6	5,8	<i>per kg of barley</i>
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	107,0	118,2	100,2	96,3	120,9	99,3	<i>Sold production of industry^b (previous year = 100; constant prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	123,6	124,3	128,3	131,2	123,8	126,1	128,5	<i>Average paid employment in industry^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	100,6	103,2	102,3	94,3	101,8	101,9	<i>previous year = 100</i>
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	117,6	116,8	119,9	98,5	112,7	121,8	<i>Sold production of construction^b (previous year = 100; current prices)</i>
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	112,2	118,4	115,3	95,8	106,2	117,0	<i>Construction and assembly production^b (previous year = 100; current prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b (w tys.)	16,1	16,5	17,9	19,8	20,9	22,2	23,7	<i>Average paid employment in construction^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	102,9	108,4	110,5	105,9	105,9	106,8	<i>previous year = 100</i>

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (dok.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	4488	5006	5569	7641	6710	5807	6448	<i>Dwellings completed</i>
rok poprzedni = 100	97,4	111,5	111,2	137,2	87,8	86,5	111,0	<i>previous year = 100</i>
na 1000 ludności	2,2	2,4	2,7	3,7	3,2	2,8	3,1	<i>per 1000 population</i>
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	105,7	96,0	103,8	99,8	100,8	103,0	99,3	<i>average usable floor space per dwelling (in m²)</i>
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	110,1	114,0	109,5	101,1	112,6	112,7	<i>Retail sale of goods^a (previous year = 100; current prices)</i>
Podmioty gospodarki narodowej ^b	187231	186949	188531	192182	182031	186007	184365	<i>Entities of the national economy^b</i>
rok poprzedni = 100	101,1	99,8	100,8	101,9	94,7	102,2	99,1	<i>previous year = 100</i>
w tym spółki handlowe	9310	9706	10161	10400	10810	11383	11935	<i>of which commercial companies</i>
rok poprzedni = 100	104,1	104,3	104,7	102,4	103,9	105,3	104,8	<i>previous year = 100</i>
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1443	1512	1609	1617	1645	1695	1724	<i>of which with foreign capital participation</i>
rok poprzedni = 100	106,0	104,8	106,4	100,5	101,7	103,0	101,7	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik poziomu kosztów w przed- siębiorstwach ^c (w %)	94,8	96,7	95,7	96,1	95,4	<i>Cost level indicator in enterprises^c (in %)</i>
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach ^c (w %):								<i>Turnover profitability rate in enter- prises^c (in %):</i>
brutto	5,3	3,3	4,3	3,9	4,6	<i>gross</i>
netto	4,3	2,5	3,4	3,1	3,8	<i>net</i>
Nakłady inwestycyjne w przedsięw- siarstwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	2166,1	2152,5	3045,3	3742,9	3308,9	2767,0	2551,2	<i>Investment outlays in enterprises^c (in mln zł; current prices)</i>
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	99,4	141,5	122,9	88,4	83,6	92,2	<i>previous year = 100 (current prices)</i>

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *b* W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. *c* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. *b* In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. *c* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010													
B – 2011													
Ludność ^a (w tys.)	A	.	.	2069,2	.	.	2069,6	.	.	2070,1	.	.	2069,5
Population ^a (in thous.)	B
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	A	226,9	227,5	227,8	229,7	231,5	232,6	233,5	234,4	235,6	236,6	237,0	237,4
Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)	B	246,8	246,2	246,0	246,4	246,3	246,2	246,4	245,9	245,2	244,1	245,0	244,4
poprzedni miesiąc = 100	A	99,7	100,2	100,1	100,9	100,8	100,5	100,4	100,4	100,5	100,4	100,2	100,1
previous month = 100	B	104,0	99,7	99,9	100,2	100,0	100,0	100,1	99,8	99,7	99,6	100,3	99,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	98,3	99,4	100,0	101,2	101,8	102,3	102,9	103,4	103,9	104,1	104,1	104,3
corresponding month of previous year = 100	B	108,8	108,2	108,0	107,2	106,4	105,8	105,5	104,9	104,1	103,2	103,3	103,0
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	A	143,7	147,3	145,8	137,2	132,2	128,1	125,1	123,9	125,3	126,4	130,5	139,4
Registered unemployed persons ^a (in thous.)	B	149,3	152,2	150,5	144,5	139,7	133,6	131,4	129,8	130,4	130,7	134,3	139,6
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	A	17,1	17,5	17,3	16,4	15,9	15,5	15,2	15,0	15,1	15,3	15,7	17,0
Registered unemployment rate ^a (in %)	B	17,8	18,1	18,0	17,4	16,9	16,3	16,0	15,9	15,9	16,0	16,4	16,9
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	A	3629	4873	7929	8627	7013	6572	6117	5623	6000	4690	3737	2293
Job offers declared during a month	B	3023	2996	5367	4386	4064	4761	4561	4641	4720	3310	3061	2420
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	A	71	51	37	37	33	32	39	34	37	50	57	129
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	81	74	50	52	49	46	46	41	42	54	67	138
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b (w zł)	A	2713,92	2730,81	2846,47	2849,41	2757,11	2843,65	2913,15	2873,16	2871,29	2902,86	2911,76	3015,11
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b (in zł)	B	2833,42	2811,42	2938,50	2988,04	2911,31	2998,56	3007,68	3000,08	3024,37	3051,21	3061,16	3207,21
poprzedni miesiąc = 100	A	92,4	100,6	104,2	100,1	96,8	103,1	102,4	98,6	99,9	101,1	100,3	103,5
previous month = 100	B	94,0	99,2	104,5	101,7	97,4	103,0	100,3	99,7	100,8	100,9	100,3	104,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	100,2	103,3	104,3	104,0	103,4	103,8	103,7	104,4	104,3	103,2	103,7	102,7
corresponding month of previous year = 100	B	104,4	103,0	103,2	104,9	105,6	105,4	103,2	104,4	105,3	105,1	105,1	106,4

a Stan w końcu okresu. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of the end of the period. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010												
B – 2011												
Wskaźnik cen: Price indices of:												
towarów i usług konsumpcyjnych ^a : consumer goods and services ^a :												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 A	.	.	103,2	.	.	102,3	.	.	102,2	.	.	102,6
corresponding period of previous year = 100 B	.	.	104,0	.	.	105,0	.	.	104,5	.	.	105,0
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:												
poprzedni miesiąc = 100 A	103,3	95,9	94,4	100,4	104,2	114,1	97,7	120,2	114,8	96,2	102,6	108,3
previous month = 100 B	117,3	104,1	100,4	101,5	103,8	100,7	87,6	92,0	97,6	98,5	100,1	103,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	96,3	84,0	82,7	85,2	90,0	99,0	97,9	140,7	154,0	150,8	153,7	160,9
corresponding month of previous year = 100 B	182,7	198,4	211,2	213,5	212,6	187,7	168,2	128,8	109,5	112,2	109,4	104,2
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):												
poprzedni miesiąc = 100 A	103,9	101,9	90,3	101,2	95,8	104,0	98,5	100,3	102,4	98,9	104,5	112,3
previous month = 100 B	99,4	103,8	103,8	106,5	93,9	107,6	95,3	104,6	99,0	99,6	102,0	99,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	110,5	108,3	95,0	98,0	94,3	93,3	91,9	95,9	99,9	103,0	105,6	113,1
corresponding month of previous year = 100 B	108,2	110,3	126,7	133,4	130,8	135,4	131,2	136,8	132,2	133,1	130,0	114,8
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:												
poprzedni miesiąc = 100 A	95,1	98,5	102,3	95,6	109,4	116,3	99,7	102,8	92,7	91,5	97,6	102,5
previous month = 100 B	95,6	105,7	106,1	106,3	99,9	102,5	105,6	100,5	106,6	99,8	101,3	107,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	78,9	80,3	77,6	72,1	81,2	87,7	87,7	93,4	93,2	92,8	92,7	101,5
corresponding month of previous year = 100 B	102,1	109,5	113,5	126,2	115,3	101,6	107,6	105,3	121,0	132,0	137,0	144,2

^a W kwartale.

^a In the quarter.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010													
B – 2011													
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg żyta	A	.	4,5	5,6	6,6	8,6	11,2	11,3	9,0	8,3	6,8	6,5	7,1
<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of rye</i>	B	6,7	5,9	6,0	5,8	5,8	5,4	6,1	6,6	7,0	7,0	7,2	7,4
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	98,9	103,5	113,3	92,1	112,1	109,2	85,4	107,6	104,3	93,3	103,9	94,8
<i>previous month = 100</i>	B	90,6	98,6	118,8	89,8	99,7	103,2	94,0	112,1	111,1	97,5	105,2	93,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	119,9	117,6	118,8	123,6	146,7	132,4	121,7	128,9	122,1	102,5	111,1	112,7
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	103,5	98,2	102,3	99,1	89,4	83,7	93,5	99,4	105,5	110,0	110,1	107,9
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	30,7	90,9	202,8	87,2	115,4	143,0	82,3	105,0	131,1	101,2	76,9	158,2
<i>previous month = 100</i>	B	30,0	100,6	165,9	102,1	144,3	109,6	81,1	116,7	129,5	95,3	82,7	152,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	99,9	81,8	123,9	86,2	102,1	132,0	112,9	115,7	97,5	118,3	103,0	113,8
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	111,0	122,7	100,4	117,5	146,9	112,5	110,8	123,1	121,7	114,6	123,2	118,8
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	A	713	964	1425	2067	2375	2772	3127	3652	3919	4285	4912	5807
<i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	B	454	879	1381	1639	2243	2612	3088	3720	4221	4893	5619	6448
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	59,9	69,5	78,8	93,9	91,2	92,6	87,4	89,5	87,1	85,0	81,0	86,5
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B	63,7	91,2	96,9	79,3	94,4	94,2	98,8	101,9	107,7	114,2	114,4	111,0

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010													
B – 2011													
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): <i>Retail sale of goods^a (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100 <i>previous month = 100</i>	A	79,0	104,4	122,3	98,7	92,6	105,6	105,1	102,1	99,0	108,2	93,5	112,7
	B	81,7	98,4	122,8	105,2	90,7	102,5	101,1	103,1	98,0	104,8	98,6	107,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 <i>corresponding month of previous year = 100</i>	A	101,0	104,2	110,8	104,5	107,7	110,1	111,0	114,0	115,8	121,2	121,3	117,9
	B	122,0	115,0	115,4	123,0	120,5	117,0	112,4	113,5	112,4	108,9	114,8	109,8
Podmioty gospodarki narodowej ^b <i>Entities of the national economy^b</i>	A	182125	182421	183097	183475	183639	184091	184561	185142	185748	186053	186049	186007
	B	185715	185846	186071	183574	183611	184027	184397	184663	184993	185022	184789	184365
w tym spółki handlowe <i>of which commercial companies</i>	A	10850	10883	10950	10994	11035	11073	11122	11166	11222	11266	11311	11383
	B	11423	11465	11403	11442	11494	11589	11631	11668	11738	11809	11866	11935
w tym z udziałem kapitału zagranicznego <i>of which with foreign capital participation</i>	A	1650	1656	1661	1669	1671	1671	1676	1676	1679	1684	1688	1695
	B	1696	1696	1686	1685	1681	1702	1706	1712	1712	1717	1719	1724
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach ^c : <i>Profitability rate of turnover in enterprises^c:</i>													
brutto (w %) <i>gross (in %)</i>	A	.	.	3,6	.	.	4,2	.	.	4,0	.	.	3,9
	B	.	.	5,4	.	.	5,4	.	.	5,0	.	.	4,6
netto (w %) <i>net (in %)</i>	A	.	.	2,8	.	.	3,4	.	.	3,2	.	.	3,1
	B	.	.	4,2	.	.	4,4	.	.	4,2	.	.	3,8
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	A	.	.	418,9	.	.	1089,0	.	.	1984,1	.	.	2767,1
	B	.	.	420,1	.	.	945,8	.	.	1622,2	.	.	2551,2
<i>Investment outlays in enterprises^c (in mln zł; current prices)</i>													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	A	.	.	55,0	.	.	72,6	.	.	86,4	.	.	83,6
	B	.	.	100,3	.	.	86,9	.	.	81,8	.	.	92,2
<i>corresponding period of previous year = 100 (current prices)</i>													

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu.
c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period.
c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.

NOTATKI

**URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY**

KUJAWSKO-POMORSKI OŚRODEK BADAŃ REGIONALNYCH

ul. Konarskiego 1-3
85-066 Bydgoszcz
e-mail: kpobr@stat.gov.pl

Kierownik Ośrodka
Małgorzata Rybak
tel. 52 36 69 303
e-mail: m.rybak@stat.gov.pl

Więcej na stronie:
<http://www.stat.gov.pl/bydgosz>

Strona Ośrodka:
http://www.stat.gov.pl/bydgosz/651_PLK_HTML

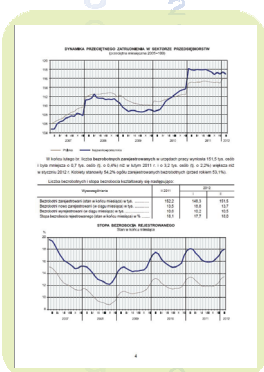
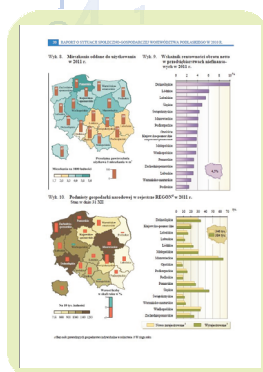
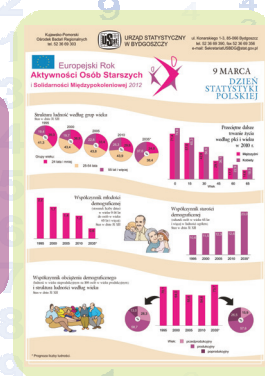
Automatyczna informacja statystyczna
tel. 52 36 69 302

Informatoria Statystyczne
Bydgoszcz
tel. 52 36 69 348, 349
Toruń
tel. 56 61 17 102
Włocławek
tel. 54 23 56 442

analizy i badania regionalne

działalność informacyjno-edukacyjna w województwie

działalność wydawnicza

OBSŁUGA INFORMACYJNA m.in.:

podmiotów gospodarczych,
środków naukowych,
jednostek administracji publicznej,
mediów,
odbiorców indywidualnych

EDUKACJA STATYSTYCZNA:

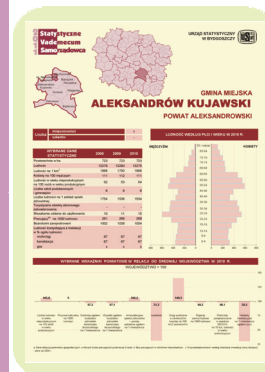
organizowanie szkoleń,
wykładów okolicznościowych
i tematycznych
oraz zajęć edukacyjno-poglądowych

REGIONALNE OPRACOWANIA ANALITYCZNE

Seria publikacji charakteryzująca sytuację społeczno-gospodarczą województwa kujawsko-pomorskiego:
Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa (miesięczny)
Biuletyn statystyczny województwa (kwartalny)
Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa (roczny)

STATYSTYCZNE VADEMECUM SAMORZĄDOWCA

Kompendium wiedzy statystycznej o regionie, które w sposób kompleksowy, zindywidualizowany oraz zgodnie z realizowanymi zadaniami wspomagają efektywnie zarządzanie jednostek administracji samorządowej
Portret województwa, miasta na prawach powiatu, powiatu, gminy, obszaru metropolitalnego i miejscowości

PLAN WYDAWNICZY 2012

PUBLIKACJE OGÓLNOPOLSKIE – informacje i opracowania statystyczne	
OSOBY POWYŻEJ 50. ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W 2010 R. w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie roczne 30,00 15,00
Termin wyd. IV	
ROCZNIKI STATYSTYCZNE	
ROCZNIK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO 2012 wersja polsko-angielska	Wydanie roczne 27,00 15,00
Termin wyd. XII	
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE 2012 – PODREGIONY, POWIATY, GMINY wersja polsko-angielska	Wydanie roczne 27,00 15,00
Termin wyd. XII	
INFORMACJE I OPRAWACZANIA STATYSTYCZNE	
BIULETYN STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO wersja polsko-angielska	Wydanie kwartalne
Termin wyd. 60 dni po kwartale	
RAPORT O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARZEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2011 R. w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści, uwagi ogólne, podstawowe tendencje i tablice	Wydanie roczne 15,00
Termin wyd. IV	
RYNEK PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2011 R. wersja polsko-angielska	Wydanie roczne 25,00 15,00
Termin wyd. XI	
ROLNICTWO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2011 R. w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie roczne 15,00
Termin wyd. VII	
BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2011 R. w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie roczne 15,00
Termin wyd. XI	
POWIATY I GMINY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2010 R. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARZA W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007-2013 w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie roczne 38,00 15,00
Termin wyd. IV	
TURYSTYKA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W LATACH 2010-2011 w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie co 2 lata 15,00
Termin wyd. VII	

ANALIZY STATYSTYCZNE	
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE I REGION NORD-PAS DE CALAIS W 2010 R. REGIONALNY KONTEKST ROZWOJU W OPARCIU O WSKAŹNIKI LIZBOŃSKIE wersja polsko-francuska	Wydanie jednorazowe bezpłatne
Termin wyd. V	
OPRAWACZANIA SYGNALNE	
Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego	Wydanie miesięczne
Termin wyd. 20 dnia roboczego	
Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim 30 III, 29 VI, 28 IX, 31 XI	Wydanie kwartalne
Termin wyd. 28 IX, 31 XI	
Budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	
Termin wyd. VII	
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie kujawsko-pomorskim. Stan na koniec 2011 r.	
Termin wyd. II	Wydanie roczne
Turystryka w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	
Termin wyd. V	Wydanie roczne
Działalność innowacyjna w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2009-2011	
Termin wyd. XII	Wydanie roczne
Ochrona środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	
Termin wyd. XI	Wydanie roczne
Budżety gospodarstw domowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	
Termin wyd. X	Wydanie roczne
Warunki pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	
Termin wyd. VIII	Wydanie roczne
Popyt na pracę w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.	
Termin wyd. VI	Wydanie roczne
Prognoza demograficzna w województwie kujawsko-pomorskim do 2035 r. dla ludności miejskiej i wiejskiej	
Termin wyd. XII	Wydanie roczne
Kobiety na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r.	
Termin wyd. III	Wydanie roczne

FOLDERY I MATERIAŁY OKOLICZNOŚCIOWE	
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE W LICZBACH 2012 wersja polsko-angielska	Wydanie roczne 5,00
Termin wyd. X	
BYDGOSZCZ. GRUZIĄDZ, TORUŃ, WŁOCŁAWEK W LICZBACH 2012 wersja polsko-angielska	Wydanie co 3 lata 5,00
Termin wyd. IX	
INFORMATOR URZĘDU STATYSTYCZNEGO W BYDGOSZCZY 2012 wersja polska	Wydanie co 2 lata bezpłatne
Termin wyd. V	
POWSZECHNY SPIS ROLNY	
PSR 2010 CHARAKTERYSTYKA GOSPODARSTW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie jednorazowe 20,00 15,00
Termin wyd. VI	
NARODOWY SPIS POWSZECHNY LUDNOŚCI I MIESZKAN	
NSP 2011 RAPORT Z WYNIKÓW W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie jednorazowe 20,00 15,00
Termin wyd. VII/VIII	
NSP 2011 LUDNOŚĆ W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNA w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie jednorazowe 20,00 15,00
Termin wyd. XI/XII	
NSP 2011 AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie jednorazowe 20,00 15,00
Termin wyd. XII	
NSP 2011 ZAMIESZKANE BUDYNKI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie jednorazowe 20,00 15,00
Termin wyd. XI/XI	
NSP 2011 MIESZKANIA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM w wersji angielskiej; przedmowa, spis treści	Wydanie jednorazowe 20,00 15,00
Termin wyd. XII	
Publikacje wydane w: formie książkowej	formie płyty CD-ROM
	Internecie